

PAŽYMA

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS SAUGOMŲ TERITORIJŲ ĮSTATYMO NR. I-301 1, 2, 5, 7, 9, 11, 13, 16, 18, 20, 23, 25, 27, 29, 30, 31 IR 32 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO, ĮSTATYMO PAPILDYMO 32¹ STRAIPSNIU IR ĮSTATYMO PRIEDO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO, LIETUVOS RESPUBLIKOS SAUGOMŲ GYVŪNŲ, AUGALŲ IR GRYBŲ RŪŠIŲ ĮSTATYMO NR. VIII-499 2 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO

(NR. 15-0050-04-I; 15-0051-04-I; 15-2798(5); 15-2798(5))

2015-12-07 Nr. NV-3898

Vilnius

1. Projekto rengėjas: Aplinkos ministerija.

2. Projekto tikslas, esmė: Projektas parengtas įgyvendinant Vyriausybės 2012-2016 m. programos 382 punktą - „Nuodugnai išanalizuosime esamų saugomų teritorijų apsaugą ir valdymą. Užtikrinsime, kad visais saugomų teritorijų lygiais būtų parengti reikalingi dokumentai, nustatyti reglamentai, suformuluoti visiems piliečiams aiškūs draudimai, leidimai kompensacijoms ir kt. Iki minimumo sumažinsime subjektyvumo veiksnį valdant saugomas teritorijas. Pasieksime, kad gyventojai, gyvenantys saugomose teritorijose, nejaustų nepatogumų, kad šių gyventojų gyvenimas gerėtų“.

Saugomų teritorijų įstatyme (toliau – įstatymas) šiuo metu yra pasenusių, neaktualių reikalavimų, sudarančių kliūtis tinkamai vykdyti saugomų teritorijų apsaugą ir tvarkymą, taip pat kai kuriose situacijose visuomeniniai santykiai, susiję su saugomomis teritorijomis, yra nepakankamai apibrėžti arba reikalavimai veiklai saugomose teritorijose yra nustatomi žemesnio lygmens teisės aktuose.

Įstatymo projektas parengtas siekiant tobulinti veiklos saugomose teritorijose reglamentavimą, nustatyti ir suformuluoti aiškius draudimus, iki minimumo sumažinti subjektyvumo veiksnį valdant saugomas teritorijas:

- siūloma atsisakyti saugomų teritorijų individualių reglamentų;
- tikslinamos nuostatos, susijusios su natūralių buveinių gamtiniuose rezervatuose atkūrimo darbais;
- mažinami veiklos apribojimai draustiniuose, be kita ko, statinių statybai, sodybų kūrimui, sodybų sklypų formavimui, žemės sklypų dalijimui;
- reglamentuojama statinių vandens telkinių pakrantėse statyba, draudžiant pakrančių užtvėrimą, kilnojamų objektų (vagonėlių, konteinerių) statybą, bet numatant įgaliojimą Vyriausybei nustatyti išimtis iš šių draudimų;
- nustatoma, kad vandens telkinių pakrantėje privačios nuosavybės teise valdomoje žemėje galima apsistoti tik gavus žemės sklypo savininko sutikimą;
- iš esmės keičiamos nuostatos dėl kompensacijų už nustatytus veiklos apribojimus teikimo. Numatoma, kad kompensacijos bus teikiamos tik tuo atveju jei veiklos apribojimai nustatyti po nuosavybės teisių įgijimo, išskyrus atvejus kai nuosavybės teisės į žemę buvo atkurtos natūra;
- siūloma praplėsti sąrašą vietovių, kuriose lankytojai turėtų pirkti lankytojų bilietus;
- siekiant efektyvesnio saugomų teritorijų apsaugos ir tvarkymo organizavimo siūloma į valstybinių parkų tarybas įtraukti savivaldybių, vietos bendruomenių, kitų visuomeninių organizacijų atstovus.

Projektu siūloma patikslinti į Įstatymo 2 straipsnio 6 dalį perkeltos direktyvos sąvokos „natūralios buveinės apsaugos būklė“ apibrėžimą, kad ji visiškai atitiktų Direktyvoje 2004/35/EB pateiktą sąvokos apibrėžimą. Dėl tos priežasties kartu su Įstatymo projektu teikiamas ir lydintysis projektas - Saugomų gyvūnų, augalų ir grybų rūšių įstatymo Nr. VIII-499 2 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas, kuriuo siūloma koreguoti kitos direktyvos sąvokos „rūšies apsaugos būklė“ apibrėžimą, kad jis visiškai atitiktų direktyvos nuostatas.

3. Derinimas. Projektas svarstytas 2015 m. rugpjūčio 10 d. Vyriausybės pasitarime. Vykdamas pasitarimo protokolą, projektas patikslintas pagal Teisingumo ministerijos ir pasitarime pateiktas Finansų ministerijos pastabas. Pagrindiniai Projekto pakeitimai:

Pagal Specialiųjų tyrimų tarnybos 2015-08-31 antikorupcinio vertinimo išvadoje pateiktas pastabas:

- papildyta „buvusios sodybos“ sąvoka, kad būtų aišku, kad buvusios sodybos faktui pakanka nustatyti, kad žemės sklype buvo teisėtai pastatytas gyvenamosios paskirties pastatas, nepriklausomai nuo to, ar buvo pagalbinio ūkio pastatų sodyboje (2 str. 52 d. pakeitimas);

- „sodybos“ sąvoka siūloma apibrėžti nenaudojant žodžio „esama“, atsižvelgiant į tai, kad kituose teisės aktuose vartojamas tik žodis „sodyba“;
- projektas papildytas nuostata, kad valstybinio parke, draustinyje ir vandens telkinio apsaugos zonoje esančioje sodyboje gali būti tik vienas gyvenamosios paskirties pastatas (namas) (9 str. 3 d. 3 p., 13 str. 3 d. 2 p. ir 20 str. 3 d. 4 p. papildymai);
- projektas papildytas nuostata, kad buvusios sodybos atkūrimo teisė įgyvendinama taip, kad vietoje vienos buvusios sodybos gali būti atkuriamą tik viena sodyba (9 str. 3 d. 8 p. ir 13 str. 3 d. 9 p. papildymai).

Pagal finansų ir teisingumo ministrų pateiktus pasiūlymus:

- iš projekto išbraukta nuostata (anksčiau pasiūlyta finansų ministro, tačiau jai nepritarė teisingumo ministras) dėl įskaitos, kuria galėtų pasinaudoti privataus miško savininkai, kurie pagal Miškų įstatymo nuostatas turi mokėti atskaitymus į valstybės biudžetą iš pajamų už parduotą medieną, ir kurie turi teisę į kompensaciją pagal Saugomų teritorijų įstatymo nuostatas (32-1 str. 6 ir 7 dalys). Toks reguliavimas būtų prieštaravęs Mokesčių administravimo įstatymo ir Civilinio kodekso nuostatomis, kurios reglamentuoja įskaitų tvarką, ypač valstybės įskaitų;
- ankstesni finansų ministro pasiūlymai dėl riboto metų skaičiaus, kada mokamos kasmetinės kompensacijos (10 metų) ir dėl situacijų, kai bankų palūkanos tampa neigiamomis, t.y. kad kompensacijos tais metais nemokamos, yra įtrauktos ir lieka projekte.

Aplinkos ministerijos iniciatyva:

- atsižvelgiant į Vyriausybės 2015-09-23 nutarimą Nr. 1025 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1992 m. gegužės 12 d. nutarimo Nr. 343 „Dėl Specialiųjų žemės ir miško naudojimo sąlygų patvirtinimo“ pakeitimo“, kuriuo pripažintas netekusiu galios Specialiųjų žemės ir miško naudojimo sąlygų XVI skyrius „Kurortų apsaugos zonos“ - iš ekologinės apsaugos zonų sąrašo išbraukiamos kurortų, miestų ir laukų apsaugos zonos, nes miestų ir laukų apsaugos zonos per pastaruosius dešimt metų nėra nustatomos jokiais teritorijų planavimo dokumentais, o pagal apsaugos funkcijų turinį kompleksiniame teritorijų planavime yra naudojamas gamtinio karkaso teritorijų atitikmuo (pakeitimai 18 str. 2 d.).

Kiti pakeitimai Projekte atlikti dėl juridinės technikos tobulinimo priežasčių.

Į visas Teisingumo ministerijos 2015-12-07 raštu pateiktas pastabas dėl teisės technikos planuojama atsižvelgti.

4. Dalykinio vertinimo išvada. Atkreiptinas dėmesys, kad patikslintame projekte siūloma nustatyti terminuotą maksimalų kompensacijų mokėjimo periodą – 10 metų. Šis terminas aiškinamajame rašte grindžiamas tuo, kad ūkiai per šį laikotarpį turėtų prisitaikyti prie pasikeitusių ūkininkavimo sąlygų. Abejotina ūkių galimybėmis prisitaikyti prie pasikeitusių sąlygų, jei ir toliau išliks ūkinės veiklos apribojimai.

5. Dėl numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo dėl kompensacijų skyrimo už nustatytus veiklos apribojimus saugomose teritorijose:

- Nuo 2010 m. apie 800 asmenų, kurių žemės ūkio valdos yra saugomose teritorijose, kompensacijų už nustatytus ūkinės veiklos apribojimus negauna, nors Įstatyme įtvirtinta tokia teisė. Rengėjų siūlymui dėl kompensacijų skyrimo už nustatytus ūkinės veiklos apribojimus saugomose teritorijose įgyvendinti **papildomai kasmet iš valstybės biudžeto reikėtų apie 200 tūkst. eurų.**
- Pastebėtina, kad rengėjai naujos redakcijos Įstatymo įsigaliojimą numato 2016 m. gegužės 1 d., tačiau lėšų kompensacijoms mokėti Aplinkos ministerijos 2016-2018 metų strateginiame veiklos plane nenumatyta. Atsižvelgiant į tai, kad **papildomų lėšų valstybės biudžete nėra, o Aplinkos ministerija neplanuoja reikalingų lėšų perskirstyti iš savo bendrųjų asignavimų ar ieškoti vidinių veiklos efektyvumo galimybių, darytina išvada, jog šie siūlymai problemos iš esmės nesprendžia. Todėl kyla rizika, kad atitinkamos Įstatymo nuostatos liktų neįgyvendintos.**

Kaimo reikalų ir darnios plėtros skyriaus patarėja

Strateginio planavimo ir stebėsenos skyriaus patarėja

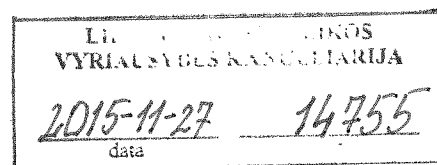
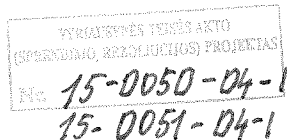

Gina Gajauskienė

Asta Petkevičienė

Gina Gajauskienė, tel. 8 706 63 7765, el. p.: Gina.Gajauskiene@lr.lt

Asta Petkevičienė, tel. 8 706 63 944, el. p.: a.petkeviciene@lr.lt

LIETUVOS RESPUBLIKOS APLINKOS MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, A. Jakšto g. 4, LT-01105 Vilnius,
tel. (8-5) 266 3661, faks. (8-5) 266 3663, el. p. info@am.lt, http://www.am.lt.
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188602370

Lietuvos Respublikos Vyriausybei

2015-11-26

Nr. (18-1)-D8-8770

I

Nr.

DĖL SAUGOMŲ TERITORIJŲ ĮSTATYMO NR. I-301 1, 2, 5, 7, 9, 11, 13, 16, 18, 20, 23, 25, 27, 29, 30, 31 IR 32 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO, ĮSTATYMO PAPILDYMO 32¹ STRAIPSNIU IR ĮSTATYMO PRIEDO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO IR SAUGOMŲ GYVŪNŲ, AUGALŲ IR GRYBŲ RŪŠIŲ ĮSTATYMO NR. VIII-499 2 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO TEIKIMO

Teikiame pagal Vyriausybės 2015-08-10 pasitarimo rezultatus pataisytą Saugomų teritorijų įstatymo Nr. I-301 1, 2, 5, 7, 9, 11, 13, 16, 18, 20, 23, 25, 27, 29, 30, 31 ir 32 straipsnių pakeitimo, įstatymo papildymo 32¹ straipsniu ir įstatymo priedo pakeitimo įstatymo projektą (toliau – Projektas). Projektas teikiamas kartu su lydinčiuoju Lietuvos Respublikos saugomų gyvūnų, augalų ir grybų rūšių įstatymo Nr. VIII-499 2 straipsnio pakeitimo įstatymo projektu, nes abu šie projektai svarbūs šalinant direktyvos 2004/35/EB dėl atsakomybės už aplinkos apsaugą siekiant išvengti žalos aplinkai ir ją ištaisyti (atlyginti) perkėlimo į Lietuvos Respublikos nacionalinę teisę trūkumus, dėl kurių Europos Komisija pateikė pranešimą per „EU Pilot“ sistemą.

Kartu su Projektu teikiame pagal Vyriausybės kanceliarijos Kaimo reikalų ir darnios plėtros skyriaus ir Strateginio planavimo ir stebėsenos skyriaus 2015-08-06 pažymą Nr. NV-2537 pakoreguotą numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo dokumentą (dėl kompensacijų skyrimo už saugomose teritorijose nustatytus veiklos apribojimus).

Projektas taip pat pakoreguotas pagal Specialiųjų tyrimų tarnybos 2015-08-31 antikorporcinio vertinimo išvadoje Nr. 4-01-6222 pateiktas pastabas.

Vyriausybės 2015-08-10 pasitarime buvo pateiktas pasiūlymas į Projektą įtraukti nuostatą, kad privataus miško savininkai, pagal Miškų įstatymo 7 straipsnio 2 dalies nuostatas mokantys atskaitymus į valstybės biudžetą iš pajamų už parduotą žaliavinę medieną ir nenukirstą mišką, turi teisę šių atskaitymų sumą sumažinti tokia suma, kokia jiems priklausytų kompensacija pagal Saugomų teritorijų įstatymo 32¹ straipsnio nuostatas. Teisingumo ministerija atnaujintos išvados dėl šio Projekto (2015-09-07 raštas Nr. (1.6)2T-1232) 3 punktu pareiškė nepritarimą minėtam pasiūlymui dėl to, kad toks pasiūlymas prieštarauja Mokesčių administravimo įstatymo ir Civilinio kodekso nuostatomis, kurios reglamentuoja įskaitų tvarką. Dėl šių argumentų pataisytame Projekte atsisakyta nuostatos apie minėtą įskaitą.

Projektas taip pat pakoreguotas atsižvelgiant į Vyriausybės 2015 m. rugsėjo 23 d. nutarimą Nr. 1025 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1992 m. gegužės 12 d. nutarimo Nr. 343 „Dėl Specialiųjų žemės ir miško naudojimo sąlygų patvirtinimo“ pakeitimo“, kuriuo pripažintas netekusiu galios Specialiųjų žemės ir miško naudojimo sąlygų XVI skyrius „Kurortų apsaugos zonos“. Siekiant teisinio aiškumo, siūloma Projekto 9 straipsniu, kuriuo keičiama Saugomų

teritorijų įstatymo 18 straipsnio 2 dalis, iš ekologinės apsaugos zonų sąrašo išbraukti kurortų, miestų ir laukų apsaugos zonas. Miestų ir laukų apsaugos zonos per pastaruosius dešimt metų nėra nustatomos jokiais teritorijų planavimo dokumentais, o pagal apsaugos funkcijų turinį kompleksiniame teritorijų planavime yra naudojamas gamtinio karkaso teritorijų atitikmuo.

PRIDEDAMA:

1. Saugomų teritorijų įstatymo Nr. I-301 1, 2, 5, 7, 9, 11, 13, 16, 18, 20, 23, 25, 27, 29, 30, 31 ir 32 straipsnių pakeitimo, įstatymo papildymo 32¹ straipsniu ir įstatymo priedo pakeitimo įstatymo projektas, 20 lapų.
2. Saugomų teritorijų įstatymo Nr. I-301 1, 2, 5, 7, 9, 11, 13, 16, 18, 20, 23, 25, 27, 29, 30, 31 ir 32 straipsnių pakeitimo, įstatymo papildymo 32¹ straipsniu ir įstatymo priedo pakeitimo įstatymo projekto lyginamasis variantas, 25 lapai.
3. Saugomų teritorijų įstatymo Nr. I-301 1, 2, 5, 7, 9, 11, 13, 16, 18, 20, 23, 25, 27, 29, 30, 31 ir 32 straipsnių pakeitimo, įstatymo papildymo 32¹ straipsniu ir įstatymo priedo pakeitimo įstatymo projekto ir Lietuvos Respublikos saugomų gyvūnų, augalų ir grybų rūšių įstatymo Nr. VIII-499 2 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto aiškinamasis raštas, 10 lapų.
4. Saugomų gyvūnų, augalų ir grybų rūšių įstatymo Nr. VIII-499 2 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas, 1 lapas.
5. Saugomų gyvūnų, augalų ir grybų rūšių įstatymo Nr. VIII-499 2 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto lyginamasis variantas, 1 lapas.
6. Direktyvos 2004/35/EB ir Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų įstatymo Nr. I-301 1, 2, 5, 7, 9, 11, 13, 16, 18, 20, 23, 25, 27, 29, 30, 31 ir 32 straipsnių pakeitimo, įstatymo papildymo 32¹ straipsniu ir įstatymo priedo pakeitimo įstatymo projekto atitikties lentelė, 2 lapai.
7. Direktyvos 2004/35/EB ir Lietuvos Respublikos saugomų gyvūnų, augalų ir grybų rūšių įstatymo Nr. VIII-499 2 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto atitikties lentelė, 2 lapai.
8. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų įstatymo Nr. I-301 1, 2, 5, 7, 9, 11, 13, 16, 18, 20, 23, 25, 27, 29, 30, 31 ir 32 straipsnių pakeitimo, įstatymo papildymo 32¹ straipsniu ir įstatymo priedo pakeitimo įstatymo ir Lietuvos Respublikos saugomų gyvūnų, augalų ir grybų rūšių įstatymo Nr. VIII-499 2 straipsnio pakeitimo įstatymo projektų pateikimo Lietuvos Respublikos Seimui“ projektas, 1 lapas.
9. Prioritetinės teisėkūros iniciatyvos poveikio vertinimo pažyma su priedais, 14 lapų.
10. Projekto antikorupcinio vertinimo išvada, 4 lapai.

Aplinkos ministras

Kęstutis Trečiokas

Projektas

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖ

NUTARIMAS

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS SAUGOMŲ TERITORIJŲ ĮSTATYMO NR. I-301 1, 2, 5, 7, 9, 11, 13, 16, 18, 20, 23, 25, 27, 29, 30, 31 IR 32 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO, ĮSTATYMO PAPILDYMO 32¹ STRAIPSNIU IR ĮSTATYMO PRIEDO PAKEITIMO ĮSTATYMO IR LIETUVOS RESPUBLIKOS SAUGOMŲ GYVŪNŲ, AUGALŲ IR GRYBŲ RŪŠIŲ ĮSTATYMO NR. VIII-499 2 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTŲ PATEIKIMO LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMUI

2015 m.

d. Nr.

Vilnius

Lietuvos Respublikos Vyriausybė n u t a r i a :

1. Pritarti Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų įstatymo Nr. I-301 1, 2, 5, 7, 9, 11, 13, 16, 18, 20, 23, 25, 27, 29, 30, 31 ir 32 straipsnių pakeitimo, įstatymo papildymo 32¹ straipsniu ir įstatymo priedo pakeitimo įstatymo ir Lietuvos Respublikos saugomų gyvūnų, augalų ir grybų rūšių įstatymo Nr. VIII-499 2 straipsnio pakeitimo įstatymo projektams ir pateikti jį Lietuvos Respublikos Seimui.

2. Įgalioti aplinkos ministrą Kęstutį Trečioką, o jam negalint dalyvauti – aplinkos viceministrą Liną Jonauską atstovauti Lietuvos Respublikos Vyriausybei, svarstant nurodytus įstatymo projektus Lietuvos Respublikos Seime.

Ministras Pirmininkas

Aplinkos ministras

Aplinkos ministras
Kęstutis Trečiokas

2015-11-20

Teisės ir personalo
departamento direktorius
Egidijus Anulis

2015.11.25

5

Aiškinamasis raštas

dėl Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų įstatymo Nr. I-301 1, 2, 5, 7, 9, 11, 13, 16, 18, 20, 23, 25, 27, 29, 30, 31 ir 32 straipsnių pakeitimo, įstatymo papildymo 32¹ straipsniu ir įstatymo priedo pakeitimo įstatymo projekto ir dėl Lietuvos Respublikos saugomų gyvūnų, augalų ir grybų rūšių įstatymo Nr. VIII-499 2 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto

1) Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys, parengto projekto tikslai ir uždaviniai.

Taikant Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų įstatymą (toliau – Įstatymas) paaiškėjo tam tikri šio įstatymo trūkumai ir taikymo sunkumai: įstatyme šiuo metu yra pasenusių, neaktualių reikalavimų, sudarančių kliūtis tinkamai vykdyti saugomų teritorijų apsaugą ir tvarkymą, taip pat kai kuriose situacijose visuomeniniai santykiai, susiję su saugomomis teritorijomis, yra nepakankamai apibrėžti arba reikalavimai veiklai saugomose teritorijose yra nustatomi žemesniame nei įstatymo ar Vyriausybės nutarimo lygmenyje.

Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų įstatymo Nr. I-301 1, 2, 5, 7, 9, 13, 16, 18, 20, 23, 25, 27, 29, 30, 31 ir 32 straipsnių pakeitimo, įstatymo papildymo 32¹ straipsniu ir įstatymo priedo pakeitimo įstatymo projekto (toliau – Įstatymo projektas) tikslas – tobulinti veiklos saugomose teritorijose reglamentavimą ir jų apsaugos ir tvarkymo valdymą.

Įstatymo projekto uždaviniai – sumažinti veiklą saugomose teritorijose reglamentuojančių dokumentų skaičių, sudaryti teises prielaidas ekosistemų ir natūralių buveinių atkūrimui gamtiniuose rezervatuose, geriau apibrėžti reikalavimus veiklai draustiniuose, valstybiniuose parkuose ir paviršinių vandens telkinių apsaugos zonose, ypač statinių statybą sodybose ir buvusių sodybų vietose, tiksliau apibrėžti Saugomų teritorijų valstybės kadastre registruojamus objektus, patikslinti saugomų teritorijų apsaugą ir tvarkymą organizuojančių institucijų funkcijas, įtraukti vietos bendruomenes ir kitus asmenis, turinčius interesų saugomoje teritorijoje, į jos valdymą, patikslinti saugomų teritorijų kontrolės turinį, sukonkretinti žemės savininkų informavimo apie steigiamas saugomas teritorijas, keičiamas jų ribas ar apribojimus tvarką, tiksliau apibrėžti asmenų, kuriems turi būti išmokamos kompensacijos už saugomose teritorijose nustatytus veiklos apribojimus, ratą, atvejus, periodiškumą ir lėšų šaltinius.

Įstatymo projektu taip pat siekiama pašalinti direktyvos 2004/35/EB dėl atsakomybės už aplinkos apsaugą siekiant išvengti žalos aplinkai ir ją ištaisyti (atlyginti) perkėlimo į Lietuvos Respublikos nacionalinę teisę trūkumus, dėl kurių Europos Komisija pateikė pranešimą per „EU Pilot“ sistemą. Dėl tos pačios priežasties kartu su Įstatymo projektu teikiamas ir lydintysis projektas – Lietuvos Respublikos saugomų gyvūnų, augalų ir grybų rūšių įstatymo Nr. VIII-499 2 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas.

Įstatymo projektu taip pat vykdomas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2014 m. liepos 9 d. posėdžio sprendimas (protokolas Nr. 33, 16 klausimas, 2 punktas), kuriuo pavedama Aplinkos ministerijai parengti Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų įstatymo atitinkamų straipsnių pakeitimo įstatymo projektą, kuriuo būtų suderintos šio įstatymo nuostatos su Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1992 m. gegužės 12 d. nutarimu Nr. 343 patvirtintų Specialiųjų žemės ir miško naudojimo sąlygų XXIX skyriaus pakeitimais, patvirtintais Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2014 m. liepos 9 d. nutarimu Nr. 662.

2) Įstatymo projekto iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai.

Įstatymo projektą parengė Aplinkos ministerija (tiesioginis rengėjas – Aplinkos ministerijos Saugomų teritorijų ir kraštovaizdžio departamento (direktorius – Vidmantas Bezaras, tel. 8 706 63624, el. p. v.bezaras@am.lt) Saugomų teritorijų strategijos skyriaus vedėjas Algirdas Klimavičius, tel. 8 706 63565, el. p. a.klimavicius@am.lt). Projektą rengiant dalyvavo Valstybinė saugomų teritorijų tarnyba prie Aplinkos ministerijos.

3) Kaip šiuo metu yra reguliuojami įstatymo projekte aptarti teisiniai santykiai.

Šiuo metu Įstatymo 5 straipsnis numato, kad veiklą saugomose teritorijose reglamentuoja ne tik šis ir kiti įstatymai, saugomų teritorijų nuostatai, saugomų teritorijų planavimo dokumentai, bet ir saugomų teritorijų individualūs apsaugos reglamentai, regioniniai architektūriniai reglamentai, įskaitant laikinus reglamentus. Poįstatyminių teisės aktų grupėje (5 straipsnio 1 dalies 2, 4 punktai) yra paminėtos penkios rūšys poįstatyminių teisės aktų, kuriais gali būti reglamentuojama veikla toje pačioje saugomoje teritorijoje. Tokia dokumentų gausa sukuria teisinio reguliavimo kokybės problemų dėl galimo nuostatų neatitikimo, veiklą vykdančioms asmenims sunku išanalizuoti visus reikalavimus, jų taikymas sudėtingas.

Šiuo metu Įstatymo 7 straipsnio 1 dalis nepakankamai aiškiai apibrėžia, ar rezervatuose gali būti įgyvendinami natūralių buveinių atkūrimo darbai, jeigu jos nyksta ne dėl žmogaus veiklos sukkelto pažeidimo, bet dėl natūralių procesų (pvz., smėlio išpustymo, natūralių gaisrų ir pan.) sustabdymo ekosistemose.

Šiuo metu Įstatymas reikalavimus veiklai draustiniuose, valstybiniuose parkuose ir paviršinių vandens telkinių apsaugos zonose (9, 13 ir 20 straipsniai) apibrėžia nepakankamai aiškiai, ypač statinių statybą sodybose ir buvusiose sodybose, trūksta sodybos ir buvusios sodybos sąvokų apibrėžimų, dėl to kyla piktnaudžiavimo teisiniu neapibrėžtumu grėsmė. Draustiniuose ir valstybiniuose parkuose draudžiama statyti su draustinio ar valstybinio parko steigimo tikslais nesusijusius statinius, išskyrus pastatus esančius ar buvusiose sodybose, taip pat vietas, nustatytas saugomos teritorijos planavimo schemose (ar tvarkymo planuose) ir bendruosiuose planuose. Statinių, kurie nėra pastatai, statybos leistinumas sodybose teisiškai neapibrėžtas, todėl gali būti suprantamas, kaip uždraustas. Už sodybų ribų statomų statinių atveju Įstatymas reikalauja visus tokius statinius pažymėti teritorijų planavimo dokumentuose. Atsižvelgiant į didelę statinių (ypač nesudėtingų) įvairovę ir aplinkybę, kad draustiniuose ir valstybiniuose parkuose ūkinė veikla nenutraukiama, toks Įstatymo reikalavimas yra per griežtas, nes sudaro išsaugojimo tikslams neproporcingai dideles kliūtis ūkinei veiklai ir nesiderina su kokybiško teisinio reguliavimo principais.

Žemės įstatymo 21 straipsnio 1 dalies 10 punkte įtvirtinta nuostata, kad žemės savininkai ir kiti naudotojai privalo leisti kitiems asmenims prieiti prie paviršinio vandens telkinių nustatytomis pakrantės apsaugos juostomis, lankyti bendro naudojimo rekreacines teritorijas, todėl vandens telkinių pakrantės turi būti laisvai prieinamos visuomenei. Deja, šiandien daugelyje vietų vandens telkinių pakrantės yra privatizuotos iki pat vandens linijos. Saugomų teritorijų įstatymas nustato reikalavimus veiklai vandens telkinių pakrantėse (20 straipsnis), tačiau kai kurie žemės savininkai nesilaiko įstatymo numatyto reikalavimo neužtvirti pakrančių: jeigu ne tvoromis, tai tankiais ar dygliuotais želdiniais ar medžių kirtimo atliekomis, trukdoma lankytojams laisvai praeiti pakrantėmis. Kita vertus, Įstatymas nenumato būtinų išimčių, kada pakrantes galima būtų užtvirti (pvz., botanikos sodai, zoologijos sodai, dendrologinės kolekcijos, ganyklos ir pan.). Įstatymas taip pat nenumato pakrantėse besilankančių asmenų pareigų, kurios užtikrintų, kad pakrantės nebūtų teršiamos, nebūtų niokojama privačių žemės sklypų aplinka, būtų paisoma žemės savininkų interesų. Dėl tokio neišsamaus reguliavimo kyla konfliktinės situacijos tarp žemės savininkų ir pakrančių lankytojų.

Žemės sklypų padalijimas valstybiniuose draustiniuose ir valstybiniuose parkuose yra apribotas (31 straipsnio 9, 10 ir 11 dalys), taip pat apribotas konservacinės ir miškų ūkio paskirties žemės sklypų paskirties keitimas (31 straipsnio 8 dalis). Kadangi pagrindinė žemės paskirtis nustatoma visam sklypui, o sklypų padalijimas apribotas, todėl saugomų teritorijų planavimo dokumentų sprendiniai dėl naujų sodybų statybos negali būti praktiškai įgyvendinami, jeigu esama pagrindinė žemės naudojimo paskirtis neleidžia joje statyti naujų sodybų (išskyrus ūkininko ūkio sodybos statybą pagal Ūkininko ūkio įstatymą). Įstatymo 31 straipsnio 9 ir 10 dalyse numatyti ne visi būtinai atvejai, kada leidžiama padalinti sklypus dalimis. Dėl tokios situacijos didelė dalis saugomų teritorijų planavimo schemų ar tvarkymo planų sprendinių negali būti praktiškai įgyvendinama, ir tai pagrįstai kelia žemės savininkų nepasitenkinimą.

Nors valstybinių parkų teritorijos yra suskirstytos į funkcines zonas, tačiau Įstatymo 13 straipsnyje numatyti draudimai ir apribojimai taikomi visai valstybinio parko teritorijai, neatsižvelgiant į išskirtų funkcinio prioriteto zonų gamtosauuginę svarbą, t.y. Įstatymo reikalavimai veiklai nediferencijuoti pagal funkcinio prioriteto zonas. Be to, nenumatyta atvejų ar tvarkos, kaip galėtų būti priimamas sprendimas dėl veiklos, kurios neigiamo poveikio tam tikromis aplinkybėmis (vietos, laiko, technologijų pasirinkimu) galima būtų išvengti, leistinumo. Atsargumo principas taikomas per griežtai – visos pavojų potencialiai galinčios sukelti veiklos uždraudžiamos.

Šiuo metu kai kuriais atvejais (pvz., patvirtinant gamtinių ir kompleksinių draustinių nuostatus, individualius apsaugos reglamentus) poįstatyminiiais teisės aktais reguliuojama veikla, apie kurios reguliavimo būtinybę nenurodoma įstatyme, t. y. nesilaikoma principo, kad ypač vertingų vietovių apsaugos priemonės, įskaitant visus nuosavybės teisės bei ūkinės veiklos laisvės ribojimus, draudimus, turi būti nustatytos įstatymu (Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2006 m. kovo 14 d. nutarimas). Nors poįstatyminiuose teisės aktuose nustatytas ūkinės veiklos reguliavimas ir yra būtinas, tačiau tokiam reguliavimui pirmiausiai turi būti sudarytas reikiamas įstatyminis pagrindas.

Įstatymo 18 straipsnio 2 dalyje numatyta, kad saugomomis teritorijomis (ekologinėmis apsaugos zonomis) laikomos ir fizinės apsaugos zonos ar sanitarinės apsaugos zonos (toliau - SAZ), kurios nustatomos apie inžinerinės komunikacijos, gamybinius ir komunalinius objektus, žemės ūkio įmones bei kitus ūkio ir infrastruktūros objektus, taip pat rezervuojančios apsaugos zonos, kurios nustatomos perspektyvių naudingųjų iškasenų plotuose. Įstatymas nenurodo, kaip fizinės apsaugos zonos prie inžinerinės komunikacijos objektų, SAZ ar rezervuojančios apsaugos zonos ir kokiais dokumentais turėtų būti nustatomos, ir tai sukelia teisės taikymo problemų, ypač dėl to, kad SAZ nustatymą taip pat reglamentuoja Visuomenės sveikatos priežiūros įstatymas. Pažymėtina, kad Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministras yra patvirtinęs SAZ ribų nustatymo ir režimo taisyklės (Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro įsakymas 2004 m. rugpjūčio 19 d. Nr. V-586 „Dėl Sanitarinės apsaugos zonų ribų nustatymo ir režimo taisyklių patvirtinimo“). Fizinės apsaugos zonos prie inžinerinės komunikacijos objektų ir SAZ savo esme neatitinka Saugomų teritorijų įstatymo 2 straipsnyje pateikto saugomų teritorijų sąvokos apibrėžimo ir 3 straipsnyje nurodytų saugomų teritorijų steigimo tikslų, todėl šių zonų reglamentavimo Įstatyme vertėtų atsisakyti. Be to, Įstatymo 18 straipsnio 2 dalyje numatyta, kad bendrosios ekologinės apsaugos zonomis taip pat laikomos miestų, kurortų ir laukų apsaugos zonos, kurių nustatymo tvarka neapibrėžta teisės aktais ir praktikoje jos teritorijų planavimo dokumentais nenustatomos.

Įstatymo 23 straipsnis nenustato atvejų, kada savivaldybės sprendimas dėl savivaldybės draustinio įsteigimo arba gamtos paveldo objekto paskelbimo savivaldybės saugomu gali būti panaikintas, todėl šiuo požiūriu yra nesuderintas su Vietos savivaldos įstatymo 18 straipsnio 1 dalimi, numatančiu, kad savivaldybės taryba gali sustabdyti, pakeisti ar panaikinti jos pačios ar pagal kompetencijų kitų savivaldybės viešojo administravimo subjektų priimtus teisės aktus.

Įstatymo 25 straipsnis nepakankamai tiksliai apibrėžia saugomas teritorijas, kurios yra registruojamos Saugomų teritorijų valstybės kadastre, dėl to kyla saugomų teritorijų statistikos tvarkymo problemų, Saugomų teritorijų valstybės kadastro tvarkytojui keliama pasaulinės praktikos neatitinkantys reikalavimai apskaityti ir suregistruoti visas ekologinės apsaugos zonas.

Įstatymo 27 straipsnio 9 dalyje numatyta, kad į valstybinių parkų tarybas, kurios gali būti sudaromos veiklos valstybiniame parke organizavimui ir koordinavimui, įtraukiami tik saugomos teritorijos direkcijos ir savivaldybės atstovai, t. y. nenumatyta, kad gali būti įtraukiami kitų suinteresuotų organizacijų, pvz., vietos bendruomenių, atstovai, todėl tokios organizacijos pagrįstai reiškia nepasitenkinimą dėl nepakankamo bendradarbiavimo, ir tai kenkia saugomų teritorijų tvarkymo efektyvumui.

Įstatymo 29 straipsnio 4 dalyje pateikiama tik bendra nuostata apie tai, kad už valstybinių parkų lankymą įstatymų nustatyta tvarka surinktos lėšos naudojamos šioms teritorijoms tvarkyti, t.y. nenurodyta, kad apmokestintas gali būti ir lankymasis ir kitose saugomose teritorijose, kuriose yra lankytojams įrengtos infrastruktūros ir jiems čia teikiamos paslaugos (pvz., gamtiniuose ir

kultūriniuose rezervatuose, biosferos rezervatuose, valstybiniuose draustiniuose), taip pat nenurodyta, už kokias paslaugas, koku būdu yra renkamas mokestis, kur kaupiamos ir kaip naudojamos lėšos, nesuteikti šių nuostatų įgyvendinimui būtini įgaliojimai.

Įstatymo 30 straipsnis numato, kad saugomose teritorijose kontroliuojama tik žemės naudojimas ir žemės savininkų, valdytojų ir naudotojų veikla, t.y. nenumatyta kontrolė veiklos, kurią vykdo tokia svarbi grupė asmenų, kaip gamtos išteklių naudotojai arba saugomų teritorijų lankytojai, todėl kyla abejonė, ar šių asmenų vykdomos veiklos kontrolė gali remtis Saugomų teritorijų įstatymo nuostatomis.

Įstatymo 32 straipsnio 2 dalyje yra tik bendra nuostata, kad žemės savininkai, valdytojai ir naudotojai turi teisę Teritorijų planavimo įstatymo nustatyta tvarka gauti informaciją apie steigiamą saugomą teritoriją arba keičiamą jos statusą, todėl yra sudėtinga tiksliai nustatyti, kokia tvarka jie turėtų būti informuojami, nes Teritorijų planavimo įstatymo nauja redakcija, įsigaliojusi nuo 2014-01-01, nenumato konkrečių informacijos pateikimo žemės savininkams, valdytojams ir naudotojams reikalavimų, kai rengiami specialiojo teritorijų planavimo dokumentai (saugomų teritorijų ribų planai ir planavimo schemas priskiriami šiai teritorijų planavimo dokumentų rūšiai).

Įstatymo 32 straipsnio 4 dalyje pateikiama tik bendra nuostata, kad žemės savininkams bei valdytojams, kurių žemės valdose steigiama nauja saugoma teritorija, keičiamas esamos saugomos teritorijos statusas arba nustatyti veiklos apribojimai realiai sumažina gaunamą naudą arba uždraudžia anksčiau vykdytą veiklą, išmokamos kompensacijos. Tokia nuostata neleidžia tiksliau nustatyti, o poįstatyminiais aktais negalima tiksliau apibrėžti asmenų, kuriems tokios kompensacijos priklauso, ypač atsižvelgiant į nuosavybės teisių į žemę įgijimo ir apribojimų nustatymo laiką. Dėl tokio nepakankamo apibrėžtumo ir dėl valstybės biudžeto lėšų trūkumo, dalis asmenų, kuriems pagal Įstatymą priklausytų kompensacijos, jų negauna nuo 2010 m.: apie 800 žemės ūkio veiklos subjektų atžvilgiu neįgyvendinamos Įstatymo nuostatos dėl kompensavimo už apribojimus, kurios turėtų būti išmokamos pagal Vyriausybės 2006 m. lapkričio 10 nutarimu Nr. 1100 nustatytą tvarką. Kasmetinis lėšų poreikis – apie 283 tūkst. Eur. Įstatymas taip pat numato, kad kompensacijos gali būti mokamos tik iš valstybės ar savivaldybių biudžeto lėšų, t.y. nenumato atvejų, kad kompensacijos galėtų būti išmokėtos iš kitų šaltinių, pvz., tarptautinių fondų ir programų lėšų. Pažymėtina, kad neretais atvejais saugomos teritorijos įsteigimas, jos ribų ar veiklos reglamentavimo joje pakeitimas yra įgyvendintų projektų, finansuojamų iš tarptautinių fondų ir programų, rezultatas, todėl svarbu, kad įstatymas sudarytų sąlygas ir kompensacijų išmokėjimui iš tarptautinių fondų ir programų lėšų.

Įstatymo 2 straipsnio 6 dalyje pateiktas „natūralios buveinės apsaugos būklės“ sąvokos apibrėžimas yra netikslus ES teisės perkėlimo požiūriu dėl to, kad apibrėžime daroma nuoroda tik į „europinę teritoriją valstybių narių, kurioms taikoma Europos bendrijos steigimo sutartis“ ir neįtrauktos nuorodos į Lietuvos Respublikos teritoriją ir buveinės natūralų arealą, kas yra svarbu tinkamai įgyvendinti direktyvą 2004/35/EB dėl atsakomybės už aplinkos apsaugą siekiant išvengti žalos aplinkai ir ją ištaisyti (atlyginti). Dėl šio neatitikimo Europos Komisijos Aplinkos generalinis direktoratas per EU Pilot informacinę sistemą pateikė prašymą pateikti informaciją ir imtis priemonių padaryti reikiamą pakeitimą nacionaliniuose teisės aktuose.

4) Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama.

Įstatymo projektu siūloma atsisakyti saugomų teritorijų individualių apsaugos reglamentų, regioninių architektūrinių reglamentų, laikinų apsaugos reglamentų, kurių nuostatos, jeigu jos aktualios, turi būti perkeltamos į saugomų teritorijų nuostatus ir/arba saugomų teritorijų specialiojo teritorijų planavimo dokumentus (5 straipsnio pakeitimas ir 2 straipsnyje dėstomų sąvokų pakeitimas). Tokiu reguliavimu bus sumažinta dokumentų, reglamentuojančių veiklą saugomose teritorijose, todėl bus aiškesnis jų taikymas, veiklą vykdančias asmenys rečiau nusižengs, pažeisdami teisės aktų reikalavimus, pagerės jų požiūris į pastangas apsaugoti gamtą.

Įstatymo projektu siūloma patikslinti, kad gamtiniuose rezervatuose gali būti įgyvendinami natūralių buveinių atkūrimo darbai ir invazinių rūšių naikinimas, taip pašalinant teisinį

neapibrėžtumą šioje srityje (7 straipsnio pakeitimas) ir sudarant galimybę efektyviau saugoti ir tvarkyti gamtinius rezervatus.

Įstatymo projektu patikslinami reikalavimai veiklai draustiniuose, valstybiniuose parkuose ir paviršinių vandens telkinių apsaugos zonose (9, 13 ir 20 straipsnių pakeitimas). Konkrečiau apibrėžiamos statinių statybos sąlygos, skiriant ypatingą dėmesį statybos sodybose ir buvusių sodybų atkūrimo sąlygoms, taip pat pateikiami sodybos ir buvusios sodybos sąvokų apibrėžimai. Apibrėžiant buvusios sodybos sąvoką, vadovaujamas nuostata, kad sunykusių sodybų vietose nėra statinių ar jų dalių ir jų statybą pagrindžiančių dokumentinių įrodymų, kurių pagrindu šie objektai pagal teisės aktų nustatytą tvarką galėtų būti įregistruoti Nekilnojamojo turto registre, t. y. sunykusios sodybos ankstesnio egzistavimo faktą galima įrodyti tik teismine tvarka. Tuo iš esmės yra pagrįsti skirtumai tarp buvusios sodybos ir esamos sodybos apibrėžimų (esamą sodybą siūloma apibrėžti nenaudojant žodžio „esama“, atsižvelgiant į tai, kad kituose teisės aktuose vartojamas tik žodis „sodyba“). Nustatant esamos sodybos apibrėžimą siūloma numatyti, kad sodybos esminis elementas – gyvenamasis namas – gali būti vieno arba dviejų butų. Pagrindinės tokio pasiūlymo priežastys: 1) statant naujus ar rekonstruojant esamus sodybų vienbučius gyvenamuosius namus į dvibučius nedidinama saugomų teritorijų urbanizacija, tačiau gyvenvietėse gali gyventi daugiau šeimų, t. y. sumažina poreikį leisti užstatyti naujus sklypus, vystosi kompaktiškesnės gyvenvietės; 2) būtų sudaromos teisinės sąlygos palaikyti kai kuriuose etnografiniuose regionuose (pvz., Dzūkijoje) gyvavusią tradiciją, kad vienos giminės skirtingų kartų šeimos gyvena vienoje sodyboje, viename gyvenamajame name, atskiruose butuose; 3) gyvenamųjų namų didžiausi leidžiami dydžiai ir užstatomas plotas yra apribotas, nepriklausomai ar tai vienbutis ar dvibutis gyvenamasis namas; 4) vienbučių ar dvibučių gyvenamųjų namų statybą reguliuojantys teisės aktai yra bendri.

Nustatant sodybos pastatų ir jos inžinerinių statinių statybos tvarką, siūloma nustatyti, kad sodybos statiniai turi būti išdėstomi ne didesniame kaip 2 ha plote, siekiant išvengti galimo piktnaudžiavimo, kai remiantis įstatyme numatoma teise laisvai statyti sodyboje jos pastatus ir inžinerinius statinius, šie statiniai būtų išdėstomi labai didelėse teritorijose. Išimtį siūloma taikyti tik atkuriamų istorinių dvarų sodybų atveju, jeigu jų statiniai buvo išsidėstę didesniame nei 2 ha plote. Siūlymas apriboti plotą iki 2 ha paremtas įstatymo analogija – Žemės reformos įstatyme Nr. I-1607 numatyta, kad sodybos (namų valdos) sklypai formuojami iki 2 ha dydžio. Įstatymo įgyvendinimo praktika rodo, kad būtina taikyti išimtis iš šiuo metu galiojančio absoliutaus draudimo draustiniuose ir valstybiniuose parkuose statyti pastatus šlaituose, kurių nuolydis didesnis kaip 15 laipsnių. Todėl Įstatymo projektu siūloma numatyti tokias išimtis iš minėto draudimo: išimtį kultūros paveldo objektų atkūrimui, buvusių sodybų identišκών pastatų buvusioje jų vietoje atkūrimui, taip pat naujų pastatų statybai, kai jie esamose gyvenvietėse, nepažeidžiant susiformavusios užstatymo linijos, statomi į likusias erdves tarp esamų sodybų, kurių pastatai pastatyti iki 1993 m. lapkričio 24 d., t. y. iki dienos, kada įsigaliojo Saugomų teritorijų įstatymas, kuriuo pradėta reguliuoti statybų saugomose teritorijose tvarką. Taip pat 31 straipsnyje papildomi išimtiniai atvejai, kada valstybiniuose draustiniuose ir valstybiniuose parkuose gali būti keičiama pagrindinė miškų ūkio žemės naudojimo paskirtis (8 dalies papildymas 5 punktu) ir kada čia esančius sklypus galima padalinti dalimis, (9 dalies papildymas 4 ir 5 punktais ir 10 dalies 3 punkto pakeitimas ir papildymas 6 punktu). Tai leis įgyvendinti saugomų teritorijų specialiojo teritorijų planavimo dokumentų sprendinius tais atvejais, kai jų įgyvendinimui reikia padalinti sklypą dalimis ir vienoje iš jų pakeisti žemės paskirtį.

Įstatymo projektu siūloma nustatyti diferencijuotą veiklos reglamentavimą, atsižvelgiant į valstybinių parkų funkcinį zonavimą: atskirai išdėstyti reikalavimus veiklai ekologinės apsaugos, ekosistemų atkūrimo, rekreacinio, gyvenamojo, ūkinio (žemės, miškų ar vandens ūkio) ir kito funkcinio prioriteto zonose, kurie turi skirtis nuo valstybinių parkų konservacinio funkcinio prioriteto (rezervatų, draustinių ir paveldo objektų teritorijos) zonose taikomų reikalavimų (13 straipsnio 2 dalies pakeitimas). Tokiu reglamentavimu bus atsižvelgta į faktinę situaciją, kad valstybinio parko funkcinio prioriteto zonos yra skirtingos gamtosauuginės svarbos, ir bus išvengta perteklinių veiklos apribojimų.

Įstatymo projektu siūloma numatyti atvejus, kada sprendimas dėl veiklos draustinyje ar valstybiniame parke leistinumo būtų priimamas atlikus veiklos galimo poveikio kraštovaizdžiui, gamtos ir nekilnojamosioms kultūros vertybėms vertinimą. Tokiu reglamentavimu būtų išvengiama išankstinio uždraudimo veiklos, kurios realus neigiamas poveikis priklauso nuo konkrečių aplinkybių (vietos, laiko, technologijų pasirinkimo), kurių neįmanoma iš anksto numatyti ir aprašyti įstatyme (9 straipsnio 5 dalies ir 13 straipsnio 5 dalies nuostatos).

Įstatymo projektu siūloma papildyti 9, 13 ir 20 straipsnius nuostatomis apie tam tikrų veiklos rūšių reglamentavimą draustiniuose, valstybiniuose parkuose ir paviršinių vandens telkinių apsaugos zonose, kurių reguliavimas yra būtinas šias teritorijas apsaugoti, tačiau šiuo metu apie jų reguliavimo būtinybę nenurodoma įstatyme, t. y. nesilaikoma principo, kad nuosavybės teisės bei ūkinės veiklos laisvės ribojimai, draudimai, turi būti numatyti įstatymu (pvz., draudimai keisti upių ir ežerų krantus, suarti, persėti, kalkinti, apsodinti mišku natūralias pievas, įrengti saulės šviesos energijos elektrines, važiuoti ne keliais savaeigėmis motorinėmis transporto priemonėmis, statyti ir naudoti vagonėlius ir pan.). Siūlomais pakeitimais bus atsižvelgta į Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2006 m. kovo 14 d. nutarimo nuostatą, kad ypač vertingų vietovių apsaugos priemonės, įskaitant visus nuosavybės teisės bei ūkinės veiklos laisvės ribojimus, draudimus, turi būti nustatytos įstatymu.

Įstatymo projektu siūloma iš 18 straipsnio 2 dalies išbraukti 5 ir 6 punktus: iš ekologinės apsaugos zonų sąrašo išbraukti fizinės apsaugos zonas, kurios nustatomos prie inžinerinės komunikacijos objektų, SAZ, kurios nustatomos prie taršių gamybinių ir komunalinių objektų ir kuriuose veikla reglamentuojama Visuomenės sveikatos priežiūros įstatymo pagrindu, ir rezervuojančios apsaugos zonas, kurios praktikoje iš viso nėra taikomos. Be to, siūloma iš 2 dalies 1 punkto išbraukti miestų, kurortų ir laukų apsaugos zonas, kurių nustatymo tvarka nėra nustatyta jokiais įstatymų įgyvendinančiais teisės aktais ir šios zonos per pastaruosius dešimt metų nebuvo nustatomos teritorijų planavimo dokumentais. Pažymėtina, kad kompleksiniu teritorijų planavimu yra nustatomos gamtinio karkaso teritorijos, pagal apsaugos funkcijų turinį atitinkančios miestų, kurortų ir laukų apsaugos ekologines funkcijas. Tokiais pakeitimais bus užtikrinta, kad pagal Įstatymą steigiamos (nustatomos) teritorijos geriau atitinka Įstatymo 2 straipsnio pateiktą saugomos teritorijos sąvokos apibrėžimą, t.y. kad saugomomis teritorijomis skelbiamos teritorijos, turinčios pripažintą mokslinę, ekologinę, kultūrinę ir kitokią vertę.

Įstatymo projektu siūloma 20 straipsnyje konkrečiau apibrėžti reikalavimus veiklai paviršinio vandens telkinio apsaugos zonoje ir pakrantės apsaugos juostoje ir atsisakyti pasenusių, neaktualių reikalavimų: atsisakyti pasenusio ir nepalankaus vandens telkinių ekosistemoms draudimo ganyti gyvulius vandens telkinių pakrantėse; patikslinti teritorijas, kuriose dėl potvynio grėsmės draudžiama statyti pastatus ir pavesti Vyriausybei tvirtinant Specialiąsias žemės ir miško naudojimo sąlygas nustatyti apribojimus, kokie kiti vandens telkinio užteršimo grėsmę keliantys statiniai ir įrenginiai negali būti statomi ar įrengiami prie vandens; patikslinti vagonėlių ir kitų apgyvendinimui naudojamų kilnojamųjų objektų, kuriuos draudžiama laikyti prie vandens telkinių, požymius, taip pat nustatyti išimtis, kada leidžiama tokius objektus prie vandens telkinių laikyti; sugriežtinti draudimą užtvėrti pakrantes, tačiau konkrečiai apibrėžti ir išimtis, kada pakrantės užtvėrimas būtų leidžiamas; nustatyti bendrą draudimą pakrantės apsaugos juostoje naudoti chemines priemones, įgaliojant Vyriausybę nustatyti išimtis iš šio draudimo; patikslinti pakrantės apsaugos juostoje leidžiamų statyti statinių sąrašą; patikslinti draudimą ir taikomas išimtis važiuoti motorinėmis transporto priemonėmis ir jas statyti prie vandens telkinių kranto; nustatyti asmenų, apsistojančių vandens telkinio pakrantėse, pareigą informuoti privačios žemės savininką apie apsistojimą ir gauti jo sutikimą, taip pat užtikrinti švarą apsistojimo vietoje. Šiais pasiūlymais stiprinama visuomenei svarbių vietovių – vandens telkinių pakrančių – apsauga, užtikrinama, kad vandens telkinių pakrantės nebūtų teršiamos, o pažeidėjai negalėtų išvengti atsakomybės, teikdami, kad atliekas pakrantėje paliko kiti asmenys (nereikia įrodinėti atliekų išmetimo veiksmo). Siūlomomis Įstatymo projekto nuostatomis taip pat atsižvelgiama į pagrįstus žemės savininkų interesus, kurie gali nepageidauti ir turėtų turėti teisę

neleisti ilgesniam laikui apsisistoti kitiems asmenims privačios nuosavybės teise valdomoje žemėje vandens telkinio pakrantėje (20 straipsnio 9, 10 ir 11 dalys).

Įstatymo projektu siūloma 23 straipsnio 5 dalį papildyti nuostatomis ir nurodyti konkrečius atvejus, kada savivaldybės taryba sprendimą dėl savivaldybės draustinio įsteigimo arba sprendimą dėl gamtos paveldo objekto paskelbimo savivaldybės saugomu gali panaikinti, taip suteikiant teisiniam reguliavimui aiškumo.

Įstatymo projektu siūloma 25 straipsnyje konkrečiai nurodyti, kokių rūšių saugomos teritorijos yra registruojamos Saugomų teritorijų valstybės kadastre. Pagal Vyriausybės patvirtintus Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų valstybės kadastro nuostatus šiame kadastre registruojami valstybiniai rezervatai ir rezervatinės apyrbės, valstybiniai ir savivaldybių draustiniai, gamtos paveldo objektai, valstybiniai parkai, biosferos monitoringo (stebėsenos) teritorijos, atkuriamieji ir genetiniai sklypai, Europos ekologinio tinklo „Natura 2000“ teritorijos, o iš ekologinės apsaugos zonų grupės – tik valstybinių rezervatų, valstybinių draustinių, gamtos paveldo objektų, valstybinių parkų, biosferos rezervatų buferinės apsaugos zonos. Kitos ekologinės apsaugos zonos (įvairių ūkio objektų, vandenviečių, geodezinio pagrindo punktų, elektros linijų, dujotiekių, ryšių linijų, kelių apsaugos zonos ir pan., paviršinių vandens telkinių apsaugos zonos), kurios dažniausiai nustatomos ne pagal teritorijų planavimo dokumentus, o pagal specialias jų nustatymo taisykles, ir priklausomai nuo objekte vykdomos veiklos gali dažnai keistis, Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų valstybės kadastre neregistruojamos. Tokia registruojamų objektų aprėptis atitinka pasaulinę saugomų teritorijų statistikos tvarkymo praktiką ir šiam kadastrui keliamus uždavinius. Siūlomu įstatymo pakeitimu bus išvengta neatitikimų tarp Įstatymo ir Vyriausybės patvirtintų Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų valstybės kadastro nuostatų, visuomenei skelbiama aktuali saugomų teritorijų ploto statistika.

Įstatymo projektu siūloma patikslinti 27 straipsnį ir jame atnaujinti dėstomas valstybės institucijų ir savivaldybių funkcijas, susijusias su saugomų teritorijų apsaugos ir tvarkymo organizavimu. Be to, šio straipsnio 9 dalyje siūloma numatyti, kad į valstybinių parkų tarybas, kurios gali būti sudaromos veiklos valstybiniame parke organizavimui, įtraukiami ne tik saugomos teritorijos direkcijos ir savivaldybės atstovai, bet įtraukiami ir kitų regione veikiančių suinteresuotų organizacijų (pvz., vietos bendruomenių, miškų urėdijų, kultūros paveldo apsaugos institucijų ir pan.) atstovai. Šiuo papildymu bus užtikrinamas vietos bendruomenių ir kitų valstybinio parko teritorijoje veikiančių įstaigų ir organizacijų aktyvesnis dalyvavimas sprendžiant valstybinio parko apsaugos ir tvarkymo klausimus, pagerės bendradarbiavimas, bus užtikrinama efektyvesnis saugomų teritorijų tvarkymas.

Įstatymo 29 straipsnio 4 dalį siūloma papildyti konkrečiomis nuostatomis, kad iš ne tik iš valstybinių parkų, bet ir kitų, pritaikytų lankymui saugomų teritorijų lankytojų renkamas mokestis platinant saugomų teritorijų lankytojo bilietus, taip pat kur šios lėšos kaupiamos ir kam turi būti panaudojamos. Tai leistų surinkti papildomų lėšų saugomose teritorijose sukurtos rekreacinės infrastruktūros priežiūrai ir būsimiems remontams, ir papildomos lėšų būtų gaunamos ne iš visų mokesčių mokėtojų, bet tik iš tų asmenų, kurie realiai pasinaudoja saugomoje teritorijoje įrengta rekreacine infrastruktūra.

Įstatymo projektu tikslinamas 30 straipsnis numatant, kad saugomose teritorijose kontroliuojamas ne tik žemės naudojimas ir žemės savininkų, valdytojų ir naudotojų veikla, bet ir gamtos išteklių naudotojų arba saugomų teritorijų lankytojų veikla, ar ji neprieštarauja teisės aktų reikalavimams. Tokiu būdu sudaromos reikiamas įstatyminis pagrindas kontroliuoti saugomų teritorijų lankytojus, kurie nepriskiriami žemės savininkų, valdytojų ir naudotojų kategorijai.

Įstatymo projektu 32 straipsnio 2 dalis papildoma konkrečia nuostata, kaip žemės savininkai, valdytojai ir naudotojai informuojami apie steigiamą saugomą teritoriją arba keičiamą jos statusą, kai rengiami saugomų teritorijų specialiojo teritorijų planavimo dokumentai: nurodyti asmenys informuojami raštu jų deklaruotos gyvenamosios vietos ar buveinės adresu, nurodant galimybes susipažinti su rengiamais dokumentais. Jeigu tokie asmenys nėra deklaravę gyvenamosios vietos

Lietuvos Respublikoje, jie informuojami per savivaldybės interneto tinklalapį. Tokiu būdu bus užtikrintas geresnis žemės savininkų, valdytojų ir naudotojų informavimas apie vykdomą teritorijų planavimą.

Įstatymo projektu Įstatymas papildomas 32¹ straipsniu, kuriame tiksliau apibrėžiamas asmenų, turinčių teisę gauti kompensaciją už saugomose teritorijose nustatytus veiklos apribojimus, ratas, atsižvelgiant į nuosavybės teisių į žemę įgijimo ir apribojimų nustatymo laiką, taip pat į tai, ar realiai susidaro nuostoliai. Įstatymu siūloma nustatyti, kad kompensacijos išmokamos tik tuo atveju, jeigu veiklos apribojimai nustatyti po nuosavybės teisių įgijimo, t.y. neskiriamos tais atvejais, kai žemės savininkas savo valia nusprendė įsigyti nekilnojamąjį turtą su nustatytais apribojimais. Išimtį skiriant kompensacijas siūloma taikyti tik nuosavybės teisių į turėtą žemę atkūrimo natūra atveju (pagal Lietuvos Respublikos piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymą), nes asmuo turėjo žemę toje pačioje vietoje iki neteisėto nusavinimo ir dėl sprendimo susigrąžinti žemę buvusioje vietoje neturėtų patirti papildomų nuostolių nei tas pats asmuo, nei jų įpėdiniai. Įstatymu taip pat siūloma numatyti, kad kompensacijos gali būti išmokamos ne tik iš valstybės ar savivaldybių biudžeto lėšų, bet ir iš tarptautinių fondų ir programų lėšų. Tai leistų numatyti kompensacijų išmokėjimą iš tarptautinių fondų ir programų lėšų, kai saugoma teritorija įsteigiama, jos ribos ar apsaugos režimas pakeičiamas įgyvendinant tarptautinių fondų ir programų lėšomis remiamus saugomų teritorijų projektus, pvz., įgyvendinant Lietuvos Respublikos tarptautinius įsipareigojimus.

Siūloma nustatyti, kad apskaičiuojant kasmetines kompensacijas, mokėtinas privataus miško savininkams, jos dydis būtų nustatomas kaip vidutinės metinės palūkanos, mokamos einamaisiais metais Lietuvos komerciniuose bankuose už ilgalaikius (nuo 2 metų) terminuotus indėlius, kurios apskaičiuojamos nuo sumos, kuri galėjo būti gauta, jeigu apribojimai nebūtų nustatyti. Siekiant išvengti teisinio neapibrėžtumo rizikos situacijose, kai palūkanos už indėlius bankuose įgyja neigiamą išraišką (tokia situacija buvo susiklosčiusi 2015 m. pirmoje pusėje su palūkanomis už kai kurių rūšių indėlius), siūloma nustatyti, kad kompensacija einamaisiais metais nemokama, jeigu ilgalaikių (nuo 2 metų) terminuotų indėlių palūkanų norma einamaisiais metais Lietuvos komerciniuose bankuose yra neigiama. Toks siūlomas reguliavimas kompensacijų gavėjų atžvilgiu atitiktų situaciją, kuri faktiškai susiklosto tarp klientų ir komercinių bankų, jeigu palūkanų norma tampa neigiama, t. y., jeigu miško savininkas už iškirstą mišką ir parduotą medieną gautas lėšas laikytų komerciniame banke, jam palūkanos nebūtų išmokėtos.

Taip pat siūloma nustatyti žemės ūkio veiklos subjektams mokamų kasmetinių kompensacijų mokėjimo maksimalų periodą – 10 metų, per kurį ūkiai turėtų prisitaikyti prie pasikeitusių ūkininkavimo sąlygų.

5) Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai (jeigu rengiant įstatymo projektą toks vertinimas turi būti atliktas ir jo rezultatai nepateikiami atskiru dokumentu), galimos neigiamos priimto įstatymo pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta.

Parengta prioritinės teisėkūros iniciatyvos numatomo teisinio reguliavimo poveikio pažyma (pridedama). Dėl siūlomo teisinio reguliavimo tikimasi teigiamo poveikio.

6) Kokią įtaką priimtas įstatymas turės kriminogeninei situacijai, korupcijai.

Priimtas įstatymas įtakos kriminogeninei situacijai ir korupcijai neturės.

Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnyba 2015-08-31 pateikė antikorpucinio vertinimo išvadą dėl Įstatymo projekto. Įstatymo projektas pakoreguotas, atsižvelgiant į pateiktus pasiūlymus.

7) Kaip įstatymo įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai.

Įstatymo įgyvendinimas verslo sąlygoms ir jo plėtrai turės teigiamos įtakos, nes suteikia daugiau teisinio aiškumo, veiklos reguliavimas bus lankstesnis.

8) Įstatymo inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios.

Priėmus įstatymą reikės parengti naujus, pakeisti esamus ar pripažinti netekusiais galios šiuos teisės aktus:

a) Aplinkos ministerija – pripažinti netekusiais galios valstybinių parkų apsaugos reglamentus, kurių aktualias nuostatas priklausomai nuo jų turinio reikia perkelti į valstybinių parkų planavimo schemas arba į Vyriausybės tvirtinamus valstybinių parkų nuostatus (tik po atitinkamų reikalavimų integravimo į planavimo schemas ir nuostatus);

b) Vyriausybė – papildyti Gamtinių ir kompleksinių draustinių nuostatus išimtimis ir veiklos apribojimais, kurias nustatyti pavedama Vyriausybei;

c) Vyriausybė – pakeisti ir papildyti Specialiųjų žemės ir miško naudojimo sąlygų XXIX skyrių „Paviršinio vandens telkinių apsaugos zonos ir pakrantės apsaugos juostos“;

d) Vyriausybė – pakeisti tvarkos aprašus, reglamentuojančius kompensacijų už saugomose teritorijose nustatytus veiklos apribojimus apskaičiavimą ir išmokėjimą;

e) Vyriausybės įgaliota institucija – parengti ir patvirtinti draustinyje ar valstybiniame parke numatomos vykdyti veiklos poveikio kraštovaizdžiui, gamtos ir kultūros vertybėms tyrimo, vertinimo ir sprendimo dėl veiklos leistinumo draustinyje ar valstybiniame parke priėmimo tvarkos aprašą;

f) Vyriausybės įgaliota institucija – nustatyti ir patvirtinti vidutinės ir didesnės už vidutinę potvynių rizikos (1 procento ir didesnės užliejimo tikimybės) teritorijas;

g) Vyriausybės įgaliota institucija – parengti ir patvirtinti Paviršinių vandens telkinių tvarkymo reikalavimus, kuriais būtų apibrėžti leidžiami nedidelio masto pakrančių pritaikymo poilsio tikslams darbai (pvz., žemės paviršiaus, reljefo, kranto linijos keitimas);

h) Aplinkos ministerija – pripažinti netekusiu galios Valstybinių parkų direktorių ir jų pavaduotojų skyrimo jungtinių tarybų nariais tvarkos aprašą;

i) Vyriausybės įgaliota institucija – parengti ir patvirtinti Jungtinės tarybos sudarymo ir veiklos aprašą;

j) Aplinkos ministerija – pakeisti statybos techniniame reglamente STR 1.01.09:2003 „Statinių klasifikavimas pagal jų naudojimo paskirtį“ pateiktą apibrėžimą „sodyba“.

9) Ar Įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o įstatymo projekto sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka;

Įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų. Naujai siūlomos Įstatymo projekto sąvokos ir jas įvardijantys terminai yra įvertinti Valstybinės lietuvių kalbos komisijos Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka (terminai aprobuoti).

10) Ar Įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus.

Įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas.

Įstatymo projektu patikslinama Europos Sąjungos direktyvos 2004/35/EB dėl atsakomybės už aplinkos apsaugą siekiant išvengti žalos aplinkai ir ją ištaisyti (atlyginti) perkėlimui svarbi „natūralios buveinės apsaugos būklės“ sąvoka. Dėl tos pačios priežasties kartu su Įstatymo projektu teikiamas lydintysis įstatymo projektas – Lietuvos Respublikos saugomų gyvūnų, augalų ir grybų rūšių įstatymo Nr. VIII-499 2 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas, kuriuo siūloma koreguoti kitos sąvokos „rūšies apsaugos būklė“ apibrėžimą pagal minėtos direktyvos nuostatas.

11) Jeigu įstatymui įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, – kas ir kada juos turėtų priimti.

Įstatymui įgyvendinti reikalingų įgyvendinamųjų teisės aktų sąrašas pateiktas šio aiškinamojo rašto 8 punkte. Juos priimti turi Vyriausybė ir jos įgalios institucijos iki Įstatymo įsigaliojimo (dėl šios priežasties siūloma Įstatymo įsigaliojimą atidėti).

12) Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymui įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais).

Papildomų lėšų iš valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų Įstatymui įgyvendinti nereikės, išskyrus kompensacijoms už saugomose teritorijose nustatytus veiklos apribojimus, kurių išmokėjimo tvarka numatyta Vyriausybės 2006 m. lapkričio 10 nutarimu Nr. 1100, tačiau lėšos dėl jų trūkumo nuo 2010 m. neskiriamos. Priėmus siūlomus Įstatymo pakeitimus, siaurinančius kompensacijas gaunančių asmenų ratą, kompensacijoms išmokėti pagal nurodytą Vyriausybės nutarimą kasmetini lėšų poreikis sumažėja nuo apytikriai 283 tūkst. Eur. iki 200 tūkst. Eur. Konkreti suma paaiškėtų pradėjus rinkti kompensacijų paraiškas pagal nustatytą tvarką, kuri reikalauja, kad žemės ūkio veiklos subjektai kasmet deklaruotų jų saugomose teritorijose naudojamus žemės ūkio naudmenų plotus, kuriuose yra veiklos apribojimų (detalesni vertinimai pateikiami Prioritetinės teisėkūros iniciatyvos poveikio vertinimo ataskaitoje).

Dėl Įstatymo priėmimo valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų sutaupymo nenumatoma.

13) Įstatymo projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados.

Įstatymo projektas parengtas bendradarbiaujant su Valstybine saugomų teritorijų tarnyba prie Aplinkos ministerijos.

Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnyba 2015-08-31 pateikė antikorupcinio vertinimo išvadą dėl Įstatymo projekto. Įstatymo projektas pakoreguotas, atsižvelgiant į pateiktus pasiūlymus.

Kitų specialistų vertinimų išvadų negauta.

14) Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiam projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis.

„Saugoma teritorija“, „apsauga“, „gamtos apsauga“, „gamtos vertybės“, „kultūros vertybės“, „biologinė įvairovė“, „kraštovaizdis“.

15) Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai.

Nėra

Aplinkos ministras
Kęstutis Trečiokas

2015-01-26

Teisės ir personalo
departamento direktorius
Egidijus Anulis

2015.11.25

25

Projektas

LIETUVOS RESPUBLIKOS SAUGOMŲ TERITORIJŲ ĮSTATYMO Nr. I-301 1, 2, 5, 7, 9, 11, 13, 16, 18, 20, 23, 25, 27, 29, 30, 31 IR 32 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO, ĮSTATYMO PAPILDYMO 32¹ STRAIPSNIU IR ĮSTATYMO PRIEDO PAKEITIMO ĮSTATYMAS

2015 m.

d. Nr.

Vilnius

1 straipsnis. 1 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 1 straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip:

„1. Šis Įstatymas reglamentuoja saugomų teritorijų sistemą ir su ja susijusius visuomeninius santykius, saugomų teritorijų nustatymo ir steigimo, apsaugos, tvarkymo ir kontrolės teisinius pagrindus, reglamentuoja veiklą jose, taip pat nustato tarptautinės svarbos teritorijų, tarp jų Europos ekologinio tinklo „Natura 2000“ teritorijų, bei gamtinio karkaso kūrimą ir veiklos reglamentavimą.“

2 straipsnis. 2 straipsnio pakeitimas

1. Pakeisti 2 straipsnio 6 dalį ir ją išdėstyti taip:

„6. **Natūralios buveinės apsaugos būklė** – natūralią buveinę ir jos būdingas rūšis veikiančių poveikių visuma, galinti turėti ilgalaikę įtaką buveinės natūraliam paplitimui, struktūrai, funkcijoms ir jos būdingų rūšių išlikimui, atsižvelgiant į vertinimą, europinėje teritorijoje valstybių narių, kurioms taikoma sutartis dėl Europos Sąjungos veikimo arba Lietuvos Respublikos teritorijoje arba šios buveinės natūraliame areale.“

2. Pakeisti 2 straipsnio 8 dalį ir ją išdėstyti taip:

„8. **Draustinis** – saugoma teritorija, skirta moksliniu ir pažintiniu požiūriu vertingoms gamtos ir (ar) kultūros vietovėms, jose esančioms gamtos ir nekilnojamosioms kultūros vertybėms, kraštovaizdžio ir biologinei įvairovei išsaugoti. Teritorijoje esančių vertybių išsaugojimas užtikrinamas nenutraukiant joje ūkinės veiklos.“

3. Pakeisti 2 straipsnio 9 dalį ir ją išdėstyti taip:

„9. **Ekologinės apsaugos prioriteto teritorija** – teritorija, kurioje palaikoma ekologinė kraštovaizdžio pusiausvyra, siekiama išvengti neigiamo poveikio saugomoms gamtos ir nekilnojamosioms kultūros vertybėms arba neigiamo antropogeninių objektų ir veiklos poveikio aplinkai.“

4. Pakeisti 2 straipsnio 27 dalį ir ją išdėstyti taip:

„27. **Pažintinis turizmas** – turizmas, apimantis tikslingą krašto gamtos ir nekilnojamųjų kultūros vertybių, kraštovaizdžio, istorijos pažinimą, mokymąsi.“

5. Pakeisti 2 straipsnio 29 dalį ir ją išdėstyti taip:

„29. **Rezervatas** – saugoma teritorija, kurioje siekiama išsaugoti, tirti moksliniu požiūriu ypač vertingas gamtos ir nekilnojamasias kultūros vertybes, užtikrinti natūralią gamtinių procesų eigą arba nekilnojamųjų kultūros vertybių autentiškumo išsaugojimą, propaguoti gamtos ir nekilnojamųjų kultūros vertybių apsaugą. Šioje teritorijoje nustatoma konservacinė žemės naudojimo paskirtis ir nutraukiama ūkinė veikla.“

6. Pakeisti 2 straipsnio 36 dalį ir ją išdėstyti taip:

„36. **Saugomų teritorijų kontrolė** – saugomų teritorijų kraštovaizdžio ekologinės pusiausvyros, gamtos ir nekilnojamųjų kultūros vertybių apsaugos ir saugomų teritorijų lankymo reikalavimų, nustatytų teisės aktais ir saugomų teritorijų planavimo dokumentų sprendiniais, laikymosi priežiūra.“

7. Pakeisti 2 straipsnio 18 dalį ir ją išdėstyti taip:

„18. **Genetiniai sklypai** – saugomos teritorijos, skirtos genetiniams medynams ir kitų rūšių natūraliems genetiniams ištekliams išlaikyti.“

8. Pripažinti netekusia galios 2 straipsnio 26 dalį.

9. Pripažinti netekusia galios 2 straipsnio 34 dalį.

10. Pakeisti 2 straipsnio 37 dalį ir ją išdėstyti taip:

„37. **Saugomų teritorijų nuostatai** – teisės aktai, apibrėžiantys atskirų saugomų teritorijų išskirtinę vertę ir nustatantys jų apsaugos ypatumus arba nustatantys saugomų teritorijų tipų bendrus apsaugos ir tvarkymo reikalavimus, valdymo bei apsaugos ir tvarkymo organizavimo principus.“

11. Pakeisti 2 straipsnio 44 dalį ir ją išdėstyti taip:

„44. **Valstybinis saugomų teritorijų pareigūnas** – saugomų teritorijų direkcijos ar Valstybinės saugomų teritorijų tarnybos prie Aplinkos ministerijos valstybės tarnautojas, atliekantis viešojo administravimo funkcijas ir pagal įstatymus turintis įgaliojimus duoti nepavaldiems asmenims teisės aktų nustatytus privalomus nurodymus.“

12. Papildyti 2 straipsnį 52 dalimi:

„52. **Buvusi sodyba** – vieta žemės sklypo dalyje, kurioje faktiškai buvo teisėtai pastatytas gyvenamasis namas su pagalbinio ūkio, kitos paskirties statiniais ar be jų, tačiau neišliko dėl susidariusių aplinkybių (nugriautas, sugriuvo, sudegė ar kitaip sunyko), kai jo buvimo juridinis faktas ir vieta patvirtinta teismo sprendimu.“

13. Papildyti 2 straipsnį 53 dalimi:

„53. **Gamtos vertybės** – atskiri gamtos objektai ar jų teritoriniai kompleksai, turintys mokslinę, ekologinę, kultūrinę, pažinimo ir kitokią vertę, svarbūs kraštovaizdžio ir biologinei įvairovei išsaugoti bei pažinti, taip pat su konkrečia teritorija siejami joje nuolat ar periodiškai pasireiškiantys gyvūnų rūšių migracijos, karsto, kiti gyvosios ar negyvosios gamtos reiškiniai ir procesai, kuriantys teritorijos išskirtinę vertę.“

14. Papildyti 2 straipsnį 54 dalimi:

„54. **Saugomų teritorijų direkcija** – biudžetinė įstaiga, įsteigta apsaugos ir tvarkymo priemonėms įgyvendinti, stebėsenai vykdyti valstybiniame rezervate, valstybiniame parke ar biosferos rezervate, taip pat šio Įstatymo nustatyta tvarka jai priskirtuose rezervatuose, valstybiniuose draustiniuose, paveldo objektuose, biosferos poligonuose, atkuriamuosiuose ar genetiniuose sklypuose, taip pat tinklo „Natura 2000“ teritorijose.“

15. Papildyti 2 straipsnį 55 dalimi:

„55. **Sodyba** – vieno arba dviejų butų gyvenamosios paskirties pastatas (namas) su jo priklausiniais, pagalbinio ūkio pastatais, kitais sodybos statiniais ir su šių statinių, sodybos želdinių, sodo, daržo, aikštelių užimama žeme.“

16. Papildyti 2 straipsnį 56 dalimi:

„56. **Vizualinė tarša** – objektų (kompleksų) ar veiklos sukeltas ilgalaikis regimasis poveikis, mažinantis kraštovaizdžio estetinę vertę.“

17. Papildyti 2 straipsnį 57 dalimi:

„57. Kitos šiame įstatyme vartojamos sąvokos suprantamos taip, kaip jos vartojamos Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos įstatyme, Lietuvos Respublikos laukinės gyvūnijos įstatyme, Lietuvos Respublikos laukinės augalijos įstatyme, Lietuvos Respublikos saugomų gyvūnų, augalų ir grybų rūšių įstatyme, Lietuvos Respublikos nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatyme, Lietuvos Respublikos žemės įstatyme, Lietuvos Respublikos miškų įstatyme, Lietuvos Respublikos statybos įstatyme, Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo įstatyme, Lietuvos Respublikos vandens įstatyme, Lietuvos Respublikos želdynų įstatyme, Lietuvos Respublikos žemės gelmių įstatyme, Lietuvos Respublikos ūkininko ūkio įstatyme, Lietuvos Respublikos atsinaujinančių išteklių energetikos įstatyme, Lietuvos Respublikos žemės paėmimo visuomenės poreikiams įgyvendinant ypatingos valstybinės svarbos projektus įstatyme, Lietuvos Respublikos planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatyme.“

3 straipsnis. 5 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 5 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„5 straipsnis. Veiklos saugomose teritorijose reglamentavimo dokumentai

1. Veiklą saugomose teritorijose reglamentuoja:

1) šis Įstatymas, Aplinkos apsaugos, Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos, Saugomų gyvūnų, augalų ir grybų rūšių, Laukinės gyvūnijos, Laukinės augalijos, Planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo, Miškų, Teritorijų planavimo, Statybos bei kiti įstatymai;

2) saugomų teritorijų nuostatai;

3) saugomų teritorijų planavimo dokumentai;

4) saugomų teritorijų tipiniai apsaugos reglamentai;

5) apsaugos sutartys, kurios Vyriausybės nustatyta tvarka ir atvejais sudaromos su žemės savininkais ir valdytojais ir įregistruojamos Nekilnojamojo turto registre, kai su žemės savininkais ir valdytojais individualiai susitariama dėl kraštovaizdžio, gamtos vertybių papildomų apsaugos ir naudojimo priemonių nustatymo arba tvarkymo priemonių įgyvendinimo jų valdomoje žemėje.

2. Šio straipsnio 1 dalies 5 punkte nurodytos apsaugos sutartys pagal Vyriausybės nustatytą tvarką gali būti sudaromos ir su žemės, nepatenkančios į saugomas teritorijas, savininkais ir valdytojais, jeigu šio Įstatymo 24¹ straipsnio 6 dalyje nurodytu gamtotvarkos planu nuspręsta, kad apsaugos sutartis sudaryti būtina siekiant:

1) garantuoti reikiamą Europos bendrijos svarbos natūralių buveinių tipų, augalų ir gyvūnų rūšių ir jų buveinių apsaugą Europos bendrijos svarbos teritorijoje arba vietovėje, atitinkančioje paukščių apsaugai svarbios teritorijos atrankos kriterijus, ar jų dalyse, kurios nepatenka į saugomas teritorijas, arba atkurti Europos bendrijos svarbos natūralias buveines, augalų ir gyvūnų rūšių buveines;

2) nustatyti Europos bendrijos svarbos natūralių buveinių tipų, augalų ir gyvūnų rūšių ekologinius reikalavimus atitinkančias apsaugos priemones buveinių apsaugai svarbiose teritorijose.“

4 straipsnis. 7 straipsnio pakeitimas

1. Pakeisti 7 straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip:

„1. Gamtinių rezervatų apsaugos ir tvarkymo ypatumus nustato šis Įstatymas, Vyriausybės patvirtinti atskirų gamtinių rezervatų nuostatai (valstybiniuose parkuose ir biosferos rezervatuose esančių rezervatų – valstybinių parkų ir biosferos rezervatų nuostatai), kiti šio Įstatymo 5 straipsnyje nurodyti veiklos saugomose teritorijose reglamentavimo dokumentai. Gamtiniuose rezervatuose leidžiama tik ši veikla:

1) natūralių gamtinių procesų eigos tyrimai ir stebėjimai;

2) priešgaisrinių priemonių vykdymas;

3) epizootijų atvejais sanitarinių priemonių vykdymas;

4) statinių, kurių reikia rezervato steigimo ir veiklos tikslams įgyvendinti, statyba;

5) pažeisto gamtinio kraštovaizdžio, ekosistemų bei objektų, natūralių buveinių, atkūrimas ir palaikymas, invazinių rūšių naikinimas;

6) kitų priemonių, atitinkančių rezervato steigimo tikslus, įgyvendinimas.“

2. Pakeisti 7 straipsnio 2 dalį ir ją išdėstyti taip:

„2. Vietos gyventojų uogavimo ir grybavimo gamtiniuose rezervatuose tvarką nustato gamtinių rezervatų nuostatai (valstybiniuose parkuose ir biosferos rezervatuose esančių rezervatų – valstybinių parkų ir biosferos rezervatų nuostatai).“

5 straipsnis. 9 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 9 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„9 straipsnis. Veiklos draustiniuose reglamentavimas

1. Draustinių apsaugą ir tvarkymą nustato šis Įstatymas, Vyriausybės patvirtinti bendri gamtinių ir kompleksinių draustinių nuostatai, atskirų draustinių nuostatai, tvirtinami juos steigiančių

institucijų, kiti šio Įstatymo 5 straipsnyje nurodyti dokumentai. Draustiniuose neleidžiama veikla, galinti pakenkti (sunaikinti, sužaloti) kraštovaizdžiui, gamtos ir nekilnojamosioms kultūros vertybėms.

2. Siekiant išsaugoti kraštovaizdį, gamtos ir nekilnojamasias kultūros vertybes, gamtiniuose ir kompleksiniuose draustiniuose draudžiama:

- 1) naikinti ar žaloti reljefo formas;
- 2) pradėti durpių kasybą ir kitų naudingųjų iškasenų naudojimą (gavybą) ir bandomąją gavybą;
- 3) įrengti sąvartynus;
- 4) tiesti naujus antžeminius tranzitinius inžinerinius tinklus, išskyrus įgyvendinant ypatingos valstybinės svarbos projektus arba tiesiamus esamų kelių trasose ir kitus tos pačios rūšies inžinerinių tinklų trasose;

5) rinkti, perkelti į kitą vietą už sklypo ribų, sprogdinti, pjaustyti ar kitaip naikinti didesnius kaip 0,5 kubinio metro natūraliai juose esančius akmenis, riedulynuose (akmenynuose) – vis us akmenis, taip pat upėse ir ežeruose rinkti natūralius akmenis, juos pašalinti ar perkelti į kitą vietą, išskyrus atvejus, kai akmenų vandens telkiniuose perkėlimas būtinas vykdant veiklą, kuri yra leidžiama draustinyje arba kurios vykdymui taikomos išimtys pagal šio straipsnio nuostatas;

6) tvenkti ir reguliuoti upes, keisti, gilinti jų vagas, keisti upių ir ežerų krantų liniją, natūralų upių nuotėkį ir natūralų ežerų vandens lygį, išskyrus atvejus, kai reikia užtikrinti gerą vandens telkinio ekologinę būklę, renatūralizuoti ištiesintų upių vagas, atkurti natūralų hidrologinį režimą, įgyvendinti saugomų rūšių ir buveinių apsaugos priemonės, užtikrinti nepakitusių valstybės sienos linijos padėtį;

7) įrengti naujus su draustinio paskirtimi nesusijusius vandens telkinius potvynių užliejamose teritorijose, o potvynių neužliejamose teritorijose viename žemės sklype įrengti vieną ar kelis dirbtinius vandens telkinius, nesusijusius su draustinio kraštovaizdžio, gamtos ir nekilnojamųjų kultūros vertybių išsaugojimu, kurių bendras plotas daugiau kaip 0,1 hektaro;

8) sausinti naujus nemelioruotus žemės plotus, keisti pelkes, kitas šlapynes, smėlynus į kitas žemės naudmenas, rekultivuoti eksploatuotus durpynus į kitas, nei pelkė, žemės naudmenas, natūralias pievas suarti, persėti, kalkinti, apsodinti mišku, plantaciniais ar kitais želdiniais arba kitaip jas keisti;

9) sodinti želdinius, užstojančius istorinę, kultūrinę bei estetinę vertę turinčias panoramas;

10) auginti ir dauginti genetiškai modifikuotus organizmus, augalus ir jų sėklas;

11) naudoti saugomų rūšių individus neturint teisės aktais nustatyto leidimo ar juos tyčia naikinti arba trikdyti tokiomis formomis, kurios gali sutrukdyti užtikrinti saugomų rūšių palankią apsaugos būklę, neturint teisės aktais nustatyto leidimo draustinyje introdukuoti arba į jį perkelti čia natūraliai negyvenusias rūšis;

12) įrengti saulės šviesos energijos elektrines, išorinę reklamą, važiuoti ne keliais savaeigėmis motorinėmis transporto priemonėmis, statyti kilnojamus vagonėlius, konteinerius ir tiesioginei paskirčiai nenaudojamas transporto priemonės ir naudoti juos apgyvendinimui, maitinimui, daiktų saugojimui ar prekybai, įrengti laukinių žvėrių aptvarus ir kitus stacionarius medžioklės įrenginius, išskyrus gamtinių ir kompleksinių draustinių nuostatuose nustatytus atvejus.

3. Statybų gamtiniuose ir kompleksiniuose draustiniuose reglamentavimas:

1) leidžiama statyti naujus statinius, susijusius su draustinio steigimo tikslais, ir kitus statinius, būtinus vykdant veiklą, kuri yra leidžiama draustinyje arba kurios vykdymui taikomos išimtys pagal šio straipsnio nuostatas;

2) leidžiama remontuoti, rekonstruoti esamus statinius, statyti naujus statinius tvarkymo planuose ir (ar) savivaldybių ar jų dalių bendruosiuose planuose numatytoje vietoje;

3) leidžiama statyti naujus sodybos pastatus ir inžinerinius statinius sodybose. Sodyboje gali būti tik vienas gyvenamosios paskirties pastatas (namas). Sodybos ar atkuriamos buvusios sodybos pastatai ir jos inžineriniai statiniai išdėstomi viename iki 2 hektarų žemės sklype arba didesnio

sklypo dalyje, nesuformuotoje atskiru sklypu ir apimančioje iki 2 hektarų, išskyrus atkuriamos istorinės dvaro sodybos atveju, kurios statiniai (registruoti Kultūros vertybių registre kaip nekilnojamosios kultūros vertybės) buvo išdėstyti didesniame nei 2 hektarų plote. Jeigu atliekant kadastrinius matavimus vienos sodybos pastatų ir inžinerinių statinių užimama žemė priskiriama keliems gretimoms žemės sklypams dėl to, kad sodybą padalija viešasis kelias ar upė, laikoma, kad sodyba yra išsidėsčiusi keliuose žemės sklypuose (žemės valdoje), ir šiame straipsnyje nustatyta pastatų ir inžinerinių statinių statybos sodybose teisė juose taikoma tol, kol šie žemės sklypai ir juose esantys statiniai priklauso tam pačiam žemės savininkui (bendrasavininkams);

4) leidžiama atkurti kultūros paveldo objektus pagal Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymą;

5) leidžiama atkurti (atstatyti) identiškus buvusių sodybų pastatus ir jų inžinerinius statinius pirminėse jų stovėjimo vietose pagal išlikusius archyvinis dokumentus: vietovės planus, pastatų ir inžinerinių statinių projektus (brėžinius), apmatavimus, kitus dokumentus, pagal kuriuos atkuriamas buvęs pastatų vaizdas (jų fasadai, medžiagos, konstrukcijos). Atkuriant (atstatant) identiškus sodybos pastatus ir jų inžinerinius statinius, jų statybos vietai netaikomi šio Įstatymo 20 straipsnyje ir kituose teisės aktuose nustatyti statybos atstumo nuo vandens telkinio kranto apribojimai, šios dalies 3 punkte nustatytas reikalavimas sodybos pastatus ir jos inžinerinius statinius išdėstyti ne didesniame kaip 2 hektarų plote ir šios dalies 7 punkte nustatyti statybos šlaituose apribojimai;

6) leidžiama naujus sodybos pastatus statyti buvusios sodybos vietoje, kai statytojas nepageidauja atkurti (atstatyti) identiškus buvusių sodybų pastatus pagal šios dalies 5 punkte nurodytas sąlygas arba kai nėra išlikusių 5 punkte nurodytų sąlygų įvykdymui reikalingų archyvinis dokumentų. Pastatų statybai tokiu atveju gali būti parinkta kita, nei buvusi, pastatų vieta, tačiau pastatai turi būti išdėstomi ne didesniame kaip 2 hektarų plote taikant šio Įstatymo 20 straipsnyje bei kituose teisės aktuose nustatytus pastatų statybos atstumo nuo vandens telkinio kranto ir šios dalies 7 punkte nustatytus statybos šlaituose apribojimus, kitus aplinkosauginius reikalavimus. Kai buvusios sodybos vietoje nėra galimybės sodybos pastatus statyti pirminėse jų stovėjimo vietose dėl to, kad jos yra užlietos vandeniu (dėl natūralaus upės ar ežero kranto linijos pasikeitimo ar dėl vandens telkinio patvenkimo), dėl reljefo formų pasikeitimo, nutiestų kelių, statybos vieta sodybos pastatams parenkama kitoje vietoje, bet ne arčiau nei 25 metrai nuo vandens telkinio kranto ar nuo šios dalies 7 punkte nurodyto šlaito briaunos. Asmeninio naudojimo pirties statybai prie vandens telkinio taikomos šio Įstatymo 20 straipsnio 6 dalies nuostatos;

7) draudžiama statyti naujus pastatus statesniuose nei 15 laipsnių natūraliuose šlaituose, taip pat arčiau kaip 50 metrų nuo šių šlaitų viršutinės bei apatinės briaunos, išskyrus atvejus, nurodytus šios dalies 4 ir 5 punktuose arba kai naujų pastatų statybos vieta yra įsiterpusi tarp sodybų, kurių pastatai arčiau nurodytų atstumų yra pastatyti iki 1993 m. lapkričio 24 d. Statesniuose nei 15 laipsnių natūraliuose šlaituose, taip pat arčiau kaip 50 metrų nuo šių šlaitų viršutinės bei apatinės briaunos draudžiama didinti esamų pastatų tūrius, išskyrus atvejus, kai pastatai rekonstruojami taikant etnografiniam regionui būdingus tūrius, formas, įrengiant šlaitinius stogus, kai statomi nauji sodybos priklausiniai, sukuriant būdingą sodybos planinę struktūrą, arba kai tvarkymo plane numatyta galimybė padidinti pastatų tūrius;

8) buvusios sodybos atkūrimo teisė pagal šioje dalyje nurodytą tvarką įgyvendinama taip, kad vietoje vienos buvusios sodybos gali būti atkuriamas tik viena sodyba;

9) leidžiama statyti naujus statinius ir įrenginius, rekonstruoti esamus statinius, siekiant užtikrinti valstybės sienos apsaugą;

10) draudžiama statyti naujus ūkinės veiklos objektus su įrenginiais, kuriems reikalingi taršos integruotos prevencijos ir kontrolės leidimai arba taršos leidimai (išskyrus sodybų ar buvusių sodybų pertvarkymą į kaimo turizmo sodybas, kurios taršos leidimus turėti privalo tik dėl to, kad planuoja per parą į aplinką išleisti daugiau kaip 5 kub. metrų buitinių nuotekų), aerodromus, oro uostų infrastruktūros statinius ir įrenginius, vėjo elektrines (išskyrus šio straipsnio 5 dalies 2 punkte numatytais atvejais), statyti vizualinę taršą sukeliančius statinius.

4. Kultūriniuose draustiniuose draudžiama:

- 1) naikinti ar žaloti kultūros paveldo kompleksus ir objektus (vertybes), naikinti jų autentiškumą;
- 2) iš esmės pakeisti kultūros paveldo objektų aplinką, mažinant kultūros paveldo objektų vertę.

5. Šioje dalyje nurodytą veiklą vykdyti draustinyje leidžiama, jeigu, atlikus vertinimą pagal Planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymo nustatytą tvarką arba pagal Vyriausybės įgaliotos institucijos nustatytą tvarką (kai veiklos poveikio aplinkai vertinimas neatliekamas pagal Planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymo 3 straipsnio 2 dalį), yra priimtas sprendimas, kad planuojama veikla nepakenks draustinio kraštovaizdžiui, gamtos ir nekilnojamosioms kultūros vertybėms. Visais atvejais sprendimas turi būti priimtas gamtos ir nekilnojamųjų kultūros vertybių tyrimo ir planuojamos įgyvendinti veiklos techninių, technologinių, vietos ir kitų sprendinių analizės pagrindu. Veikla, dėl kurios leistinumą draustinyje sprendžiama atlikus vertinimą, yra:

- 1) tiesioginis žemės gelmių geologinis tyrimas;
- 2) vienos ne aukštesnės kaip 25 metrai (matuojant iki aukščiausio konstrukcijų taško) vėjo elektrinės sodyboje ar prie ūkinių pastatų statyba;
- 3) upių ir ežerų krantų, natūralaus upių nuotėkio ar natūralaus ežerų vandens lygio keitimas įgyvendinant stichinių nelaimių prevencines priemones, atkuriant ar tvarkant nekilnojamojo kultūros paveldo objektą, gerinant laivybos vidaus vandens keliuose sąlygas;
- 4) miško plotų, nenumatytų savivaldybių teritorijų miškų išdėstymo žemėtvarkos schemose, ir didesnių kaip 1 hektaras sodų ar plantacinių želdinių įveisimas.

6. Draustiniuose skatinama veikla, išsauganti, palaikanti ir išryškinanti kraštovaizdį, gamtos ir nekilnojamasias kultūros vertybes, atkurianti tradicinius gamtinės ar kultūrinės aplinkos elementus, išsauganti ir kurianti naujas etnografinio regiono architektūros ir sodybų planavimo tradicijas, taip pat tradiciniai verslai, pažintinis turizmas, invazinių rūšių gausos reguliavimas, saugomų rūšių apsaugos priemonių įgyvendinimas.

7. Valstybiniais ir savivaldybių draustiniams, taip pat valstybiniuose parkuose ir biosferos stebėsenos (monitoringo) teritorijose esantiems draustiniams taikomas šiame straipsnyje nustatytas veiklos reglamentavimas. Šio straipsnio 2 dalyje nustatyti apsaugos reikalavimai detalizuojami draustinio nuostatuose (valstybiniame parke ar biosferos rezervate esančio draustinio atveju – valstybinio parko ar biosferos rezervato nuostatuose), atsižvelgiant į jo kraštovaizdžio, gamtos ir nekilnojamųjų kultūros vertybių ypatumus ir apibrėžtą draustinio išskirtinę vertę, o draustinio, kuriam nėra patvirtintų individualių jo nuostatų, – bendruose gamtinių ir kompleksinių draustinių nuostatuose, kuriuose reikalavimai detalizuojami, atsižvelgiant į šio Įstatymo 8 straipsnyje nurodytas gamtinių ir kompleksinių draustinių rūšis ir jų steigimo tikslus. Šio straipsnio 3 dalyje nustatyti statybų reikalavimai detalizuojami draustinių tvarkymo planuose (valstybiniuose parkuose ir biosferos rezervatuose esančių draustinių atveju – valstybinių parkų ir biosferos rezervatų planavimo schemose).“

6 straipsnis. 11 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 11 straipsnio 3 dalies 3 punktą ir jį išdėstyti taip:

„3) statyti statinius, nesusijusius su paveldo objektų tvarkymu ir pritaikymu naudoti.“

7 straipsnis. 13 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 13 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„13 straipsnis. Veiklos valstybiniuose parkuose reglamentavimas

1. Valstybinių parkų apsaugos ir tvarkymo ypatumus nustato šis Įstatymas, Vyriausybės patvirtinti nacionalinių ir regioninių parkų nuostatai, kiti šio Įstatymo 5 straipsnyje nurodyti veiklą saugomose teritorijose reglamentuojantys dokumentai.

2. Valstybiniuose parkuose draudžiama arba ribojama veikla, galinti pakenkti jų kraštovaizdžiui, gamtos ir nekilnojamosioms kultūros vertybėms, taip pat gamtiniam rekreaciniams ištekliams. Veikla valstybinių parkų rezervatuose, draustiniuose, paveldo objektų teritorijose reglamentuojama šio Įstatymo 7, 9 ir 11 straipsniuose nustatyta tvarka. Kitose valstybinių parkų funkcinio prioriteto zonose draudžiama:

1) įrengti sąvartynus;

2) naikinti ir žaloti reljefo formas, hidrografinio tinklo natūralius elementus, istoriškai susiformavusio kultūrinio kraštovaizdžio pobūdžio, urbanistinių ir architektūrinių jo elementų požymius;

3) pradėti durpių kasybą ir kitų naudingųjų iškasenų naudojimą (gavybą) ir bandomąją gavybą, išskyrus atvejus, kai valstybinio parko žemės ūkio funkcinio prioriteto zonoje, suderinus su saugomų teritorijų direkcija Vyriausybės ar jos įgaliotų institucijų nustatyta tvarka, žemės savininkas ar naudotojas įrengia ne daugiau kaip vieną iki 0,2 hektaro ploto smėlio ar žvyro mažąjį karjerą, skirtą žemės savininko ar naudotojo žemės sklype esančių naudingųjų iškasenų naudojimui savo ūkio reikmėms;

4) sausinti naujus nemelioruotus žemės plotus, ardyti pelkių augalinę dangą, keisti pelkes ir kitas šlapynes ir smėlynus į kitas žemės naudmenas, rekultivuoti baigtus eksploatuoti durpynus į kitas, nei pelkė, žemės naudmenas, natūralias pievas suarti, persėti, kalkinti, apsodinti mišku, plantaciniais ar kitais želdiniais arba kitaip jas keisti;

5) tvenkti ir reguliuoti upes, keisti, gilinti jų vagas, keisti upių ir ežerų kranto liniją, natūralų upių nuotėkį ir natūralų ežerų vandens lygį, išskyrus atvejus, kai reikia užtikrinti gerą vandens telkinio ekologinę būklę, renatūralizuoti ištiesintų upių vagas, atkurti natūralų hidrologinį režimą, įgyvendinti saugomų rūšių ir buveinių apsaugos priemonės, užtikrinti nepakitusių valstybės sienos linijos padėtį;

6) sodinti želdinius, užstojančius istorinę, kultūrinę bei estetinę vertę turinčias panoramas;

7) auginti ir dauginti genetiškai modifikuotus organizmus, augalus ir jų sėklas;

8) naudoti saugomų rūšių individus neturint teisės aktais nustatyto leidimo ar juos tyčia naikinti arba trikdyti tokiomis formomis, kurios gali sutrukdyti užtikrinti saugomų rūšių palankią apsaugos būklę, neturint teisės aktais nustatyto leidimo valstybiniame parke introdukuoti arba į jį perkelti čia natūraliai negyvenusias rūšis;

9) įrengti saulės šviesos energijos elektrines, tiesti antžeminius tranzitinius inžinerinius tinklus, įrengti išorinę reklamą, važiuoti ne keliais ar įrengtomis trasomis savaeigėmis motorinėmis transporto priemonėmis, ne kempinguose statyti kilnojamus vagonėlius, konteinerius ir tiesioginei paskirčiai nenaudojamas transporto priemonės ir naudoti juos apgyvendinimui, maitinimui, daiktų saugojimui ar prekybai, įrengti laukinių žvėrių aptvarus, medžioklei skirtus nesudėtingus statinius, išskyrus valstybinių parkų nuostatuose nustatytus atvejus.

3. Statybų valstybiniuose parkuose reglamentavimas:

1) leidžiama statyti naujus statinius, susijusius su valstybinio parko steigimo tikslais, ir kitus statinius, būtinus vykdant veiklą, kuriai numatytos išimtys pagal šio straipsnio 2 dalies nuostatas;

2) leidžiama statyti naujus ir rekonstruoti esamus sodybos pastatus ir inžinerinius statinius sodybose. Sodyboje gali būti tik vienas gyvenamosios paskirties pastatas (namas). Sodybos ar atkuriamos buvusios sodybos pastatai ir jos inžineriniai statiniai išdėstomi viename iki 2 hektarų žemės sklype arba didesnio sklypo dalyje, nesuformuotoje atskiru sklypu ir apimančioje iki 2 hektarų, išskyrus atkuriamas istorines dvaro sodybas, kurių statiniai (registruoti Kultūros vertybių registre kaip nekilnojamosios kultūros vertybės) buvo išdėstyti didesniame nei 2 hektarų plote. Jeigu atliekant kadastrinius matavimus vienos sodybos pastatų ir inžinerinių statinių užimama žemė priskiriama keliems gretimoms žemės sklypams dėl to, kad sodybą padalija viešasis kelias ar upė, laikoma, kad sodyba yra išsidėsčiusi keliuose žemės sklypuose (žemės valdoje), ir šiame straipsnyje nustatyta pastatų ir inžinerinių statinių statybos sodybose teisė juose taikoma tol, kol šie žemės sklypai ir juose esantys statiniai priklauso tam pačiam žemės savininkui (bendrasavininkams);

3) leidžiama atkurti kultūros paveldo objektus pagal Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymą;

4) leidžiama atkurti (atstatyti) identiškus buvusių sodybų pastatus ir jų inžinerinius statinius pirminėse jų stovėjimo vietose pagal išlikusius archyvinius dokumentus: vietovės planus, pastatų ir inžinerinių statinių projektus (brėžinius), apmatavimus, kitus dokumentus, pagal kuriuos atkuriamas buvęs pastatų vaizdas (jų fasadai, medžiagos, konstrukcijos). Atkuriant (atstatant) identiškus sodybos pastatus ir jų inžinerinius statinius, jų statybos vietai netaikomi šio Įstatymo 20 straipsnyje ir kituose teisės aktuose nustatyti statybos atstumo nuo vandens telkinio kranto apribojimai, šios dalies 2 punkte nustatytas reikalavimas sodybos pastatus ir jos inžinerinius statinius išdėstyti ne didesniame kaip 2 hektarų plote ir šios dalies 7 punkte nustatyti statybos šlaituose apribojimai;

5) leidžiama naujus sodybos pastatus statyti buvusios sodybos vietoje, kai statytojas nepageidauja atkurti (atstatyti) identiškus buvusių sodybų pastatus pagal šios dalies 4 punkte nurodytas sąlygas arba kai nėra išlikusių 4 punkte nurodytų sąlygų įvykdymui reikalingų archyvinių dokumentų. Pastatų statybai tokiu atveju gali būti parinkta kita, nei buvusi, pastatų vieta, tačiau pastatai turi būti išdėstomi ne didesniame kaip 2 hektarų plote taikant šio Įstatymo 20 straipsnyje bei kituose teisės aktuose nustatytus pastatų statybos atstumo nuo vandens telkinio kranto apribojimus ir šios dalies 7 punkte nustatytus statybos šlaituose apribojimus, kitus aplinkosauginius reikalavimus. Kai buvusios sodybos vietoje nėra galimybės sodybos pastatus statyti pirminėse jų stovėjimo vietose dėl to, kad jos yra užlietos vandeniui (dėl natūralaus upės ar ežero kranto linijos pasikeitimo ar dėl vandens telkinio patvenkimo), dėl reljefo formų pasikeitimo, nutiestų kelių, statybos vieta sodybos pastatams parenkama tolimiausioje vietoje vandens telkinio kranto ar šlaito briaunos atžvilgiu, bet ne arčiau nei 25 metrai nuo vandens telkinio kranto ar nuo šlaito briaunos. Asmeninio naudojimo pirties statybai prie vandens telkinio taikomos šio Įstatymo 20 straipsnio 6 dalies nuostatos;

6) leidžiama remontuoti, rekonstruoti esamus statinius, statyti naujus statinius valstybinio parko planavimo scheme (ribų ir tvarkymo planuose) ir (ar) savivaldybės ar jos dalies bendrajame plane numatytoje vietoje;

7) draudžiama statyti naujus pastatus statesniuose nei 15 laipsnių šlaituose, taip pat arčiau kaip 50 metrų nuo šių šlaitų viršutinės bei apatinės briaunos, išskyrus atvejus, nurodytus šios dalies 3 ir 4 punktuose arba kai naujų pastatų statybos vieta yra įsiterpusi tarp sodybų, namų valdų, kurių pastatai arčiau nurodytų atstumų yra pastatyti iki 1993 m. lapkričio 24 d. Statesniuose nei 15 laipsnių natūraliuose šlaituose, taip pat arčiau kaip 50 metrų nuo šių šlaitų viršutinės bei apatinės briaunos draudžiama didinti esamų pastatų tūrius, išskyrus atvejus, kai pastatai rekonstruojami taikant etnografiniam regionui būdingus tūrius, formas, kai statomi nauji sodybos priklausiniai, sukuriant būdingą sodybos planinę struktūrą, arba kai planavimo scheme (ribų ir tvarkymo planuose) numatyta galimybė padidinti pastatų tūrius;

8) sodybų pastatai statomi laikantis etnografinio regiono architektūros ir sodybų planavimo tradicijų pagal valstybinių parkų planavimo scheme nustatytus reikalavimus ir rekomendacijas, išskyrus atvejus, kai atkuriami kultūros paveldo objektai pagal Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymą ar šios dalies 5 punkte nurodytu atveju atkuriami (atstatomi) identiškai buvusių sodybų pastatai;

9) buvusios sodybos atkūrimo teisė pagal šioje dalyje nurodytą tvarką įgyvendinama taip, kad vietoje vienos buvusios sodybos gali būti atkuriamas tik vienas sodyba;

10) leidžiama statyti naujus statinius ir įrenginius, rekonstruoti esamus statinius, siekiant užtikrinti valstybės sienos apsaugą;

11) draudžiama statyti kitus naujus ūkinės veiklos objektus su įrenginiais, kuriems reikalingi taršos integruotos prevencijos ir kontrolės leidimai ar taršos leidimai (išskyrus valstybinio parko planavimo scheme (ribų ir tvarkymo plane) ar savivaldybės ar jos dalies bendrajame plane numatytus miestų ir miestelių nuotekų valykla, poilsio paskirties pastatus, kitus visuomeninės paskirties objektus, kurie nurodytus leidimus turėti privalo tik dėl to, kad per parą į aplinką išleis

daugiau kaip 5 kub. metrų buties nuotekų), aerodromus, oro uostų infrastruktūros statinius ir įrenginius, vėjo elektrines (išskyrus šio straipsnio 5 dalies 2 punkte numatytais atvejais).

4. Atsižvelgiant į etnografinio regiono architektūros tradicijas, valstybinio parko miestelių ir kaimų architektūros, kraštovaizdžio ypatumus, paveldo objektų, kraštovaizdžio, gamtos ir nekilnojamųjų kultūros vertybių apsaugos poreikius, valstybinio parko nuostatai apibrėžia valstybinio parko išskirtinę vertę ir detalizuoja šio straipsnio 2 dalyje nustatytus apsaugos reikalavimus, o valstybinio parko planavimo schema – 3 dalyje nustatytus statybos reikalavimus nustatant privalomus ir rekomenduojamus sodybų pastatų dydžius, statinių formas, sodybų statinių išorės apdailos medžiagas, sodybos pastatais leidžiamą užstatyti sklypo plotą, kitus etnografinio regiono architektūros ir sodybų planavimo sprendinius.

5. Šioje dalyje nurodytą veiklą vykdyti valstybinio parko ekologinės apsaugos, rekreacinio, gyvenamojo, ūkinio (žemės, miškų ar vandens ūkio) ar kito funkcinio prioriteto zonoje leidžiama, jeigu, atlikus vertinimą pagal Planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymo nustatytą tvarką arba pagal Vyriausybės įgaliotos institucijos nustatytą tvarką (kai veiklos vertinimas neatliekamas pagal Planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymo 3 straipsnio 2 dalį), yra priimtas sprendimas, kad planuojama veikla nepakenks valstybinio parko kraštovaizdžiui, gamtos ir nekilnojamosioms kultūros vertybėms. Visais atvejais sprendimas turi būti priimtas gamtos ir nekilnojamųjų kultūros vertybių tyrimo ir planuojamos įgyvendinti veiklos techninių, technologinių, vietos ir kitų sprendinių analizės pagrindu. Veikla, dėl kurios leistinumo sprendžiama atlikus vertinimą, yra:

- 1) tiesioginis žemės gelmių geologinis tyrimas;
- 2) vienos, ne aukštesnės kaip 25 metrai (matuojant iki aukščiausio konstrukcijų taško), vėjo elektrinės sodyboje ar prie esamų ūkinių pastatų statyba;
- 3) upių ir ežerų krantų, natūralaus upių nuotėkio ar natūralaus ežerų vandens lygio keitimas įgyvendinant stichinių nelaimių prevencines priemones, atkuriant ar tvarkant nekilnojamojo kultūros paveldo objektą, gerinant laivybos vidaus vandens keliuose sąlygas;
- 4) miško plotų, nenumatytų savivaldybių teritorijų miškų išdėstymo žemėtvarkos schemose, ir didesnių kaip 1 hektaras sodų ar plantacinių želdinių įveisimas.

6. Valstybiniuose parkuose skatinama veikla, išsauganti ir išryškinanti kraštovaizdį, gamtos ir nekilnojamasias kultūros vertybes bei atkurianti tradicinius gamtinės ar kultūrinės aplinkos elementus, taip pat tradiciniai verslai ir pažintinis turizmas, pagal planavimo schemų (ribų ir tvarkymo planų) sprendinius teritorijos pritaikomos rekreacijai ir lankymui atsižvelgiant į kraštovaizdžio, gamtos ir nekilnojamųjų kultūros vertybių išsaugojimo reikalavimus, taip pat skatinamas invazinių rūšių gausos reguliavimas, saugomų rūšių apsaugos priemonių įgyvendinimas.“

8 straipsnis. 16 straipsnio pakeitimas

1. Pakeisti 16 straipsnio 3 dalį ir ją išdėstyti taip:

„3. Genetinių sklypų steigimo tikslas yra išsaugoti veiklai reikalingos genetinės medžiagos išteklius. Šie sklypai steigiami valstybinėje žemėje genetiniams medynams ir kitų rūšių natūraliems genetiniams ištekliams išlaikyti.“

2. Papildyti 16 straipsnį 4 dalimi:

„4. Siekiant išsaugoti genetinius medynus, esančius valstybiniuose ar savivaldybių draustiniuose, valstybinių parkų ar biosferos monitoringo teritorijų draustiniuose, atskiros saugomos teritorijos (genetiniai sklypai) nesteigiamos. Vyriausybės įgaliota institucija patvirtina tokių genetinių medynų, esančių valstybiniuose ar savivaldybių draustiniuose, valstybinių parkų ar biosferos monitoringo teritorijų draustiniuose sąrašą, kurio pagrindu informacija apie juos kaupiama Saugomų teritorijų valstybės kadastre, o apsaugos priemonės numatomos atitinkamų saugomų teritorijų planavimo dokumentuose ir/ar nuostatuose.“

9 straipsnis. 18 straipsnio pakeitimas

1. Pakeisti 18 straipsnio 2 dalį ir ją išdėstyti taip:

„2. Pagal apsaugos pobūdį ekologinės apsaugos zonos yra:

1) bendrosios ekologinės apsaugos – pajūrio, požeminio vandens vandenviečių, paviršinių vandens telkinių, intensyvaus karsto apsaugos zonos;

2) buferinės apsaugos – valstybinių rezervatų, valstybinių parkų ir valstybinių draustinių, paveldo objektų buferinės apsaugos zonos;

3) fizinės apsaugos – paveldo objektų fizinės apsaugos zonos;

4) vizualinės (regimosios) apsaugos – paveldo objektų vizualinės (regimosios) apsaugos zonos; tai plotai, kuriuose aplinkos keitimas gali pakenkti šių objektų aplinkai ar trukdyti juos apžvelgti.“

2. Pripažinti netekusia galios 18 straipsnio 4 dalį.

3. Pakeisti 18 straipsnio 5 dalį ir ją išdėstyti taip:

„5. Ekologinės apsaugos zonos nustatomos atitinkamo lygmens ir rūšies teritorijų planavimo dokumentuose arba kituose dokumentuose šio Įstatymo, Žemės įstatymo, Lietuvos Respublikos geriamojo vandens įstatymo, Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymo, Statybos įstatymo, Lietuvos Respublikos pajūrio juostos įstatymo nustatyta tvarka.“

10 straipsnis. 20 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 20 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„20 straipsnis. Paviršinių vandens telkinių apsaugos zonos ir pakrantės apsaugos juostos ir veiklos jose reglamentavimas

1. Kad į vandens telkinius nepatektų pavojingų medžiagų, vandens telkinių krantai būtų apsaugoti nuo erozijos, būtų užtikrintas vandens telkinių pakrančių ekosistemų stabilumas, išsaugota migracinių koridorių funkcija, saugomas vandens telkinių pakrančių gamtinis kraštovaizdis ir jo estetinės vertybės, užtikrinta visuomenės teisė naudotis vandens telkiniais ir praeiti jų pakrantėmis, išskiriamos paviršinių vandens telkinių apsaugos zonos. Paviršinių vandens telkinių apsaugos zonos dalyje prie vandens telkinio nustatoma pakrantės apsaugos juosta. Prie rezervatuose esančių paviršinių vandens telkinių jų apsaugos zonos ir pakrančių apsaugos juostos nenustatomos.

2. Paviršinių vandens telkinių apsaugos zonų ir pakrančių apsaugos juostų nustatymo tvarką nustato Vyriausybės įgaliota institucija.

3. Paviršinių vandens telkinių apsaugos zonose draudžiama:

1) lieti srutas arba skystą mėšlą neįterpiant į gruntą;

2) įrengti sąvartynus, kapines, išskyrus veikiančių kapinių praplėtimą, nemažinant atstumo iki vandens telkinio;

3) statyti pastatus vidutinės ir didesnės už vidutinę potvynių rizikos (1 procento ir didesnės užliejimo tikimybės) teritorijose, kurias nustato Vyriausybės įgaliota institucija, išskyrus jose esančias sodybas;

4) statyti pastatus šlaituose, kurių nuolydis didesnis kaip 15 laipsnių, išskyrus atvejus, kai sodybose ar buvusiose sodybose statomi sodybų pastatai ir inžineriniai statiniai, taip pat statomi susisiekimo, energetikos, kitai inžinerinei infrastruktūrai būtini statiniai. Sodyboje gali būti tik vienas gyvenamosios paskirties pastatas (namas);

5) statyti pastatus mažesniu atstumu iki pakrantės apsaugos juostos nei nustatyta Vyriausybės patvirtintose Specialiosiose žemės ir miško naudojimo sąlygose, išskyrus pastatus miestuose, miesteliuose ir kaimų kompaktiškai užstatytose teritorijose, sodybose, savivaldybių ar jų dalių bendruosiuose planuose numatytose urbanizuoti teritorijose kaime ir šio straipsnio 6 dalyje nurodytas pirtis. Statant naujus pastatus arba rekonstruojant esamus pastatus sodybose, kurių pastatai yra mažesniu nei Vyriausybės nustatytas minimalus atstumas nuo pakrantės apsaugos juostos, draudžiama mažinti atstumą iki pakrantės apsaugos juostos;

6) statyti ir laikyti kilnojamus vagonėlius, konteinerius, tiesioginei paskirčiai nenaudojamas transporto priemonės ir naudoti juos apgyvendinimui, maitinimui, daiktų saugojimui ar prekybai,

išskyrus atvejį, kai sodyboje laikomas ir naudojamas ne daugiau kaip vienas kilnojamas vagonėlis, taip pat atvejus, kai tokie objektai laikomi ir naudojami kempinguose, prie statomų ypatingų ir neypatingų statinių jų statybos laikotarpiu turint teisės aktų nustatyta tvarka išduotą leidimą statyti naują ar rekonstruoti esamą statinį, mokslo institucijų vykdomiems moksliniams tyrimams atlikti, masiniam renginiui rengti turint savivaldos institucijos išduotą leidimą, kai laikomos ir naudojamos teisės aktų nustatyta tvarka įregistruotų bitynų kilnojamos bitidės, taip pat kai kilnojamieji objektai naudojami teisės aktų nustatytoje vietoje ir laiku vykdant verslinę žūklę;

7) auginti ir dauginti genetiškai modifikuotus organizmus, augalus ir jų sėklas.

4. Pakrantės apsaugos juostoje draudžiama:

1) dirbti žemę, naudoti trąšas, cheminius augalų apsaugos produktus taip pat kitas chemines medžiagas ir jų mišinius, jeigu jie gali patekti į vandenį, išskyrus atvejus, numatytus Vyriausybės patvirtintose Specialiosiose žemės ir miško naudojimo sąlygose;

2) vykdyti žemės darbus, keisti kranto liniją, reljefą ir žemės paviršių, išskyrus atvejus, kai kranto linija, reljefas ar žemės paviršius keičiamas statant šio straipsnio 5 dalyje numatytus statinius, taikant esamų statinių apsaugos nuo potvynių, erozijos prevencijos ar jos padarinių šalinimo priemones taip pat atliekant paviršinių vandens telkinių tvarkymo darbus pagal Vyriausybės įgalios institucijos patvirtintus Paviršinių vandens telkinių tvarkymo reikalavimus.

5. Pakrantės apsaugos juostoje leidžiama statyti tik hidrotechnikos statinius, vandens paėmimo ir išleidimo į vandens telkinius įrenginius ir statinius, vandenvietes, informacinius ženklus (įskaitant šio straipsnio 10 dalyje nurodytus informacinius ženklus apie žemės nuosavybės formą), stendus, lieptus, pėsčiųjų takus (įrengiant mineralinio grunto dangą), vandens telkinio pakrantės apsaugos juostą kertančius kelius ir inžinerinius tinklus, tiltus, uostuose ir prieplaukose – jų statinius, savivaldybės ar jos dalies bendrajame plane nustatytoje rekreacinėje teritorijoje – elingus, nesudėtingus paplūdimių statinius, kurių sąrašą nustato Vyriausybės įgaliojota institucija, ir įrenginius, draustiniuose, valstybiniuose parkuose ir biosferos monitoringo teritorijose – šių saugomų teritorijų planavimo dokumentuose numatytus ir kitus su steigimo tikslais susijusius statinius. Pakrantės apsaugos juostoje leidžiama rekonstruoti čia teisėtai pastatytą pastatą, nedidinant pastato tūrio ir pastatų užstatyto ploto.

6. Sodybose ir kitos paskirties (rekreacinio naudojimo būdo) žemės sklypuose už pakrantės apsaugos juostos ribų paviršinių vandens telkinių apsaugos zonose gali būti statoma tik po vieną ne didesnio kaip 25 kvadratinų metrų bendrojo ploto ir ne aukštesnę kaip 4,5 metro (aukštis skaičiuojamas nuo statinių užstatomo ploto žemės paviršiaus vidutinės altitudės iki pastato stogo kraigo) asmeninio naudojimo pirtį be rūšio.

7. Draudžiama važiuoti motorinėmis transporto priemonėmis ir jas statyti arčiau kaip 25 metrai nuo vandens telkinio kranto, išskyrus atvejus, kai mažesniu nei nurodyta atstumu šiomis priemonėmis važiuojama ar jos statomos čia esančiuose keliuose, gatvėse, aikštėse, stovėjimo aikštelėse, gyvenamųjų namų kiemuose, taip pat vykdant valstybės sienos apsaugą, aplinkos, miškų, saugomų teritorijų apsaugą ir valstybinę kontrolę, laivybos valstybinę kontrolę, aplinkos monitoringo ir tyrimo darbus, specialiųjų tarnybų užduotis, leistinus žemės ar miškų ūkio, melioracijos, vidaus vandens kelių priežiūros ir statinių statybos darbus, teisės aktuose nustatytoje vietoje – verslinę žūklę, taip pat atvejus, kai reikia į vandenį nuleisti plaukiojimo priemonės arba užvažiuoti motorinėmis transporto priemonėmis ant vandens telkinių ledo, jeigu teisės aktai vandens telkinyje leidžia tokią veiklą.

8. Vandens telkinių, kuriems pagal Vyriausybės įgalios institucijos patvirtintą Paviršinių vandens telkinių apsaugos zonų ir pakrančių apsaugos juostų nustatymo tvarką yra nustatytos paviršinių vandens telkinių apsaugos zonos, pakrantėje nuo vandens linijos (esant vidutiniam vandens lygiui) iki 5 metrų negali būti tveriamos tvoros, kitais statiniais, įrenginiais ar įveisiama želdiniais, medžių ir krūmų liekanomis kliudoma pakrante praeiti asmenims (toliau šiame straipsnyje – užtvėrimai). Jeigu žemė pirmuosius 5 metrus nuo vandens telkinio yra užpelkėjusi arba stačiame šlaite (skardyje), nurodytas užtvėrimų draudimas taikomas didesniu atstumu nuo vandens taip, kad

bent 1 metro pločio žemės juosta būtų tinkama praeiti asmenims vandens telkinio pakrante. Pirmame ir antrame sakinyje nurodytoje pakrantės dalyje gali būti statomos tik tvoros, kurios būtinos aptverti šio straipsnio 5 dalyje nurodytus statinius ar įrenginius dėl jų eksploatavimo saugumo (kai tai numatyta normatyviniuose dokumentuose), paveldo objektus, parkus ir kitus atskiruosius želdynus, botanikos, zoologijos sodus, dendrologines kolekcijas, visuomenės viešam naudojimui pritaikytas rekreacines teritorijas, gamtotvarkos priemonių įgyvendinimo teritorijas (kai tai numatyta saugomos teritorijos gamtotvarkos plane). Pirmame ir antrame sakinyje nurodytoje pakrantės dalyje taip pat gali būti įrengiama ganyklos tvora žemės plote, kuris naudojamas gyvuliams ganyti (deklaruotas kaip ganykla pagal žemės ūkio ministro nustatytą žemės ūkio naudmenų ir kitų plotų deklaravimo tvarką), o ganyklos tvoroje pakrantėje privaloma įrengti vartus ar sudaryti kitas technines galimybes asmenims saugiai pereiti per ganyklą.

9. Jeigu dėl įvykusios kranto erozijos (vandens telkinio kranto linijos pasislinkimo) šio straipsnio 8 dalyje nurodyto pločio pakrantės dalyje nebeužtikrinamas reikalavimas dėl užtvėrimų nebuvimo, žemės savininkas ar valdytojas gali imtis priemonių atkurti erozijos pažeistą pakrantę. Jeigu pakrantės atkūrimo priemonės nevykdomos, užtvėrimai iš šio straipsnio 8 dalyje nurodyto pločio pakrantės dalies turi būti pašalinti per vienerius metus nuo kranto erozijos fakto paaiškėjimo. Kranto erozijos fakto paaiškėjimo momentu laikomas valstybinio aplinkos apsaugos inspektoriaus ar valstybinio saugomų teritorijų pareigūno surašytas aktas, kuriuo, įvertinus kranto būklę ir erozijos tendencijas, konstatuojama, kad reikalavimas dėl užtvėrimų pakrantėje nebuvimo neįvykdomas dėl įvykusios kranto erozijos.

10. Asmenų teisė naudoti vandens telkinio pakrantės apsaugos juostą apsistojimui yra neatskiriama nuo pareigos užtikrinti, kad apsistojimo vietoje aplinka nebūtų teršiama atliekomis ir kad čia esančios atliekos būtų surinktos ir išgabentos. Apsistojimu pakrantėje laikomas asmenų buvimas vienoje vietoje ilgesnį laiką negu reikia praeiti pakrantės apsaugos juosta ir su tuo susijęs bet kokių daiktų padėjimas ant žemės, įskaitant maudymąsi vandens telkinyje nuo pakrantės. Jeigu pasirinktoje apsistoti vandens telkinio pakrantės apsaugos juostos dalyje yra nurodyta informacija (pastatytas Vyriausybės įgaliotos institucijos rekomenduojamos formos informacinis ženklas) apie tai, kad žemės sklypas yra privati nuosavybė ir kad apsistojimą būtina suderinti su žemės savininku, savarankiškai (be žemės savininko dalyvavimo) pakrantėje apsistoiantys asmenys savo apsistojimą privalo suderinti su žemės sklypo savininku ar jo nurodytu atstovu, o nesikreipę į žemės savininką ar jo nurodytą atstavą arba negavę sutikimo neturi teisės apsistoti pakrantėje. Žemės savininkas ar jo atstovas turi teisę neleisti apsistoti pakrantėje. Asmenys, užsiimančys mėgėjų žvejyba pagal Lietuvos Respublikos mėgėjų žvejybos įstatymo nustatytą tvarką, turi teisę nekliudomi patekti į žuvininkystės vandens telkinių pakrantės apsaugos juostą ir joje būti.

11. Šio straipsnio nuostatos draustiniuose, paveldo objektų teritorijose ir valstybiniuose parkuose taikomos tiek, kiek jos neprieštarauja 9, 11 ir 13 straipsnių nuostatoms.“

11 straipsnis. 23 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 23 straipsnio 5 dalį ir ją išdėstyti taip:

„5. Savivaldybių draustinius steigia, jų ribas nustato ir keičia savivaldybių tarybos, tvirtindamos savivaldybių draustinių ribų planus, o savivaldybės saugomais objektais savivaldybių gamtos paveldo objektus savivaldybių tarybos skelbia, tvirtindamos šių objektų schemas. Savivaldybės taryba sprendimą dėl savivaldybės draustinio įsteigimo arba sprendimą dėl gamtos paveldo objekto paskelbimo savivaldybės saugomu gali panaikinti šiais atvejais:

1) jeigu Valstybinė saugomų teritorijų tarnyba prie Aplinkos ministerijos nustato, kad vertybės, dėl kurių įsteigtas draustinis, arba gamtos paveldo objektas sunyko neatstatomai ir dėl to netikslinga taikyti apsaugą teritorijai pagal šį Įstatymą;

2) jeigu parengtu saugomos teritorijos specialiojo teritorijų planavimo dokumentu numatoma savivaldybės draustinui suteikti valstybinio draustinio statusą ar įtraukti jį į kompleksinę saugomą

teritoriją, arba savivaldybės gamtos paveldo objektą siūloma paskelbti saugomu gamtos paveldo objektu.“

12 straipsnis. 25 straipsnio pakeitimas

1. Pakeisti 25 straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip:

„1. Saugomų teritorijų apsaugai ir racionaliam tvarkymui organizuoti yra tvarkomas Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų valstybės kadastras (duomenų sistema), kurio valdytojas yra Aplinkos ministerija ir kuriame registruojami rezervatai, draustiniai, gamtos paveldo objektai, valstybiniai parkai, biosferos stebėsenos (monitoringo) teritorijos, atkuriamieji ir genetiniai sklypai, valstybinių parkų ir biosferos stebėsenos (monitoringo) teritorijų funkcinio prioriteto zonos, valstybinių rezervatų, valstybinių draustinių, gamtos paveldo objektų, valstybinių parkų, biosferos rezervatų buferinės apsaugos zonos, taip pat „Natura 2000“ tinklo teritorijos. Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų valstybės kadastre kaupiami ir saugomi, sisteminami, apdorojami duomenys apie nurodytas teritorijas ir jose saugomas gamtos ir nekilnojamąsias kultūros vertybes.“

2. Pripažinti netekusia galios 25 straipsnio 3 dalį.

13 straipsnis. 27 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 27 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„27 straipsnis. Saugomų teritorijų apsaugos ir tvarkymo organizavimas

1. Valstybės saugomų teritorijų politikos kryptis nustato Seimas, tvirtindamas Nacionalinę aplinkos apsaugos strategiją ir pagal Teritorijų planavimo įstatymo nuostatas nustatydamas valstybės teritorijos erdvinio vystymo kryptis ir teritorijų naudojimo funkcinius prioritetus.

2. Vyriausybė, vadovaudamasi Seimo nustatytais valstybės teritorijos erdvinio vystymo kryptimis ir teritorijų naudojimo funkciniais prioritetais, tvirtina saugomų teritorijų sistemos ar jos dalių schemas, šio Įstatymo 23 straipsnyje nurodytais atvejais steigia saugomas teritorijas, tvirtina jų teritorijų planavimo dokumentus, nustato saugomų teritorijų apsaugos reikalavimus ir suteikia atitinkamus įgaliojimus valstybės institucijoms.

3. Vyriausybės įgalios valstybės institucijos, atlikdamos saugomų teritorijų valstybinio valdymo funkcijas:

1) šio Įstatymo 23 straipsnio nustatytais atvejais pagal Vyriausybės suteiktus įgaliojimus steigia saugomas teritorijas, nustato ir keičia jų ribas arba teikia Vyriausybei teisės aktų dėl saugomų teritorijų įsteigimo, jų ribų nustatymo ar pakeitimo projektus;

2) organizuoja su saugomomis teritorijomis susijusį tarptautinį bendradarbiavimą;

3) atlieka kitas įstatymais ir Vyriausybės nutarimais numatytas funkcijas.

4. Valstybės įsteigtų saugomų teritorijų, išskyrus kultūrinius rezervatus, kultūrinius draustinius, istorinius nacionalinius parkus bei kultūros paveldo objektus, apsaugą ir tvarkymą organizuoja biudžetinė įstaiga – Valstybinė saugomų teritorijų tarnyba prie Aplinkos ministerijos. Ją steigia Aplinkos ministerija.

5. Įgyvendindama saugomų teritorijų politiką Valstybinė saugomų teritorijų tarnyba prie Aplinkos ministerijos pagal kompetenciją atlieka šias funkcijas:

1) organizuoja saugomų teritorijų planavimo dokumentų, reikalingų gamtiniais rezervatams, gamtiniais ir kompleksiniams draustiniams, valstybiniams parkams (išskyrus istorinius nacionalinius parkus), biosferos stebėsenos (monitoringo) teritorijoms, atkuriamiesiems ir genetiniams sklypams steigti ir tvarkyti, buferinės apsaugos zonoms, taip pat „Natura 2000“ tinklo teritorijoms nustatyti, gamtos paveldo objektams skelbti, saugoti ir tvarkyti rengimą, saugomų teritorijų planavimo dokumentų ir projektų sprendinių įgyvendinimą, dalyvauja atitinkamo lygmens teritorijų planavimo dokumentų nagrinėjimo bei derinimo procese;

2) dalyvauja nagrinėjant pasiūlymus šios dalies 1 punkte nurodytoms teritorijoms steigti (nustatyti), gamtos paveldo objektams skelbti, jų riboms ir apsaugos režimui nustatyti ar pakeisti;

3) prieš steigiant ar nustatant šios dalies 1 punkte nurodytas teritorijas, nustato gamtos vertybių reikšmingumą, atlieka ekonominį vertinimą, numato reikalingos nutraukti veiklos (jeigu tai būtina) kompensavimo, žemės išpirkimo, pažeistų teritorijų atkūrimo išlaidas bei lėšų, reikalingų nurodytoms teritorijoms nustatyti, joms saugoti ir tvarkyti, finansavimo šaltinius arba atlieka išvardytus darbus, rengiant saugomų teritorijų specialiojo teritorijų planavimo dokumentus;

4) informuoja žemės ir kito nekilnojamojo turto savininkus, valdytojus ir naudotojus apie steigiamas ar nustatomas šios dalies 1 punkte nurodytas teritorijas, skelbiamus gamtos paveldo objektus, apie priimtus sprendimus dėl nurodytų teritorijų įsteigimo ar nustatymo ir dėl gamtos paveldo objektų paskelbimo saugomais;

5) organizuoja šiame Įstatyme numatytą apsaugos sutarčių su žemės savininkais ir valdytojais sudarymą;

6) tvarko ir vykdo teritorijų, nurodytų šios dalies 1 punkte, apskaitą, registruoja jas Saugomų teritorijų valstybės kadastre, kaupia ir sistemina kitus duomenis apie saugomas teritorijas;

7) teikia Nekilnojamojo turto registro ir Nekilnojamojo turto kadastro tvarkytojui duomenis žemės sklypo kadastro duomenų pakeitimui, įrašant specialiąją žemės ir miško naudojimo sąlygą, atitinkančią teisės aktuose ar teritorijų planavimo dokumentuose nustatytus veiklos apribojimus ar kitus reikalavimus, susijusius su teritorijomis, nurodytomis šios dalies 1 punkte, jeigu specialioji žemės naudojimo sąlyga nebuvo įrašyta atkuriant nuosavybės teises į žemę, suteikiant ją naudoti, perleidžiant nuosavybės neatlygintinai ar parduodant;

8) nagrinėja planų, programų ir ūkinės veiklos įgyvendinimo poveikio šios dalies 1 punkte nurodytoms teritorijoms vertinimo dokumentus;

9) koordinuoja pagal Lietuvos Respublikos aplinkos monitoringo įstatymą vykdomos Valstybinės aplinkos monitoringo programos stebėsenos priemones, gyvendinamas šios dalies 1 punkte nurodytose teritorijose kraštovaizdžio ir gamtos vertybių būklei stebėti, organizuoja taikomuosius mokslinius tyrimus, būklės vertinimą, koordinuoja šioje srityje saugomų teritorijų direkčių veiklą, reguliariai skelbia ataskaitas visuomenei apie šių saugomų teritorijų būklę;

10) organizuoja ir koordinuoja veiklą, susijusią su lankytojų centrų, lauko informacinės sistemos ir infrastruktūros lankytojams įrengimu, paveldo objektų tvarkymu ir pritaikymu lankymui;

11) rengia paraiškas paramai iš įvairių fondų gauti, įgyvendina ir administruoja projektus, finansuojamus įvairių fondų paramos lėšomis;

12) organizuodama šios dalies 1 punkte nurodytų teritorijų apsaugą ir tvarkymą, kontroliuoja valstybinių parkų, valstybinių gamtinių ir biosferos rezervatų direkčių veiklą užtikrinant nustatyto apsaugos ir naudojimo režimo laikymąsi bei tikslinių programų įgyvendinimą, saugomų teritorijų direkcijoms (išskyrus pagal šio straipsnio 6 dalies nuostatas Kultūros ministerijos įsteigtoms arba pagal 7 dalies nuostatas savivaldybių tarybų įsteigtoms saugomų teritorijų direkcijoms) priskiria saugoti ir tvarkyti rezervatines apyrbes, valstybinius draustinius, gamtos paveldo objektus, biosferos poligonus, atkuriamuosius ir genetinius sklypus, taip pat „Natura 2000“ tinklo teritorijas, metodiškai vadovauja kitų valstybės institucijų arba savivaldybių tarybų įsteigtoms saugomų teritorijų direkcijoms;

13) koordinuoja saugomų teritorijų direkčių vykdomą valstybinę saugomų teritorijų kontrolę;

14) koordinuoja valstybinių gamtinių rezervatų valstybinių miškų tvarkymą;

15) tvirtina saugomų teritorijų direkčių teikiamų mokamų paslaugų įkainius;

16) dalyvauja nagrinėjant teisės aktų, susijusių su šios dalies 1 punkte nurodytomis teritorijomis, projektus, dalyvauja rengiant įgyvendinamųjų teisės aktų projektus, organizuoja teisės aktų reikalavimų įgyvendinimą;

17) užtikrina informacijos sklaidą, teikia informaciją apie saugomų teritorijų būklę, apsaugą ir tvarkymą;

18) organizuoja įvairių visuomenės grupių švietimą, mokymus bei saugomų teritorijų direkčių valstybės tarnautojų ir darbuotojų mokymus bei jų kvalifikacijos kėlimą;

19) nagrinėja juridinių ir fizinių asmenų prašymus, pasiūlymus, pareiškimus ir skundus, konsultuoja kitas institucijas saugomų teritorijų planavimo, apsaugos ir tvarkymo klausimais, bendradarbiauja su valstybės ir savivaldos institucijomis bei įstaigomis, bendruomenėmis, nevyriausybinėmis organizacijomis;

20) atlieka kitas įstatymų, kitų teisės aktų ir savo nuostatuose numatytas funkcijas.

6. Valstybinių kultūrinių rezervatų ir istorinių nacionalinių parkų, valstybinių kultūrinių draustinių ir kultūros paveldo objektų apsaugą bei tvarkymą organizuoja Kultūros ministerija per įsteigtas biudžetines įstaigas – valstybinių kultūrinių rezervatų ir istorinių nacionalinių parkų direkcijas. Vykdyti valstybinių kultūrinių rezervatų direkcijų funkcijas gali biudžetinės įstaigos – nacionaliniai muziejai, jeigu jie veikia šių rezervatų teritorijose, ir jų nuostatuose yra numatytos tokios funkcijos.

7. Regioninių parkų direkcijas taip pat gali steigti savivaldybių tarybos. Apsaugos ir tvarkymo veiklą savivaldybių draustiniuose ir savivaldybių paveldo objektuose organizuoja savivaldybės.

8. Apsaugos ir tvarkymo veiklą valstybiniuose rezervatuose, valstybiniuose parkuose ir biosferos rezervatuose įgyvendina saugomų teritorijų direkcijos – biudžetinės įstaigos. Saugomų teritorijų direkcijos pagal kompetenciją atlieka šias funkcijas:

1) vykdo kraštovaizdžio ir gamtos vertybių stebėseną (monitoringą) ir taikomuosius mokslinius tyrimus, susijusius su kraštovaizdžio ir biologinės įvairovės bei kultūros paveldo objektų išsaugojimu, rekreacine ir kita veikla, kaupia informaciją kraštovaizdžio kompleksų, gamtos ir kultūros paveldo objektų apsaugos, teritorijos rekreacinio naudojimo ir kitose srityse;

2) vykdo kraštovaizdžio, gamtos ir nekilnojamųjų kultūros vertybių apsaugą ir tvarkymą;

3) rengia saugomų teritorijų strateginio planavimo dokumentus;

4) skatina pažintinį turizmą, racionalų gamtos išteklių naudojimą, teritorijos ar jos atitinkamų dalių pritaikymą lankymui, rekreacinį naudojimą, tvarkymą ir nuolatinę priežiūrą, organizuoja saugomos teritorijos lankytojų aptarnavimą;

5) įgyvendina tvarkymo planuose numatytas priemones;

6) organizuoja ir/ar vykdo saugomų buveinių ir rūšių apsaugos priemones, įgyvendina specialias apsaugos ir tvarkymo priemones direkcijai priskirtose rezervatinėse apyrbėse, valstybiniuose draustiniuose, paveldo objektuose, biosferos poligonuose, atkuriamuosiuose ir genetiniuose sklypuose, taip pat „Natura 2000“ tinklo teritorijose, teikia duomenis Saugomų rūšių informacinei sistemai apie saugomas rūšis, jų augavietes ir radavietes;

7) vykdo prevencinę veiklą saugomos teritorijos apsaugos ir naudojimo tvarkos pažeidimams išvengti, kontrolę taip, kad fizinių ir juridinių asmenų veikla teritorijoje atitiktų nustatytą saugomos teritorijos apsaugos ir naudojimo tvarką;

8) rengia, įgyvendina, administruoja, dalyvauja įgyvendinant ir administruojant projektus, finansuojamus įvairių fondų lėšomis;

9) dalyvauja teritorijų planavimo dokumentų ir statinių projektų rengimo bei derinimo procese ir planuojamos ūkinės veiklos poveikio saugomoms teritorijoms ir „Natura 2000“ teritorijoms reikšmingumo nustatyme;

10) informuoja visuomenę apie saugomos teritorijos kraštovaizdžio būklę, rengiamas tikslines programas bei taikomas apsaugos ir tvarkymo priemones, numatomus apsaugos ir naudojimo režimo pakeitimus;

11) organizuoja paslaugų, susijusių su direkcijos veiklos tikslų ir funkcijų įgyvendinimu, teikimą;

12) teikia informaciją ir konsultuoja savo kompetencijos klausimais saugomos teritorijos žemės valdytojus, naudotojus, kitus fizinius ir juridinius asmenis;

13) organizuoja švietėjiškus, kultūrinius renginius, propaguoja ir remia krašto materialios ir dvasinės kultūros paveldą, jo apsaugą;

14) kartu su švietimo įstaigomis rengia ir vykdo jaunimo ir suaugusiųjų švietimo programas aplinkos ir paveldo apsaugos, kultūros srityse;

15) bendradarbiauja su valstybės ir savivaldos institucijomis, taip pat vietos bendruomenėmis, visuomeninėmis organizacijomis;

16) pagal kompetenciją palaiko ryšius su atitinkamomis užsienio valstybių institucijomis bei tarptautinėmis organizacijomis;

17) vykdo kitas įstatymų ir kitų teisės aktų jai pavestas funkcijas.

9. Apsaugos ir tvarkymo veiklai valstybiniame parke ar biosferos rezervate koordinuoti sudaroma jungtinė taryba iš saugomos teritorijos direkcijos, atitinkamų savivaldybių administracijų, regionuose veikiančių aplinkos apsaugos, kultūros paveldo institucijų teritorinių padalinių, miškų urėdijų, valstybiniame parke ar biosferos rezervate veikiančių vietos bendruomenių ir nevyriausybinių organizacijų atstovų. Jungtinėje taryboje gali būti kitų valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų atstovai. Jungtinės tarybos sudarymo tvarką ir veiklos aprašą nustato Vyriausybės įgaliotos institucijos. Valstybinio parko ar biosferos rezervato jungtinė taryba svarsto ir teikia pasiūlymus svarbiausiais valstybinio parko apsaugos ir tvarkymo organizavimo klausimais.

10. Valstybinių rezervatų, valstybinių parkų ir biosferos rezervatų moksliniams tyrimams, stebėjimams, svarbiausiems teritorijų planiniams ir (ar) architektūriniais sprendiniais nagrinėti ir muziejiniam darbui koordinuoti gali būti sudaromos mokslinės ar kitos patariamąsios konsultacinės tarybos, pagal kompetenciją atstovaujamos kraštovaizdžio, biologinės įvairovės ir kultūros paveldo apsaugos, architektūros, rekreacijos organizavimo bei socialinės ir ekonominės srities specialistų.

11. Pagal kompetenciją specialias apsaugos ir tvarkymo priemones „Natura 2000“ tinklo teritorijose įgyvendina miškų urėdijos, savivaldybių ir kitos institucijos.

12. Ekologinės apsaugos zonų priežiūrą vykdo institucijos, atsakingos už šių zonų nustatymą.“

14 straipsnis. 29 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 29 straipsnio 4 dalį ir ją išdėstyti taip:

„4. Valstybinių parkų ir kitų pritaikytų lankymui saugomų teritorijų lankymas gali būti apmokestinamas platinant lankytojo bilietus, kurių kaina nustatoma atsižvelgiant į lankymui skirtos infrastruktūros išlaikymo sąnaudas ir lankytojams teikiamų paslaugų savikainą, o išimtiniais atvejais – atsižvelgiant į būtinybę reguliuoti lankytojų srautą. Saugomas teritorijas ar jų dalis, kurių lankymas apmokestinamas platinant lankytojo bilietus, ir lankytojų bilietų kainą ir platinimo tvarką nustato Vyriausybės įgaliotos institucijos. Už valstybinių parkų ir kitų saugomų teritorijų lankymą surinktos lėšos naudojamos šioms teritorijoms saugoti, tvarkyti, infrastruktūrai lankytojams įrengti, prižiūrėti ir atnaujinti.“

15 straipsnis. 30 straipsnio pakeitimas

1. Pakeisti 30 straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip:

„1. Žemės naudojimo ir žemės savininkų, valdytojų bei naudotojų, gamtos išteklių naudotojų ir lankytojų veiklos, reglamentuojamos pagal šio Įstatymo 5 straipsnyje nurodytus dokumentus, kontrolę saugomose teritorijose pagal kompetenciją vykdo valstybiniai aplinkos apsaugos inspektoriai, valstybiniai saugomų teritorijų pareigūnai, valstybiniai miškų pareigūnai, valstybiniai žemės tarnybų pareigūnai, teritorijų planavimo valstybinės priežiūros institucijų ir statybos valstybinės priežiūros pareigūnai ir nekilnojamųjų nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos pareigūnai.“

2. Pakeisti 30 straipsnio 2 dalį ir ją išdėstyti taip:

„2. Saugomų teritorijų valstybinę kontrolę reglamentuoja ir valstybinių saugomų teritorijų pareigūnų uždavinius bei funkcijas nustato Valstybinės saugomų teritorijų apsaugos kontrolės nuostatai. Šiuos nuostatus ir saugomų teritorijų direkcijų pareigybių, kuriose dirbantiems valstybės

tarnautojams suteikiamos valstybinių saugomų teritorijų pareigūnų galios, sąrašą tvirtina Vyriausybės įgaliotos institucijos.“

3. Pakeisti 30 straipsnio 3 dalies 2 punktą ir jį išdėstyti taip:

„2) įstatymų nustatyta tvarka surašyti administracinių nusižengimų protokolus, aktus ir kitokius nustatytos formos dokumentus, įstatymų nustatyta tvarka nagrinėti administracinių nusižengimų bylas ir skirti administracines nuobaudas už šio Įstatymo ir kitų teisės aktų reikalavimų pažeidimus, numatytus Administracinių nusižengimų kodekse, apskaičiuoti aplinkai padarytą žalą pagal teisės aktais nustatytas metodikas, nustatyti žalos atlyginimo terminą ir siūlyti pažeidėjui ją atlyginti gera valia, o per nustatytą terminą jam neatlyginus žalos pareikšti ieškinį teisme dėl padarytos aplinkai žalos atlyginimo;“

4. Pakeisti 30 straipsnio 7 dalį ir ją išdėstyti taip:

„7. Valstybiniuose parkuose, valstybiniuose draustiniuose, biosferos rezervatuose, biosferos poligonuose, valstybinių gamtinių rezervatų buferinės apsaugos zonose ir „Natura 2000“ tinklo teritorijose Vyriausybės įgaliota institucija gali drausti arba riboti motorinių transporto priemonių ir plaukiojimo priemonių naudojimą ir judėjimą, nustatyti leidimų įvažiuoti į saugomas teritorijas motorinėmis transporto priemonėmis arba plaukimo plaukiojimo priemonėmis, įskaitant už mokestį, išdavimo tvarką, medžioklę, žvejybą, grybų ir augalų, taip pat jų dalių rinkimą, saugomų objektų naudojimą ir lankymą. Vyriausybės įgaliota institucija, nustatydamą mokamų leidimų įvažiuoti į saugomas teritorijas motorinėmis transporto priemonėmis arba plaukti plaukimo plaukiojimo priemonėmis kainą, atsižvelgia į lankymui skirtos infrastruktūros išlaikymo sąnaudas ir lankytojams teikiamų paslaugų savikainą, o išimtiniais atvejais – į būtinybę reguliuoti lankytojų srautą.“

16 straipsnis. 31 straipsnio pakeitimas

1. Papildyti 31 straipsnio 8 dalį 5 punktu:

„5) padalijant miškų ūkio paskirties žemės sklypą atskiriama jo dalis, kurioje yra žemės ūkio naudmenos ir kurioje saugomos teritorijos specialiojo teritorijų planavimo dokumento sprendiniai numato naują statybą.“

2. Papildyti 31 straipsnio 9 dalį 4 punktu:

„4) padalijant žemės sklypą atskiriama jo dalis, kurioje draustinio tvarkymo plano sprendiniai numato naują statybą;“

3. Papildyti 31 straipsnio 9 dalį 5 punktu:

„5) padalijant žemės sklypą atskiriama jo dalis, reikalinga buvusiai sodybai atstatyti.“

4. Pakeisti 31 straipsnio 10 dalies 3 punktą ir jį išdėstyti taip:

„3) žemės sklypas yra skirtingo funkcinio prioriteto arba kraštovaizdžio tvarkymo zonose ir vienoje iš jų valstybinio parko planavimo scheme (ribų ir tvarkymo plane) numatyta statybų galimybė;“

5. Papildyti 31 straipsnio 10 dalį 6 punktu:

„6) padalijant žemės sklypą atskiriama jo dalis, reikalinga buvusiai sodybai atstatyti.“

17 straipsnis. 32 straipsnio pakeitimas

1. Pakeisti 32 straipsnio 2 dalį ir ją išdėstyti taip:

„2. Žemės savininkai, valdytojai ir naudotojai, kurių žemės valdose numatoma steigti saugomą teritoriją, keisti esamų saugomų teritorijų statusą ar jų ribas, nustatyti apribojimus arba pakeisti esamus, apie tai informuojami raštu jų deklaruotos gyvenamosios vietos ar buveinės adresu, nurodant galimybes susipažinti su rengiamais saugomų teritorijų specialiojo teritorijų planavimo dokumentais. Jeigu tokie asmenys nėra deklaravę gyvenamosios vietos Lietuvos Respublikoje, jie informuojami per savivaldybės interneto tinklalapį. Informacija žemės savininkams, valdytojams ir naudotojams pateikiama Teritorijų planavimo įstatymo nustatyta tvarka rengiant saugomų teritorijų specialiojo teritorijų planavimo dokumentus.“

2. Pakeisti 32 straipsnio 3 dalį ir ją išdėstyti taip:

„3. Žemės ir kito nekilnojamojo turto savininkai ir valdytojai turi teisę pasiūlymus dėl rengiamų teritorijų planavimo dokumentų, kuriais numatoma steigti saugomas teritorijas, keisti esamų saugomų teritorijų ribas ar statusą, nustatyti ar keisti veiklos apribojimus, Teritorijų planavimo įstatymo nustatyta tvarka pateikti planavimo organizatoriui.“

3. 32 straipsnio 4 dalį pripažinti netekusia galios.

4. 32 straipsnio 14 dalį pripažinti netekusia galios.

18 straipsnis. Įstatymo papildymas 32¹ straipsniu

Papildyti įstatymą 32¹ straipsniu:

„32¹ straipsnis. Kompensacijos už saugomose teritorijose nustatytus veiklos apribojimus

1. Už saugomose teritorijose nustatytus veiklos apribojimus išmokamos vienkartinės arba kasmetinės kompensacijos.

2. Vienkartinės kompensacijos išmokamos:

1) privataus miško savininkams, kurių miško valdose po nuosavybės teisių įgijimo įsteigiama nauja saugoma teritorija, pakeičiamos esamų saugomų teritorijų ribos arba nustatomi nauji veiklos apribojimai, dėl kurių uždraudžiamas brandžių medynų kirtimas arba reikalaujama dalį kirstinų medžių palikti neiškirstus, kompensuojamos pajamos, kurios galėjo būti gautos pardavus medieną rinkoje, atimant iš jų vidutinės medienos ruošos sąnaudas. Kompensacija apskaičiuojama taikant vidutinės medienos rinkos kainas ir vidutinės medienos ruošos sąnaudas tais metais, kai privataus miško savininkas pateikia prašymą apskaičiuoti ir išmokėti kompensaciją, kuri jis gali pateikti ne anksčiau kaip tais metais, kai miškas pasiekia pagrindinių kirtimų amžių, taikytą iki veiklos apribojimų nustatymo. Jeigu nuosavybės teisės į miško žemę buvo įgytos vėliau nei saugoma teritorija buvo įsteigta ar veiklos apribojimai buvo nustatyti, tokiu atveju kompensacija išmokama tik tuo atveju, jeigu privataus miško savininkui miško plotas pagal Lietuvos Respublikos piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymą buvo grąžintas natūra;

2) privačios žemės savininkams ir valstybinės žemės nuomininkams, kurie iki saugomos teritorijos įsteigimo, esamos saugomos teritorijos ribų pakeitimo ar veiklos esamoje saugomoje teritorijoje reglamentavimo pakeitimo buvo pradėję rengti ar turėjo parengę teritorijų planavimo dokumentus ar ūkinės veiklos projektus, kurie nebegalės būti patvirtinti, arba anksčiau patvirtinti dokumentai ar ūkinės veiklos projektai negalės būti toliau įgyvendinami, arba turės būti keičiami dėl nustatytų naujų veiklos saugomoje teritorijoje apribojimų. Šiuo atveju kompensuojamos teritorijų planavimo dokumentų rengimo, jų keitimo išlaidos, taip pat likviduojamų objektų atkuriamoji turto vertė, atimant tolesniam naudojimui tinkamo turto vertę (vertes apskaičiuojant Lietuvos Respublikos turto ir verslo vertinimo pagrindų įstatymo nustatyta tvarka).

3. Kasmetinės kompensacijos išmokamos:

1) privataus miško savininkams, kurių miško valdose po nuosavybės teisių įgijimo įsteigiama nauja saugoma teritorija, pakeičiamos esamų saugomų teritorijų ribos arba nustatomi nauji veiklos apribojimai, dėl kurių atidedamas vėlesniam laikui brandžių medynų kirtimas arba reikalaujama dalį kirstinų medžių palikti neiškirstus kirtimų atidėjimo laikotarpiui, kompensuojami pajamų netekimo nuostoliai, kurie apskaičiuojami kaip vidutinės metinės palūkanos, mokamos einamaisiais metais Lietuvos komerciniuose bankuose už ilgalaikius (nuo 2 metų) terminuotus indėlius, naujai priimtus iš ne finansų bendrovių ir namų ūkių (jeigu nurodytos rūšies indėlių palūkanų norma einamaisiais metais Lietuvos komerciniuose bankuose yra neigiama, kompensacija nemokama). Palūkanos apskaičiuojamos nuo negautų pajamų, kurios galėjo būti gautos iškirtus kirstinus medžius ir pardavus medieną rinkoje, atimant iš jų vidutinės medienos ruošos sąnaudas. Negautos pajamos apskaičiuojamos taikant vidutinės medienos rinkos kainas ir vidutinės medienos ruošos sąnaudas tais metais, kai privataus miško savininkas pateikia prašymą apskaičiuoti ir išmokėti kompensaciją, kuri jis gali pateikti ne anksčiau kaip tais metais, kai miškas pasiekia pagrindinių kirtimų amžių, taikytą iki veiklos apribojimų nustatymo. Jeigu nuosavybės teisės į miško žemę buvo įgytos vėliau nei saugoma teritorija buvo įsteigta, pakeistos esamos saugomos teritorijos ribos ar veiklos apribojimai

buvo nustatyti, tokiu atveju kasmetinės kompensacijos išmokamos tik, jeigu privataus miško savininkui miško plotas pagal Piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymą buvo grąžintas natūra;

2) žemės ūkio veiklos subjektams, kurių valdose po nuosavybės ar žemės naudojimo teisių įgijimo įsteigiama nauja saugoma teritorija, pakeičiamos esamos saugomos teritorijos ribos arba nustatomi nauji žemės ūkio veiklos apribojimai, dėl kurių jie iš sklypų, patenkančių į tokias saugomas teritorijas, gauna mažesnes pajamas. Šiuo atveju kompensuojama kasmet prarandamų pajamų dalis. Kasmetinė kompensacija už žemės plotą, kuriame buvo nustatyti žemės ūkio veiklos apribojimai, išmokama 10 metų. Jeigu nuosavybės teisės į žemę buvo įgytos vėliau nei saugoma teritorija buvo įsteigta, pakeistos esamos saugomos teritorijos ribos ar veiklos apribojimai buvo nustatyti, tokiu atveju kasmetinės kompensacijos išmokamos tik tuo atveju, jeigu žemės savininkui žemės plotas pagal Piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymą buvo grąžintas natūra.

4. Kompensacijos nemokamos:

1) žemės įsigijimo saugomoje teritorijoje po jos įsteigimo atveju ar nuosavybės teisių į kitoje vietovėje turėtą nekilnojamąjį turtą atkūrimo ir perdavimo neatlygintinai nuosavybės lygiavėčio turėtajam žemės sklypo saugomoje teritorijoje atveju, išskyrus kompensacijas už tuos naujus apribojimus, kurie buvo nustatyti po žemės įsigijimo arba nuosavybės teisių atkūrimo;

2) už veiklos apribojimus, nustatytus bendrosios ekologinės apsaugos zonose, išskyrus atvejus, kai įsteigus konservacinės apsaugos prioriteto, atkuriamosios apsaugos prioriteto arba kompleksinę saugomą teritoriją, žemės sklypuose, patenkančiuose į bendrosios ekologinės apsaugos zoną, nustatomi papildomi veiklos apribojimai (viršijantys reikalavimus, keliamus tokiomis pačiomis sąlygomis bendrosios ekologinės apsaugos zonose kitose vietovėse), kasmetinė kompensacija mokama už šiuos papildomus veiklos apribojimus.

5. Kompensacijų lėšų šaltiniai:

1) kompensacija mokama iš valstybės biudžeto lėšų, kai saugomą teritoriją įsteigė, esamos saugomos teritorijos statusą pakeitė, veiklos apribojimus nustatė arba pakeitė valstybės institucija;

2) kompensacija mokama iš savivaldybės biudžeto lėšų, kai saugomą teritoriją steigia, esamos saugomos teritorijos statusą keičia, veiklos apribojimus nustato arba keičia savivaldybės taryba;

3) kompensacijos teisės aktų nustatyta tvarka gali būti mokamos iš Europos Sąjungos fondų arba kitų finansavimo šaltinių lėšų, kai kompensuojama už „Natura 2000“ tinklo teritorijose nustatytus veiklos apribojimus.

6. Kompensacijos gali būti išmokamos iš skirtingų finansavimo šaltinių lėšų, tačiau tuo pačiu metu kompensacijos konkrečiame žemės sklype už tuos pačius veiklos apribojimus ir jų sukeltus praradimus, negali būti paskirtos iš kelių finansavimo šaltinių lėšų.

7. Kompensacijų už saugomose teritorijose nustatytus veiklos apribojimus apskaičiavimo ir išmokėjimo tvarką nustato Vyriausybė.

8. Šiame straipsnyje nustatytas reglamentavimas taip pat taikomas kompensuojant už apribojimus, kurie šio Įstatymo nustatytais atvejais nustatomi su žemės savininku ar valdytoju sudarant apsaugos sutartis dėl veiklos apribojimų, konkrečių žemės, miško bei vandens telkinio naudojimo sąlygų.“

19 straipsnis. Įstatymo priedo pakeitimas

1. Pakeisti Įstatymo priedo 1 punktą ir jį išdėstyti taip:

„1. 2009 m. lapkričio 30 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2009/147/EB dėl laukinių paukščių apsaugos (kodifikuota redakcija) (OL 2010 L 20, p. 7) su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2013 m. gegužės 13 d. Tarybos direktyva 2013/17/ES (OL 2013 L, p. 193).“

2. Papildyti Įstatymo priedą 3 punktu:

„3. 2004 m. balandžio 21 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2004/35/EB dėl atsakomybės už aplinkos apsaugą siekiant išvengti žalos aplinkai ir ją ištaisyti (atlyginti) (OL 2004 m. *specialusis leidimas*, 15 skyrius, 8 tomas, p. 357) su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2009 m. balandžio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2009/31/EB (OL 2009 L 140, p. 114).“

20 straipsnis. Įstatymo įsigaliojimas ir įgyvendinimas

1. Šis Įstatymas, išskyrus šio straipsnio 5 dalį, 2 straipsnio 1 dalį ir 19 straipsnį, įsigalioja 2016 m. gegužės 1 d.

2. Šio straipsnio 5 dalis, Įstatymo 2 straipsnio 1 dalis ir 19 straipsnis įsigalioja 2015 m. vasario 1 d.

3. Saugomų teritorijų individualūs apsaugos reglamentai, patvirtinti Vyriausybės įgaliotų institucijų iki šio Įstatymo įsigaliojimo, galioja tol, kol jie pripažįstami netekusiais galios juos patvirtinusios institucijos sprendimu. Šiuos reglamentus patvirtinusi institucija pripažįsta juos netekusiais galios, kai etnografinio regiono architektūros ir sodybų planavimo sprendiniai nustatomi valstybinių parkų planavimo schemose (ribų ir tvarkymo planuose).

4. Asmenų teisės, įgytos pagal iki šio Įstatymo įsigaliojimo išduotus statybos ar kitus ūkinės veiklos leidimus arba patvirtintus teritorijų planavimo dokumentus, susijusios su šiuo Įstatymu uždraudžiama veikla saugomose teritorijose, realizuojamos pagal minėtų leidimų išdavimo ar teritorijų planavimo dokumentų patvirtinimo dieną galiojusį teisinį reglamentavimą.

5. Lietuvos Respublikos Vyriausybė ir jos įgaliosios institucijos iki 2016 m. gegužės 1 d. priima šio Įstatymo įgyvendinamuosius teisės aktus.

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

Respublikos Prezidentas

Aplinkos ministras
Kęstutis Trečiokas

2015-11-26

Teksto personalo
departamento direktorius
Egidijus Anulis

2015-11-25

LIETUVOS RESPUBLIKOS
SAUGOMŲ TERITORIJŲ ĮSTATYMO NR. I-301 1, 2, 5, 7, 9, 11, 13, 16, 18, 20, 23, 25, 27, 29,
30, 31 IR 32 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO, ĮSTATYMO PAPILDYMO 32¹ STRAIPSNIU IR
ĮSTATYMO PRIEDO PAKEITIMO
ĮSTATYMAS

2015 m.

d. Nr.

Vilnius

1 straipsnis. 1 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 1 straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip:

„1. Šis Įstatymas ~~nustato~~ **reglamentuoja saugomų teritorijų sistemą ir su ja susijusius visuomeninius santykius, susijusius su saugomomis teritorijomis, saugomų teritorijų sistemą, saugomų teritorijų nustatymo ir** steigimo, apsaugos, tvarkymo ir kontrolės teisinius pagrindus, taip pat ~~reglamentuoja~~ veiklą jose, **taip pat nustato tarptautinės svarbos teritorijų, tarp jų Europos ekologinio tinklo „Natura 2000“ teritorijų, bei gamtinio karkaso kūrimą ir veiklos reglamentavimą.**“

2 straipsnis. 2 straipsnio pakeitimas

1. Pakeisti 2 straipsnio 6 dalį ir ją išdėstyti taip:

„6. Natūralios buveinės apsaugos būklė – ~~apsaugos kokybę rodanti natūralią buveinę ir jos būdingas rūšis veikiančių poveikių visuma, galinti turėti ilgalaikę įtaką buveinės natūraliam paplitimui, struktūrai, funkcijoms ir jos būdingų rūšių išlikimui,~~ **atsižvelgiant į vertinimą,** europinėje teritorijoje valstybių narių, kurioms taikoma Europos bendrijos steigimo sutartis ~~dėl Europos Sąjungos veikimo arba Lietuvos Respublikos teritorijoje arba šios buveinės natūraliame areale.~~“

2. Pakeisti 2 straipsnio 8 dalį ir ją išdėstyti taip:

„8. Draustiniai **Draustinis** – saugomos teritorijos, ~~įsteigtos išsaugoti saugoma teritorija, skirta moksliniu ir pažintiniu požiūriu vertingas vertingoms gamtos ir (ar) kultūros vietoves vietovėms, jose esančius gamtos ir kultūros paveldo teritorinius kompleksus ir objektus (vertybes) esančioms gamtos ir nekilnojamosioms kultūros vertybėms, kraštovaizdžio ir biologinę įvairovę biologinei įvairovei bei genetinį fondą išsaugoti. Šiose teritorijose Teritorijoje~~ esančių vertybių išsaugojimas užtikrinamas nenutraukiant jose ~~joje~~ ūkinės veiklos.“

3. Pakeisti 2 straipsnio 9 dalį ir ją išdėstyti taip:

„9. Ekologinės apsaugos prioriteto (~~apsauginčios~~) teritorijos **teritorija** – teritorijos, kuriose **teritorija, kurioje** palaikoma ekologinė kraštovaizdžio pusiausvyra, siekiama išvengti neigiamo poveikio saugomiems gamtos ir kultūros paveldo teritoriniams kompleksams bei objektams (~~vertybėms~~) **saugomoms gamtos ir nekilnojamosioms kultūros vertybėms** arba neigiamo antropogeninių objektų ir veiklos poveikio aplinkai.“

4. Pakeisti 2 straipsnio 27 dalį ir ją išdėstyti taip:

„27. Pažintinis turizmas – turizmo kryptis, orientuojanti į **turizmas, apimantis** tikslingą krašto gamtos ir **nekilnojamųjų** kultūros paveldo teritorinių kompleksų ir objektų (~~vertybių~~) **vertybių**, kraštovaizdžio, bei istorijos pažinimą, taip pat skirtą mokslui ir mokymui **mokymąsi.**“

5. Pakeisti 2 straipsnio 29 dalį ir ją išdėstyti taip:

„29. Rezervatai **Rezervatas** – saugomos teritorijos, įsteigtos **saugoma teritorija, kurioje** siekiama išsaugoti, bei tirti moksliniu požiūriu ypač ~~vertingus gamtinius ar kultūrinius teritorinius kompleksus~~ **vertingas gamtos ir nekilnojamąsias kultūros vertybes**, užtikrinti natūralią gamtinių

procesų eigą arba **nekilnojamųjų** kultūros vertybių autentiškumo palaikymą **išsaugojimą**, propaguoti gamtos ir **nekilnojamųjų** kultūros paveldo teritorinių kompleksų **vertybių** apsaugą. Šiose teritorijose **Šioje teritorijoje** nustatoma konservacinė pagrindinė tikslinė žemės naudojimo paskirtis ir nutraukiant jose ūkinę veiklą **nutraukiama ūkinė veikla**.“

6. Pakeisti 2 straipsnio 36 dalį ir ją išdėstyti taip:

„36. Saugomų teritorijų kontrolė – saugomų teritorijų apsaugos proceso dalis – kraštovaizdžio ekologinės pusiausvyros, gamtos ir **nekilnojamųjų** kultūros paveldo teritorinių kompleksų ir objektų (vertybių) **vertybių** apsaugos ir saugomų teritorijų lankymo reikalavimų, nustatytų įstatymais, kitais teisės aktais ir saugomų teritorijų planavimo dokumentų sprendiniais, laikymosi priežiūra.“

7. Pakeisti 2 straipsnio 18 dalį ir ją išdėstyti taip:

„18. Genetiniai sklypai – saugomos teritorijos, skirtos ~~sekliniams~~ **genetiniams** medynams ir kitų rūšių natūraliems genetiniams ištekliams išlaikyti.“

8. Pripažinti netekusia galios 2 straipsnio 26 dalį.

26. Paveldo objektų apsaugos reglamentai – dokumentai, nustatantys šių objektų tvarkymo ir naudojimo sąlygas.

9. Pripažinti netekusia galios 2 straipsnio 34 dalį.

34. Saugomų teritorijų individualūs apsaugos reglamentai – Vyriausybės įgaliotų institucijų patvirtinti teisės aktai, nustatantys specialius saugomų teritorijų apsaugos, projektavimo ir statybų šiose teritorijose reikalavimus bei tvarkymo ir naudojimo ypatumus. Laikinieji reglamentai – Vyriausybės įgaliotų institucijų patvirtinti teisės aktai, nustatantys specialius saugomų teritorijų apsaugos, projektavimo ir statybų šiose teritorijose reikalavimus bei tvarkymo ypatumus ir galiojantys ne ilgiau kaip 1 metus.

10. Pakeisti 2 straipsnio 37 dalį ir ją išdėstyti taip:

„37. Saugomų teritorijų nuostatai – teisės aktai, nustatantys **apibrėžiantys atskirų** saugomų teritorijų **išskirtinę vertę ir nustatantys jų apsaugos ypatumus** ar arba **nustatantys saugomų teritorijų** jų tipų bendrus apsaugos ir tvarkymo ypatumus **reikalavimus**, valdymo bei veiklos **apsaugos ir tvarkymo** organizavimo principus.“

11. Pakeisti 2 straipsnio 44 dalį ir ją išdėstyti taip:

„44. Valstybiniai **Valstybinis** saugomų teritorijų pareigūnai **pareigūnas** – valstybinių rezervatų, valstybinių parkų ir biosferos rezervatų direkcijų **saugomų teritorijų direkcijos** bei ar saugomų teritorijų valstybinio valdymo ir kontrolės įstaigų tarnautojai **Valstybinės saugomų teritorijų tarnybos prie Aplinkos ministerijos valstybės tarnautojas, atliekantis viešojo administravimo funkcijas ir pagal įstatymus turintis turintis įstatymų nustatytus įgaliojimus duoti nepavaldiems asmenims teisės aktų nustatytus privalomus nurodymus**. Valstybinių saugomų teritorijų pareigūnų sąrašą tvirtina Vyriausybės įgaliotos institucijos, atsakingos už gamtos ir kultūros paveldo teritorinių kompleksų ir objektų (vertybių) apsaugą.“

12. Papildyti 2 straipsnį 52 dalimi:

„52. Buvusi sodyba – vieta žemės sklypo dalyje, kurioje faktiškai buvo teisėtai pastatytas gyvenamasis namas su pagalbinio ūkio, kitos paskirties statiniais ar be jų, tačiau neišliko dėl susidariusių aplinkybių (nugriautas, sugriuvo, sudegė ar kitaip sunyko), kai jo buvimo juridinis faktas ir vieta patvirtinta teismo sprendimu.“

13. Papildyti 2 straipsnį 53 dalimi:

„53. Gamtos vertybės – atskiri gamtos objektai ar jų teritoriniai kompleksai, turintys mokslinę, ekologinę, kultūrinę, pažinimo ir kitokią vertę, svarbūs kraštovaizdžio ir biologinei įvairovei išsaugoti bei pažinti, taip pat su konkrečia teritorija siejami joje nuolat ar periodiškai pasireiškiantys gyvūnų rūšių migracijos, karsto, kiti gyvosios ar negyvosios gamtos reiškiniai ir procesai, kuriantys teritorijos išskirtinę vertę.“

14. Papildyti 2 straipsnį 54 dalimi:

„54. Saugomų teritorijų direkcija – biudžetinė įstaiga, įsteigta apsaugos ir tvarkymo priemonėms įgyvendinti, stebėsenai vykdyti valstybiniame rezervate, valstybiniame parke ar biosferos rezervate, taip pat šio Įstatymo nustatyta tvarka jai priskirtuose rezervatuose, valstybiniuose draustiniuose, paveldo objektuose, biosferos poligonuose, atkuriamuosiuose ar genetiniuose sklypuose, taip pat tinklo „Natura 2000“ teritorijose.“

15. Papildyti 2 straipsnį 55 dalimi:

„55. Sodyba – vieno arba dviejų butų gyvenamosios paskirties pastatas (namas) su jo priklausiniais, pagalbinio ūkio pastatais, kitais sodybos statiniais ir su šių statinių, sodybos želdinių, sodo, daržo, aikštelių užimama žeme.“

16. Papildyti 2 straipsnį 56 dalimi:

„56. Vizualinė tarša – objektų (kompleksų) ar veiklos sukeltas ilgalaikis regimasis poveikis, mažinantis kraštovaizdžio estetinę vertę.“

17. Papildyti 2 straipsnį 57 dalimi:

„57. Kitos šiame įstatyme vartojamos sąvokos suprantamos taip, kaip jos vartojamos Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos įstatyme, Lietuvos Respublikos laukinės gyvūnijos įstatyme, Lietuvos Respublikos laukinės augalijos įstatyme, Lietuvos Respublikos saugomų gyvūnų, augalų ir grybų rūšių įstatyme, Lietuvos Respublikos nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatyme, Lietuvos Respublikos žemės įstatyme, Lietuvos Respublikos miškų įstatyme, Lietuvos Respublikos statybos įstatyme, Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo įstatyme, Lietuvos Respublikos vandens įstatyme, Lietuvos Respublikos želdynų įstatyme, Lietuvos Respublikos žemės gelmių įstatyme, Lietuvos Respublikos ūkininko ūkio įstatyme, Lietuvos Respublikos atsinaujinančių išteklių energetikos įstatyme, Lietuvos Respublikos žemės paėmimo visuomenės poreikiams įgyvendinant ypatingos valstybinės svarbos projektus įstatyme, Lietuvos Respublikos planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatyme.“

3 straipsnis. 5 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 5 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„5 straipsnis. Veiklos saugomose teritorijose reglamentavimo dokumentai

1. Veiklą saugomose teritorijose reglamentuoja:

1) šis Įstatymas, Aplinkos apsaugos, Nekilnojamųjų Nekilnojamojo kultūros paveldo vertybių apsaugos, Saugomų gyvūnų, augalų ir grybų rūšių, Laukinės gyvūnijos, Laukinės augalijos, Planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo, Miškų, Teritorijų planavimo, Statybos bei kiti įstatymai;

2) saugomų teritorijų nuostatai;

3) saugomų teritorijų planavimo dokumentai;

4) saugomų teritorijų, jų zonų, teritorijos dalių ar paveldo objektų tipiniai apsaugos reglamentai ir (ar) individualūs apsaugos, taip pat saugomų teritorijų regioniniai architektūriniai reglamentai, įskaitant laikinus reglamentus;

5) apsaugos sutartys, kurios Vyriausybės nustatyta tvarka ir atvejais gali būti sudaromos su žemės savininkais ir valdytojais ir įregistruojamos Nekilnojamojo turto registre, kai su žemės savininkais ir valdytojais individualiai susitariama dėl kraštovaizdžio, gamtos vertybių papildomų apsaugos ir naudojimo priemonių nustatymo arba tvarkymo priemonių įgyvendinimo jų valdomoje žemėje dėl veiklos apribojimų saugomose teritorijose, konkrečių žemės, miško bei vandens telkinio naudojimo sąlygų nustatymo.

2. Saugomų teritorijų tipinius apsaugos reglamentus tvirtina Vyriausybė savo įgaliotos institucijos teikimu, individualius apsaugos reglamentus tvirtina Vyriausybė arba jos įgaliotos institucijos.

32. Apsaugos sutartis dėl veiklos apribojimų, konkrečių žemės, miško bei vandens telkinio naudojimo sąlygų su žemės, miškų ar vandens telkinių savininkais ir valdytojais, kurių žemė, miškas

ar vandens telkinys yra saugomoje teritorijoje, gali sudaryti Vyriausybės įgaliotos institucijos. Šios sutartys turi būti įregistruotos nekilnojamojo turto registre. Jose nustatyti veiklos apribojimai turi atitikti šiame straipsnyje nurodytą veiklą saugomose teritorijose reglamentuojančių dokumentų reikalavimus. Sutarčių sudarymo tvarką ir formas tvirtina Vyriausybė. Šio straipsnio 1 dalies 5 punkte nurodytos apsaugos sutartys pagal Vyriausybės nustatytą tvarką gali būti sudaromos ir su žemės, nepatenkančios į saugomas teritorijas, savininkais ir valdytojais, jeigu šio Įstatymo 24¹ straipsnio 6 dalyje nurodytu gamtotvarkos planu nuspręsta, kad apsaugos sutartis sudaryti būtina siekiant:

1) garantuoti reikiamą Europos bendrijos svarbos natūralių buveinių tipų, augalų ir gyvūnų rūšių ir jų buveinių apsaugą Europos bendrijos svarbos teritorijoje arba vietovėje, atitinkančioje paukščių apsaugai svarbios teritorijos atrankos kriterijus, ar jų dalyse, kurios nepatenka į saugomas teritorijas, arba atkurti Europos bendrijos svarbos natūralias buveines, augalų ir gyvūnų rūšių buveines;

2) nustatyti Europos bendrijos svarbos natūralių buveinių tipų, augalų ir gyvūnų rūšių ekologinius reikalavimus atitinkančias apsaugos priemones buveinių apsaugai svarbiose teritorijose.“

4 straipsnis. 7 straipsnio pakeitimas

1. Pakeisti 7 straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip:

„1. Gamtinių rezervatų apsaugos ir tvarkymo ypatumus nustato šis Įstatymas, Vyriausybės patvirtinti **atskirų gamtinių rezervatų nuostatai (valstybiniuose parkuose ir biosferos rezervatuose esančių rezervatų – valstybinių parkų ir biosferos rezervatų nuostatai)**, kiti šio Įstatymo 5 straipsnyje nurodyti veiklos saugomose teritorijose reglamentavimo dokumentai. Gamtiniuose rezervatuose leidžiama tik ši veikla:

1) natūralių gamtinių procesų eigos tyrimai ir stebėjimai;
2) priešgaisrinių priemonių vykdymas;
3) epizootijų atvejais sanitarinių priemonių vykdymas;
4) statinių, kurių reikia rezervato steigimo ir veiklos tikslams įgyvendinti, statyba;
5) **pažeisto gamtinio kraštovaizdžio, ekosistemų bei objektų, pažeistų veiklos, natūralių buveinių, atkūrimas ir palaikymas, invazinių rūšių naikinimas;**

6) kitų priemonių, atitinkančių rezervato steigimo tikslus, įgyvendinimas.“

2. Pakeisti 7 straipsnio 2 dalį ir ją išdėstyti taip:

„2. Vietos gyventojų uogavimo ir grybavimo **gamtiniuose rezervatuose** tvarką nustato gamtinių rezervatų nuostatai (**valstybiniuose parkuose ir biosferos rezervatuose esančių rezervatų – valstybinių parkų ir biosferos rezervatų nuostatai**).“

5 straipsnis. 9 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 9 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„9 straipsnis. Veiklos draustiniuose reglamentavimas

1. Draustinių apsaugos ir tvarkymo ypatumus **apsaugą ir tvarkymą** nustato šis Įstatymas, Vyriausybės patvirtinti **bendri gamtinių ir kompleksinių draustinių nuostatai, atskirų draustinių nuostatai, tvirtinami juos steigiančių institucijų**, kiti šio Įstatymo 5 straipsnyje nurodyti veiklos saugomose teritorijose reglamentavimo dokumentai. Draustiniuose neleidžiama veikla, galinti pakenkti (**sunaikinti, sužaloti**) saugomiems kompleksams bei objektams (**vertybėms**) **kraštovaizdžiui, gamtos ir nekilnojamosioms kultūros vertybėms**.

2. Siekiant išsaugoti kraštovaizdį, gamtos ir nekilnojamasias kultūros vertybes, gamtiniuose ir kompleksiniuose draustiniuose draudžiama:

1) naikinti ar žaloti reljefo formas bei saugomus objektus;
2) kasti durpes ir ežerų nuosėdas (sapropelį), išskyrus pradėtas kasti iki draustinio įsteigimo pradėti durpių kasybą ir kitų naudingųjų iškasenų naudojimą (gavybą) ir bandomąją gavybą;

3) rengti naujus naudingųjų iškasenų karjerus ir šachtas, taip pat naujus gręžinius naftos ir dujų žvalgybai bei gavybai, statyti pramonės įmones, kurioms reikalingi taršos integruotos prevencijos ir kontrolės leidimai, aerodromus, vėjo jėgaines, išskyrus atstatomus vėjo malūnus, įrengti savartynus, kitus aplinką teršiančius, įskaitant vizualiai, statinius;

4) tiesti naujus antžeminius tranzitinius inžinerinius tinklus, išskyrus įgyvendinant ypatingos valstybinės svarbos projektus arba tiesiamus esamų kelių trasose ir kitus tos pačios rūšies inžinerinių tinklų trasose;

45) rinkti, perkelti į kitą vietą už sklypo ribų, sproginti, pjaustyti ar kitaip naikinti didesnius kaip 0,5 kubinio metro natūraliai juose esančius akmenis, riedulynuose (akmenynuose) – visus akmenis, taip pat upėse ir ežeruose rinkti natūralius akmenis, juos pašalinti ar perkelti į kitą vietą, išskyrus atvejus, kai akmenų vandens telkiniuose perkėlimas būtinas vykdant veiklą, kuri yra leidžiama draustinyje arba kurios vykdymui taikomos išimtys pagal šio straipsnio nuostatas;

56) tvenkti ir reguliuoti natūralias upes, keisti, gilinti jų vagas, keisti upių ir ežerų krantų liniją, natūralų upių nuotėkį ir natūralų ežerų vandens lygį. Atstatyti buvusias užtvankas, kitus hidrotechninius statinius, tvirtinti krantus, valyti vagas, įrengti dirbtinius vandens telkinius, atlikti kitus darbus galima tik tais atvejais, kai tai reikalinga draustinyje esantiems kultūros paveldo objektams (nekilnojamosioms kultūros vertybėms) atkurti bei tvarkyti ir vykdant prevencines priemones miestuose, miesteliuose ir kaimuose stichinėms nelaimėms išvengti, išskyrus atvejus, kai reikia užtikrinti gerą vandens telkinio ekologinę būklę, renatūralizuoti ištiesintų upių vagas, atkurti natūralų hidrologinį režimą, įgyvendinti saugomų rūšių ir buveinių apsaugos priemones, užtikrinti nepakitusių valstybės sienos linijos padėtį;

67) įrengti naujus su draustinio paskirtimi nesusijusius vandens telkinius potvynių užliejamose teritorijose, o potvynių neužliejamose teritorijose viename žemės sklype įrengti didesnius kaip 0,1 hektaro vieną ar kelis dirbtinius vandens telkinius, nesusijusius su draustinio kraštovaizdžio, gamtos ir nekilnojamųjų kultūros vertybių išsaugojimu, kurių bendras plotas daugiau kaip 0,1 hektaro;

78) sausinti ir keisti į kitas žemės naudmenas pelkes ir jų apypelkius naujus nemelioruotus žemės plotus, keisti pelkes, kitas šlapyne, smėlynus į kitas žemės naudmenas, rekultivuoti eksploatuotus durpynus į kitas, nei pelkė, žemės naudmenas, natūralias pievas suarti, persėti, kalkinti, apsodinti mišku, plantaciniais ar kitais želdiniais arba kitaip jas keisti;

8) statyti su draustinio steigimo tikslais nesusijusius statinius, išskyrus pastatus esančius ir buvusius sodybose (kai yra išlikę buvusių statinių ir (ar) sodų liekanų arba kai sodybos yra pažymėtos vietovės ar kituose planuose, taip pat nustatant juridinį faktą), taip pat vietas, nustatytas draustinių tvarkymo planuose ir (ar) bendruosiuose planuose, statyti pastatus ar didinti jų tūrius šlaituose, kurių nuolydis didesnis kaip 15 laipsnių, taip pat arčiau kaip 50 metrų nuo šių šlaitų viršutinės bei apatinės briaunos;

9) sodinti želdinius, užstojančius istorinę, kultūrinę bei estetinę vertę turinčias panoramas;

10) įrengti išorinę reklamą, išskyrus miestų ir miestelių teritorijas, nesusijusią su draustinyje saugomais kompleksais ir objektais (vertybėmis);

11) auginti ir dauginti genetiškai modifikuotus organizmus, augalus ir jų sėklas. Šis draudimas taikomas ir teritorijose, esančiose 5 km atstumu aplink draustinius;

12) naudoti saugomų rūšių individus neturint teisės aktais nustatyto leidimo ar juos tyčia naikinti arba trikdyti tokiomis formomis, kurios gali sutrukdyti užtikrinti saugomų rūšių palankią apsaugos būklę, neturint teisės aktais nustatyto leidimo draustinyje introdukuoti arba į jį perkelti čia natūraliai negyvenusias rūšis;

13) atlikti kitą veiklą, kuri gali pakenkti saugomiems kompleksams bei objektams (vertybėms).

14) įrengti saulės šviesos energijos elektrines, išorinę reklamą, važiuoti ne keliais savaeigėmis motorinėmis transporto priemonėmis, statyti kilnojamus vagonėlius, konteinerius

ir tiesioginei paskirčiai nenaudojamas transporto priemonės ir naudoti juos apgyvendinimui, maitinimui, daiktų saugojimui ar prekybai, įrengti laukinių žvėrių aptvarus ir kitus stacionarius medžioklės įrenginius, išskyrus gamtinių ir kompleksinių draustinių nuostatuose nustatytus atvejus.

3. Statybų gamtiniuose ir kompleksiniuose draustiniuose reglamentavimas:

1) leidžiama statyti naujus statinius, susijusius su draustinio steigimo tikslais, ir kitus statinius, būtinus vykdant veiklą, kuri yra leidžiama draustinyje arba kurios vykdymui taikomos išimtys pagal šio straipsnio nuostatas;

2) leidžiama remontuoti, rekonstruoti esamus statinius, statyti naujus statinius tvarkymo planuose ir (ar) savivaldybių ar jų dalių bendruosiuose planuose numatytose vietose;

3) leidžiama statyti naujus sodybos pastatus ir inžinerinius statinius sodybose. Sodyboje gali būti tik vienas gyvenamosios paskirties pastatas (namas). Sodybos ar atkuriamos buvusios sodybos pastatai ir jos inžineriniai statiniai išdėstomi viename iki 2 hektarų žemės sklype arba didesnio sklypo dalyje, nesuformuotoje atskiru sklypu ir apimančioje iki 2 hektarų, išskyrus atkuriamos istorinės dvaro sodybos atveju, kurios statiniai (registruoti Kultūros vertybių registre kaip nekilnojamosios kultūros vertybės) buvo išdėstyti didesniame nei 2 hektarų plote. Jeigu atliekant kadastrinius matavimus vienos sodybos pastatų ir inžinerinių statinių užimama žemė priskiriama keliems gretimoms žemės sklypams dėl to, kad sodybą padalija viešasis kelias ar upė, laikoma, kad sodyba yra išsidėsčiusi keliuose žemės sklypuose (žemės valdoje), ir šiame straipsnyje nustatyta pastatų ir inžinerinių statinių statybos sodybose teisė juose taikoma tol, kol šie žemės sklypai ir juose esantys statiniai priklauso tam pačiam žemės savininkui (bendrasavininkams);

4) leidžiama atkurti kultūros paveldo objektus pagal Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymą;

5) leidžiama atkurti (atstatyti) identiškus buvusių sodybų pastatus ir jų inžinerinius statinius pirminėse jų stovėjimo vietose pagal išlikusius archyvinčius dokumentus: vietovės planus, pastatų ir inžinerinių statinių projektus (brėžinius), apmatavimus, kitus dokumentus, pagal kuriuos atkuriamas buvęs pastatų vaizdas (jų fasadai, medžiagos, konstrukcijos). Atkuriant (atstatant) identiškus sodybos pastatus ir jų inžinerinius statinius, jų statybos vietai netaikomi šio Įstatymo 20 straipsnyje ir kituose teisės aktuose nustatyti statybos atstumo nuo vandens telkinio kranto apribojimai, šios dalies 3 punkte nustatytas reikalavimas sodybos pastatus ir jos inžinerinius statinius išdėstyti ne didesniame kaip 2 hektarų plote ir šios dalies 7 punkte nustatyti statybos šlaituose apribojimai;

6) leidžiama naujus sodybos pastatus statyti buvusios sodybos vietoje, kai statytojas nepageidauja atkurti (atstatyti) identiškus buvusių sodybų pastatus pagal šios dalies 5 punkte nurodytas sąlygas arba kai nėra išlikusių 5 punkte nurodytų sąlygų įvykdymui reikalingų archyvinių dokumentų. Pastatų statybai tokiu atveju gali būti parinkta kita, nei buvusi, pastatų vieta, tačiau pastatai turi būti išdėstomi ne didesniame kaip 2 hektarų plote taikant šio Įstatymo 20 straipsnyje bei kituose teisės aktuose nustatytus pastatų statybos atstumo nuo vandens telkinio kranto ir šios dalies 7 punkte nustatytus statybos šlaituose apribojimus, kitus aplinkosauginius reikalavimus. Kai buvusios sodybos vietoje nėra galimybės sodybos pastatus statyti pirminėse jų stovėjimo vietose dėl to, kad jos yra užlietos vandeniu (dėl natūralaus upės ar ežero kranto linijos pasikeitimo ar dėl vandens telkinio patvenkimo), dėl reljefo formų pasikeitimo, nutiestų kelių, statybos vieta sodybos pastatams parenkama kitoje vietoje, bet ne arčiau nei 25 metrai nuo vandens telkinio kranto ar nuo šios dalies 7 punkte nurodyto šlaito briaunos. Asmeninio naudojimo pirties statybai prie vandens telkinio taikomos šio Įstatymo 20 straipsnio 6 dalies nuostatos;

7) draudžiama statyti naujus pastatus statesniuose nei 15 laipsnių natūraliuose šlaituose, taip pat arčiau kaip 50 metrų nuo šių šlaitų viršutinės bei apatinės briaunos, išskyrus atvejus, nurodytus šios dalies 4 ir 5 punktuose arba kai naujų pastatų statybos vieta yra

įsiterpusi tarp sodybų, kurių pastatai arčiau nurodytų atstumų yra pastatyti iki 1993 m. lapkričio 24 d. Statesniuose nei 15 laipsnių natūraliuose šlaituose, taip pat arčiau kaip 50 metrų nuo šių šlaitų viršutinės bei apatinės briaunos draudžiama didinti esamų pastatų tūrius, išskyrus atvejus, kai pastatai rekonstruojami taikant etnografiniam regionui būdingus tūrius, formas, įrengiant šlaitinius stogus, kai statomi nauji sodybos priklausiniai, sukuriant būdingą sodybos planinę struktūrą, arba kai tvarkymo plane numatyta galimybė padidinti pastatų tūrius;

8) buvusios sodybos atkūrimo teisė pagal šioje dalyje nurodytą tvarką įgyvendinama taip, kad vietoje vienos buvusios sodybos gali būti atkuriamas tik viena sodyba;

9) leidžiama statyti naujus statinius ir įrenginius, rekonstruoti esamus statinius, siekiant užtikrinti valstybės sienos apsaugą;

10) draudžiama statyti naujus ūkinės veiklos objektus su įrenginiais, kuriems reikalingi taršos integruotos prevencijos ir kontrolės leidimai arba taršos leidimai (išskyrus sodybų ar buvusių sodybų pertvarkymą į kaimo turizmo sodybas, kurios taršos leidimus turėti privalo tik dėl to, kad planuoja per parą į aplinką išleisti daugiau kaip 5 kub. metrų buitinių nuotekų), aerodromus, oro uostų infrastruktūros statinius ir įrenginius, vėjo elektrines (išskyrus šio straipsnio 5 dalies 2 punkte numatytais atvejais), statyti vizualinę taršą sukeliančius statinius.

34. Kultūriniuose draustiniuose draudžiama:

1) naikinti ar žaloti kultūros paveldo kompleksus ir objektus (vertybes), naikinti jų autentiškumą;

2) iš esmės pakeisti kultūros paveldo objektų aplinką, mažinant kultūros paveldo objektų vertę.

4. ~~Leistinas ir rekomenduojamas statinių formos, dydžius, teritorijos užstatymo procentą, atstumus nuo vandens telkinių ir šlaitų nustato saugomų teritorijų apsaugos reglamentai ir (ar) statybų saugomose teritorijose regioniniai architektūriniai reglamentai. Juose gali būti sugriežtinti šio straipsnio 2 ir 3 dalyse išvardyti reikalavimai bei nustatyti papildomi reikalavimai.~~

5. Šioje dalyje nurodytą veiklą vykdyti draustinyje leidžiama, jeigu, atlikus vertinimą pagal Planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymo nustatytą tvarką arba pagal Vyriausybės įgaliotos institucijos nustatytą tvarką (kai veiklos poveikio aplinkai vertinimas neatliekamas pagal Planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymo 3 straipsnio 2 dalį), yra priimtas sprendimas, kad planuojama veikla nepakenks draustinio kraštovaizdžiui, gamtos ir nekilnojamosioms kultūros vertybėms. Visais atvejais sprendimas turi būti priimtas gamtos ir nekilnojamųjų kultūros vertybių tyrimo ir planuojamos įgyvendinti veiklos techninių, technologinių, vietos ir kitų sprendinių analizės pagrindu. Veikla, dėl kurios leistinumo draustinyje sprendžiama atlikus vertinimą, yra:

1) tiesioginis žemės gelmių geologinis tyrimas;

2) vienos ne aukštesnės kaip 25 metrai (matuojant iki aukščiausio konstrukcijų taško) vėjo elektrinės sodyboje ar prie ūkinių pastatų statyba;

3) upių ir ežerų krantų, natūralaus upių nuotėkio ar natūralaus ežerų vandens lygio keitimas įgyvendinant stichinių nelaimių prevencines priemones, atkuriant ar tvarkant nekilnojamojo kultūros paveldo objektą, gerinant laivybos vidaus vandens keliuose sąlygas;

4) miško plotų, nenumatytų savivaldybių teritorijų miškų išdėstymo žemėtvarkos schemose, ir didesnių kaip 1 hektaras sodų ar plantacinių želdinių įveisimas.

56. Draustiniuose skatinama veikla, puoselėjanti išsauganti, palaikanti ir išryškinanti ir propaguojanti saugomus kompleksus ar objektus (vertybes) kraštovaizdį, gamtos ir nekilnojamasias kultūros vertybes, atkurianti tradicinius gamtinės ar kultūrinės aplinkos elementus, išsauganti ir kurianti naujas etnografinio regiono architektūros ir sodybų planavimo tradicijas, taip pat tradiciniai verslai, pažintinis turizmas, invazinių rūšių gausos reguliavimas, saugomų rūšių apsaugos priemonių įgyvendinimas.

~~6. Draustiniuose, kuriuos steigiant buvo numatyta atkurti pažeistus kraštovaizdžio kompleksus ar jų dalis, išskiriami atkuriamieji sklypai.~~

7. Valstybiniams ir savivaldybių draustiniams, taip pat valstybiniuose parkuose ir biosferos stebėsenos (monitoringo) teritorijose esantiems draustiniams taikomas šiame straipsnyje nustatytas veiklos reglamentavimas. **Šio straipsnio 2 dalyje nustatyti apsaugos reikalavimai detalizuojami draustinio nuostatuose (valstybiniame parke ar biosferos rezervate esančio draustinio atveju – valstybinio parko ar biosferos rezervato nuostatuose), atsižvelgiant į jo kraštovaizdžio, gamtos ir nekilnojamųjų kultūros vertybių ypatumus ir apibrėžtą draustinio išskirtinę vertę, o draustinio, kuriam nėra patvirtintų individualių jo nuostatų, – bendruose gamtinių ir kompleksinių draustinių nuostatuose, kuriuose reikalavimai detalizuojami, atsižvelgiant į šio Įstatymo 8 straipsnyje nurodytas gamtinių ir kompleksinių draustinių rūšis ir jų steigimo tikslus. Atsižvelgiant į draustiniuose saugomų kompleksų ir objektų (vertybių) ypatumus, draustinių nuostatai, apsaugos reglamentai, kiti šio Įstatymo 5 straipsnyje nurodyti veiklą saugomose teritorijose reglamentuojantys dokumentai, taip pat draustinių tvarkymo planai gali papildomai riboti kraštovaizdžio tvarkymą, gamtos išteklių naudojimą, statinių statybą, teritorijos lankymą ir kita. Šio straipsnio 3 dalyje nustatyti statybų reikalavimai detalizuojami draustinių tvarkymo planuose (valstybiniuose parkuose ir biosferos rezervatuose esančių draustinių atveju – valstybinių parkų ir biosferos rezervatų planavimo schemose).“**

6 straipsnis. 11 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 11 straipsnio 3 dalies 3 punktą ir jį išdėstyti taip:

„3) statyti statinius, nesusijusius su paveldo objektų ~~eksponavimu ar tvarkymu ir pritaikymu naudoti.~~“

7 straipsnis. 13 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 13 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„13 straipsnis. Veiklos valstybiniuose parkuose reglamentavimas

1. Valstybinių parkų apsaugos ir tvarkymo ypatumus nustato šis Įstatymas, Vyriausybės patvirtinti nacionalinių ir regioninių parkų nuostatai, kiti šio Įstatymo 5 straipsnyje nurodyti ~~veiklos veiklą~~ saugomose teritorijose reglamentavimo **reglamentuojantys** dokumentai.

2. Valstybiniuose parkuose draudžiama arba ribojama veikla, galinti pakenkti saugomiems kompleksams ir objektams (vertybėms) **jų kraštovaizdžiui, gamtos ir nekilnojamosioms kultūros vertybėms**, taip pat **gamtiniams** rekreaciniams ištekliams. **Veikla valstybinių parkų rezervatuose, draustiniuose, paveldo objektų teritorijose reglamentuojama šio Įstatymo 7, 9 ir 11 straipsniuose nustatyta tvarka. Valstybiniuose parkuose Kitose valstybinių parkų funkcinio prioriteto zonose draudžiama:**

1) ~~įrengti sąvartynus statyti pramonės įmones, kurioms reikalingi taršos integruotos prevencijos ir kontrolės leidimai, aerodromus, vėjo jėgainės, išskyrus atstatomus vėjo malūnus, tiesti antžeminius tranzitinius inžinerinius tinklus;~~

2) ~~keisti~~ **naikinti ir žaloti** reljefo formas, hidrografinio tinklo natūralius elementus, ~~naikinti ir keisti~~ istoriškai susiformavusio kultūrinio kraštovaizdžio pobūdžio, urbanistinių ir architektūrinių jo elementų bei kitų saugomų kompleksų ir objektų (vertybių) vertės požymius;

3) ~~įrengti naujus gręžinius naftos ir dujų žvalgybai bei gavybai naudingųjų iškasenų šachtas, karjerus, išskyrus pradėti durpių kasybą ir kitų naudingųjų iškasenų naudojimą (gavybą) ir bandomąją gavybą, išskyrus atvejus, kai valstybinio parko žemės ūkio funkcinio prioriteto zonoje, suderinus su valstybinio parko saugomų teritorijų direkcija Vyriausybės ar jos įgaliotų institucijų nustatyta tvarka, įrengiamą žemės savininkas ar naudotojas įrengia ne daugiau kaip vieną iki 0,2 ha hektaro ploto smėlio ar žvyro mažąjį karjerą, skirtą žemės savininko ar naudotojo žemės sklype esančių naudingųjų iškasenų naudojimui savo ūkio reikmėms;~~

24) ~~mechaniškai ardyti natūralių pelkių augalinę dangą, kasti jose durpes, taip pat sausinti ir keisti į žemės ūkio naudmenas bei vandenį aukštapelkes, tarpinio tipo pelkes ir jų apypelkius bei žemapelkes, kurių plotas didesnis kaip 0,5 hektaro, o durpių sluoksnis didesnis kaip 1 metras, ir jų apypelkius sausinti naujus nemelioruotus žemės plotus, ardyti pelkių augalinę dangą, keisti pelkes ir kitas šlapynes ir smėlynus į kitas žemės naudmenas, rekultivuoti baigtus eksploatuoti durpynus į kitas, nei pelkė, žemės naudmenas, natūralias pievas suarti, persėti, kalkinti, apšodinti mišku, plantaciniais ar kitais želdiniais arba kitaip jas keisti;~~

35) ~~tvenkti ir reguliuoti natūralias upes, keisti, gilinti jų vagas, keisti upių ir ežerų kranto liniją, natūralų upių nuotėkį ir natūralų ežerų vandens lygį. Atstatyti buvusias užtvankas, kitus hidrotechninius statinius, tvirtinti krantus, valyti vagas, įrengti dirbtinius vandens telkinius, atlikti kitus darbus galima tik tais atvejais, kai tai reikalinga draustinyje esantiems kultūros paveldo objektams (nekilnojamosioms kultūros vertybėms) atkurti bei tvarkyti ir vykdant prevencines priemones miestuose, miesteliuose ir kaimuose stichinėms nelaimėms išvengti, išskyrus atvejus, kai reikia užtikrinti gerą vandens telkinio ekologinę būklę, renatūralizuoti ištiesintų upių vagas, atkurti natūralų hidrologinį režimą, įgyvendinti saugomų rūšių ir buveinių apsaugos priemones, užtikrinti nepakitusių valstybės sienos linijos padėtį;~~

4) ~~statyti statinius valstybinių parkų planavimo schemose (ribų ir tvarkymo planuose) ir (ar) bendruosiuose planuose nenustatytoje vietose, išskyrus pastatus esančius ir buvusius sodybose (kai yra išlikę buvusių statinių ir (ar) sodų liekanų arba kai sodybos yra pažymėtos vietovės ar kituose planuose, taip pat nustatant juridinį faktą);~~

56) ~~statyti naujus gyvenamuosius namus, ūkininko ūkio ir kitus pastatus ar didinti jų tūrius šlaituose, kurių nuolydis didesnis kaip 15 laipsnių, taip pat arčiau kaip 50 metrų nuo šių šlaitų viršutinės bei apatinės briaunos, statyti statinius, mažinančius kraštovaizdžio estetinę vertę, ir sodinti želdinius, užstojančius istorinę, kultūrinę bei estetinę vertę turinčias panoramas;~~

6) ~~įrengti išorinę reklamą, išskyrus miestų ir miestelių teritorijas, nesusijusią su valstybiniuose parkuose saugomais kompleksais ir objektais (vertybėmis);~~

7) ~~auginti ir dauginti genetiškai modifikuotus organizmus, augalus ir jų sėklas. Šis draudimas taikomas ir teritorijose, esančiose 5 km atstumu aplink valstybinius parkus;~~

8) ~~naudoti saugomų rūšių individus neturint teisės aktais nustatyto leidimo ar juos tyčia naikinti arba trikdyti tokiomis formomis, kurios gali sutrukdyti užtikrinti saugomų rūšių palankią apsaugos būklę, neturint teisės aktais nustatyto leidimo valstybiniame parke introdukuoti arba į jį perkelti čia natūraliai negyvenusias rūšis;~~

9) ~~įrengti saulės šviesos energijos elektrines, tiesti antžeminius tranzitinius inžinerinius tinklus, įrengti išorinę reklamą, važiuoti ne keliais ar įrengtomis trasomis savaeigėmis motorinėmis transporto priemonėmis, ne kempinguose statyti kilnojamus vagonėlius, konteinerius ir tiesioginei paskirčiai nenaudojamas transporto priemones ir naudoti juos apgyvendinimui, maitinimui, daiktų saugojimui ar prekybai, įrengti laukinių žvėrių aptvarus, medžioklei skirtus nesudėtingus statinius, išskyrus valstybinių parkų nuostatuose nustatytus atvejus.~~

3. Statybų valstybiniuose parkuose reglamentavimas:

1) ~~leidžiama statyti naujus statinius, susijusius su valstybinio parko steigimo tikslais, ir kitus statinius, būtinus vykdant veiklą, kuriai numatytos išimtys pagal šio straipsnio 2 dalies nuostatas;~~

2) ~~leidžiama statyti naujus ir rekonstruoti esamus sodybos pastatus ir inžinerinius statinius sodybose. Sodyboje gali būti tik vienas gyvenamosios paskirties pastatas (namas). Sodybos ar atkuriamos buvusios sodybos pastatai ir jos inžineriniai statiniai išdėstomi viename iki 2 hektarų žemės sklype arba didesnio sklypo dalyje, nesuformuotoje atskiru sklypu ir apimančioje iki 2 hektarų, išskyrus atkuriamas istorines dvaro sodybas, kurių statiniai (registruoti Kultūros vertybių registre kaip nekilnojamosios kultūros vertybės) buvo išdėstyti didesniame nei 2 hektarų plote. Jeigu atliekant kadastrinius matavimus vienos sodybos pastatų~~

ir inžinerinių statinių užimama žemė priskiriama keliams gretimoms žemės sklypams dėl to, kad sodybą padalija viešasis kelias ar upė, laikoma, kad sodyba yra išsidėsčiusi keliuose žemės sklypuose (žemės valdoje), ir šiame straipsnyje nustatyta pastatų ir inžinerinių statinių statybos sodybose teisė juose taikoma tol, kol šie žemės sklypai ir juose esantys statiniai priklauso tam pačiam žemės savininkui (bendrasavininkiams);

3) leidžiama atkurti kultūros paveldo objektus pagal Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymą;

4) leidžiama atkurti (atstatyti) identiškus buvusių sodybų pastatus ir jų inžinerinius statinius pirminėse jų stovėjimo vietose pagal išlikusius archyvinis dokumentus: vietovės planus, pastatų ir inžinerinių statinių projektus (brėžinius), apmatavimus, kitus dokumentus, pagal kuriuos atkuriamas buvęs pastatų vaizdas (jų fasadai, medžiagos, konstrukcijos). Atkuriant (atstatant) identiškus sodybos pastatus ir jų inžinerinius statinius, jų statybos vietai netaikomi šio Įstatymo 20 straipsnyje ir kituose teisės aktuose nustatyti statybos atstumo nuo vandens telkinio kranto apribojimai, šios dalies 2 punkte nustatytas reikalavimas sodybos pastatus ir jos inžinerinius statinius išdėstyti ne didesniame kaip 2 hektarų plote ir šios dalies 7 punkte nustatyti statybos šlaituose apribojimai;

5) leidžiama naujus sodybos pastatus statyti buvusios sodybos vietoje, kai statytojas nepageidauja atkurti (atstatyti) identiškus buvusių sodybų pastatus pagal šios dalies 4 punkte nurodytas sąlygas arba kai nėra išlikusių 4 punkte nurodytų sąlygų įvykdymui reikalingų archyvinių dokumentų. Pastatų statybai tokiu atveju gali būti parinkta kita, nei buvusi, pastatų vieta, tačiau pastatai turi būti išdėstomi ne didesniame kaip 2 hektarų plote taikant šio Įstatymo 20 straipsnyje bei kituose teisės aktuose nustatytus pastatų statybos atstumo nuo vandens telkinio kranto apribojimus ir šios dalies 7 punkte nustatytus statybos šlaituose apribojimus, kitus aplinkosauginius reikalavimus. Kai buvusios sodybos vietoje nėra galimybės sodybos pastatus statyti pirminėse jų stovėjimo vietose dėl to, kad jos yra užlietos vandeniu (dėl natūralaus upės ar ežero kranto linijos pasikeitimo ar dėl vandens telkinio patvenkimo), dėl reljefo formų pasikeitimo, nutiestų kelių, statybos vieta sodybos pastatams parenkama tolimiausioje vietoje vandens telkinio kranto ar šlaito briaunos atžvilgiu, bet ne arčiau nei 25 metrai nuo vandens telkinio kranto ar nuo šlaito briaunos. Asmeninio naudojimo pirties statybai prie vandens telkinio taikomos šio Įstatymo 20 straipsnio 6 dalies nuostatos;

6) leidžiama remontuoti, rekonstruoti esamus statinius, statyti naujus statinius valstybinio parko planavimo schemoje (ribų ir tvarkymo planuose) ir (ar) savivaldybės ar jos dalies bendrajame plane numatytose vietose;

7) draudžiama statyti naujus pastatus statesniuose nei 15 laipsnių šlaituose, taip pat arčiau kaip 50 metrų nuo šių šlaitų viršutinės bei apatinės briaunos, išskyrus atvejus, nurodytus šios dalies 3 ir 4 punktuose arba kai naujų pastatų statybos vieta yra įsiterpusi tarp sodybų, namų valdų, kurių pastatai arčiau nurodytų atstumų yra pastatyti iki 1993 m. lapkričio 24 d. Statesniuose nei 15 laipsnių natūraliuose šlaituose, taip pat arčiau kaip 50 metrų nuo šių šlaitų viršutinės bei apatinės briaunos draudžiama didinti esamų pastatų tūrius, išskyrus atvejus, kai pastatai rekonstruojami taikant etnografiniam regionui būdingus tūrius, formas, kai statomi nauji sodybos priklausiniai, sukuriant būdingą sodybos planinę struktūrą, arba kai planavimo schemoje (ribų ir tvarkymo planuose) numatyta galimybė padidinti pastatų tūrius;

8) sodybų pastatai statomi laikantis etnografinio regiono architektūros ir sodybų planavimo tradicijų pagal valstybinių parkų planavimo schemose nustatytus reikalavimus ir rekomendacijas, išskyrus atvejus, kai atkuriami kultūros paveldo objektai pagal Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymą ar šios dalies 5 punkte nurodytu atveju atkuriami (atstatomi) identiškai buvusių sodybų pastatai;

9) buvusios sodybos atkūrimo teisė pagal šioje dalyje nurodytą tvarką įgyvendinama taip, kad vietoje vienos buvusios sodybos gali būti atkuriamas tik vienas sodyba;

10) leidžiama statyti naujus statinius ir įrenginius, rekonstruoti esamus statinius, siekiant užtikrinti valstybės sienos apsaugą;

11) draudžiama statyti kitus naujus ūkinės veiklos objektus su įrenginiais, kuriems reikalingi taršos integruotos prevencijos ir kontrolės leidimai ar taršos leidimai (išskyrus valstybinio parko planavimo scheme (ribų ir tvarkymo planą) ar savivaldybės ar jos dalies bendrajame plane numatytus miestų ir miestelių nuotekų valyklas, poilsio paskirties pastatus, kitus visuomeninės paskirties objektus, kurie nurodytus leidimus turėti privalo tik dėl to, kad per parą į aplinką išleis daugiau kaip 5 kub. metrų buities nuotekų), aerodromus, oro uostų infrastruktūros statinius ir įrenginius, vėjo elektrines (išskyrus šio straipsnio 5 dalies 2 punkte numatytais atvejais).

34. Statiniai valstybiniuose parkuose projektuojami, statomi ar rekonstruojami vadovaujantis teisės aktais, valstybinių parkų planavimo schemų (ribų ir tvarkymo planų) sprendiniais, atsižvelgiant į miestelių ir kaimų architektūros, kraštovaizdžio ypatumus, paveldo objektų apsaugos reikalavimus. Leistinas ir rekomenduojamas statinių formos, dydžius, teritorijos užstatymo tankį, atstumus nuo vandens telkinių ir šlaitų nustato valstybinių parkų individualūs apsaugos reglamentai. Juose gali būti sugriežtinti šio straipsnio 2 dalyje nurodyti reikalavimai ir nustatyti papildomi reikalavimai. Atsižvelgiant į etnografinio regiono architektūros tradicijas, valstybinio parko miestelių ir kaimų architektūros, kraštovaizdžio ypatumus, paveldo objektų, kraštovaizdžio, gamtos ir nekilnojamųjų kultūros vertybių apsaugos poreikius, valstybinio parko nuostatai apibrėžia valstybinio parko išskirtinę vertę ir detalizuoja šio straipsnio 2 dalyje nustatytus apsaugos reikalavimus, o valstybinio parko planavimo schema – 3 dalyje nustatytus statybos reikalavimus nustatant privalomus ir rekomenduojamus sodybų pastatų dydžius, statinių formas, sodybų statinių išorės apdailos medžiagas, sodybos pastatais leidžiamą užstatyti sklypo plotą, kitus etnografinio regiono architektūros ir sodybų planavimo sprendinius.

5. Šioje dalyje nurodytą veiklą vykdyti valstybinio parko ekologinės apsaugos, rekreacinio, gyvenamojo, ūkinio (žemės, miškų ar vandens ūkio) ar kito funkcinio prioriteto zonoje leidžiama, jeigu, atlikus vertinimą pagal Planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymo nustatytą tvarką arba pagal Vyriausybės įgaliotos institucijos nustatytą tvarką (kai veiklos vertinimas neatliekamas pagal Planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymo 3 straipsnio 2 dalį), yra priimtas sprendimas, kad planuojama veikla nepakenks valstybinio parko kraštovaizdžiui, gamtos ir nekilnojamosioms kultūros vertybėms. Visais atvejais sprendimas turi būti priimtas gamtos ir nekilnojamųjų kultūros vertybių tyrimo ir planuojamos įgyvendinti veiklos techninių, technologinių, vietos ir kitų sprendinių analizės pagrindu. Veikla, dėl kurios leistinumo sprendžiama atlikus vertinimą, yra:

1) tiesioginis žemės gelmių geologinis tyrimas;

2) vienos, ne aukštesnės kaip 25 metrai (matuojant iki aukščiausio konstrukcijų taško), vėjo elektrinės sodyboje ar prie esamų ūkinių pastatų statyba;

3) upių ir ežerų krantų, natūralaus upių nuotėkio ar natūralaus ežerų vandens lygio keitimas įgyvendinant stichinių nelaimių prevencines priemones, atkuriant ar tvarkant nekilnojamojo kultūros paveldo objektą, gerinant laivybos vidaus vandens keliuose sąlygas;

4) miško plotų, nenumatytų savivaldybių teritorijų miškų išdėstymo žemėtvarkos scheme, ir didesnių kaip 1 hektaras sodų ar plantacinių želdinių įveisimas.

4. Valstybiniuose parkuose esantys miestai ir miesteliai tvarkomi pagal parengtus ir patvirtintus valstybinių parkų planavimo schemų (ribų ir tvarkymo planų) ir (ar) kompleksinio teritorijų planavimo dokumentų sprendinius.

56. Valstybiniuose parkuose skatinama veikla, puoselėjanti išsauganti ir išryškinanti ir propaguojanti saugomus kraštovaizdžio kompleksus ar objektus (vertybes) kraštovaizdį, gamtos ir nekilnojamąsias kultūros vertybes bei atkurianti tradicinius gamtinės ar kultūrinės aplinkos elementus, taip pat tradiciniai verslai ir pažintinis turizmas, pagal planavimo schemų (ribų ir

tvarkymo planų) sprendinius teritorijos pritaikymas pritaikomos rekreacijai ir lankymui atsižvelgiant į saugomų kompleksų ir objektų (vertybių) kraštovaizdžio, gamtos ir nekilnojamųjų kultūros vertybių išsaugojimo reikalavimus, taip pat skatinamas invazinių rūšių gausos reguliavimas, saugomų rūšių apsaugos priemonių įgyvendinimas.“

8 straipsnis. 16 straipsnio pakeitimas

1. Pakeisti 16 straipsnio 3 dalį ir ją išdėstyti taip:

„3. Genetinių sklypų steigimo tikslas yra išsaugoti veiklai reikalingos genetinės medžiagos išteklius. Šie sklypai steigiami valstybinėje žemėje ~~sėkliniams~~ **genetiniams** medynams ir kitų rūšių natūraliems genetiniams ištekliams išlaikyti.“

2. Papildyti 16 straipsnį 4 dalimi:

„4. Siekiant išsaugoti genetinius medynus, esančius valstybiniuose ar savivaldybių draustiniuose, valstybinių parkų ar biosferos monitoringo teritorijų draustiniuose, atskiros saugomos teritorijos (genetiniai sklypai) nesteigiamos. Vyriausybės įgaliota institucija patvirtina tokių genetinių medynų, esančių valstybiniuose ar savivaldybių draustiniuose, valstybinių parkų ar biosferos monitoringo teritorijų draustiniuose sąrašą, kurio pagrindu informacija apie juos kaupiama Saugomų teritorijų valstybės kadastrė, o apsaugos priemonės numatomos atitinkamų saugomų teritorijų planavimo dokumentuose ir/ar nuostatuose.“

9 straipsnis. 18 straipsnio pakeitimas

1. Pakeisti 18 straipsnio 2 dalį ir ją išdėstyti taip:

„2. Pagal apsaugos pobūdį ekologinės apsaugos zonos yra:

1) bendrosios ekologinės apsaugos – ~~miestų ir kurortų, pajūrio ir laukų apsaugos, požeminio vandens vandenviečių, paviršinio~~ **paviršinių** vandens telkinių, agrarinių takoskyrų ir intensyvaus karsto apsaugos zonos;

2) buferinės apsaugos – valstybinių rezervatų, valstybinių parkų ir valstybinių draustinių, paveldo objektų buferinės apsaugos zonos;

3) fizinės apsaugos – paveldo objektų, ~~valstybinio geodezinio pagrindo punktų, elektros linijų, dujotiekių ir naftotiekių, ryšių linijų bei kitų infrastruktūros objektų~~ fizinės apsaugos zonos;

4) vizualinės (regimosios) apsaugos – paveldo objektų, ~~astronomijos observatorių, aerodromų bei kitų infrastruktūros objektų~~ vizualinės (regimosios) apsaugos zonos; tai plotai, kuriuose aplinkos keitimas gali pakenkti šių objektų aplinkai ar trukdyti juos apžvelgti;

5) ~~sanitarinės apsaugos – gamybinių ir komunalinių objektų, žemės ūkio įmonių bei kitų ūkio ir infrastruktūros objektų~~ sanitarinės apsaugos zonos;

6) ~~rezervuojančios apsaugos – perspektyvių naudingųjų iškasenų plotų~~ apsaugos zonos.“

2. Pripažinti netekusia galios 18 straipsnio 4 dalį.

4. ~~Ūkio ir infrastruktūros objektų apsaugos zonų rūšių nustatymo tvarką ir jų apsaugos bei naudojimo režimą nustato įstatymai ir kiti teisės aktai, reglamentuojantys šių objektų priežiūrą ir naudojimą.~~

3. Pakeisti 18 straipsnio 5 dalį ir ją išdėstyti taip:

„5. Ekologinės apsaugos zonos nustatomos atitinkamo lygmens **ir rūšies** teritorijų planavimo dokumentuose arba kituose dokumentuose šio Įstatymo, Žemės įstatymo, Visuomenės sveikatos priežiūros Lietuvos Respublikos geriamojo vandens įstatymo, Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymo, Statybos įstatymo, Lietuvos Respublikos pajūrio juostos įstatymo nustatyta tvarka.“

10 straipsnis. 20 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 20 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„20 straipsnis. Paviršinių vandens telkinių apsaugos zonos ir pakrantės apsaugos juostos ir veiklos jose reglamentavimas

1. Kad į vandens telkinius nepatektų pavojingų medžiagų, vandens telkinių krantai būtų apsaugoti nuo erozijos, būtų užtikrintas vandens telkinių pakrančių ekosistemų stabilumas, **išsaugota migracinių koridorių funkcija**, saugomas vandens telkinių pakrančių gamtinis kraštovaizdis ir jo estetinės vertybės, sudarytos palankios sąlygos rekreacijai, **užtikrinta visuomenės teisė naudotis vandens telkiniais ir praeiti jų pakrantėmis**, išskiriamos paviršinių vandens telkinių ekologinės apsaugos zonos. Paviršinių vandens telkinių apsaugos zonos dalyje prie vandens telkinio nustatoma pakrantės apsaugos juosta. **Prie rezervatuose esančių paviršinių vandens telkinių jų apsaugos zonos ir pakrančių apsaugos juostos nenustatomos.**

2. Paviršinių vandens telkinių apsaugos zonų ir pakrančių apsaugos juostų nustatymo tvarką tvirtina **nustato** Vyriausybės įgaliota institucija, o apsaugos reglamentus — Vyriausybė. Apsaugos reglamentuose nustatomi atstumai nuo vandens telkinio kranto įvairios paskirties statiniams statyti, želdinių tvarkymo reikalavimai.

3. Paviršinių vandens telkinių apsaugos zonose draudžiama:

1) lieti srutas arba skystą mėšlą neįterpiant į gruntą;

2) įrengti kapines, sąvartynus, **kapines, išskyrus veikiančių kapinių praplėtimą, nemažinant atstumo iki vandens telkinio;**

3) statyti pastatus ~~potvynių užliejamose~~ **vidutinės ir didesnės už vidutinę potvynių rizikos (1 procento ir didesnės užliejimo tikimybės)** teritorijose, kurias nustato Vyriausybės įgaliota institucija, (išskyrus jose esančias sodybas) bei;

4) **statyti pastatus vandens telkinių** šlaituose, kurių nuolydis didesnis kaip 40 **15** laipsnių, išskyrus atvejus, kai sodybose ar buvusiose sodybose statomi sodybų pastatai ir inžineriniai statiniai, taip pat statomi susisiekimo, energetikos, kitai inžinerinei infrastruktūrai būtini statiniai. Sodyboje gali būti tik vienas gyvenamosios paskirties pastatas (namas);

5) statyti pastatus mažesniu atstumu iki pakrantės apsaugos juostos nei nustatyta Vyriausybės patvirtintose Specialiosiose žemės ir miško naudojimo sąlygose, išskyrus pastatus miestuose, miesteliuose ir kaimų kompaktiškai užstatytose teritorijose, sodybose, savivaldybių ar jų dalių bendruosiuose planuose numatytoje urbanizuoti teritorijose kaime ir šio straipsnio 6 dalyje nurodytas pirtis. Statant naujus pastatus arba rekonstruojant esamus pastatus sodybose, kurių pastatai yra mažesniu nei Vyriausybės nustatytas minimalus atstumas nuo pakrantės apsaugos juostos, draudžiama mažinti atstumą iki pakrantės apsaugos juostos;

4) keisti esamą užstatymo liniją rekonstruojant ar perstatant statinius esamose ir buvusiose sodybose (kai yra išlikę buvusių statinių ir (ar) sodų liekanų arba kai sodybos yra pažymėtos vietovės ar kituose planuose, taip pat nustatant juridinį faktą), išskyrus atvejus, numatytus teritorijų planavimo dokumentuose;

56) statyti ir laikyti kilnojamus vagonėlius paežerėse, paupiuose, miškuose, kitose vietose, konteinerius, tiesioginei paskirčiai nenaudojamas transporto priemonės ir naudoti juos apgyvendinimui, maitinimui, daiktų saugojimui ar prekybai, išskyrus atvejį, kai sodyboje laikomas ir naudojamas ne daugiau kaip vienas kilnojamasis vagonėlis, taip pat atvejus, kai tokie objektai laikomi ir naudojami kempinguose, prie statomų ypatingų ir neypatingų statinių jų statybos laikotarpiu turint teisės aktų nustatyta tvarka išduotą leidimą statyti naują ar rekonstruoti esamą statinį, mokslo institucijų vykdomiems moksliniams tyrimams atlikti, masiniam renginiui rengti turint savivaldos institucijos išduotą leidimą, kai laikomos ir naudojamos teisės aktų nustatyta tvarka įregistruotų bitynų kilnojamos bitidės, taip pat kai kilnojamieji objektai naudojami teisės aktų nustatytoje vietoje ir laiku vykdant verslinę žūklę;

67) auginti ir dauginti genetiškai modifikuotus organizmus, augalus ir jų seklas.

4. Pakrantės apsaugos juostoje draudžiama:

1) ~~tvirti tvoras, išskyrus atvejus, kai aptvirti numatyta normatyviniuose dokumentuose dėl eksploatavimo saugumo;~~

12) dirbti žemę, naudoti trąšas, pestieidus cheminius augalų apsaugos produktus ir kitus chemikalus taip pat kitas chemines medžiagas ir jų mišinius, jeigu jie gali patekti į vandenį, išskyrus atvejus, numatytus Vyriausybės patvirtintose Specialiosiose žemės ir miško naudojimo sąlygose;

23) ~~dirbti žemę, ardyti velėną, išskyrus kultūrinių pievų atsėjimą, arčiau kaip 2 metrai nuo kranto ganyti gyvulius vykdyti žemės darbus, keisti kranto liniją, reljefą ir žemės paviršių, išskyrus atvejus, kai kranto linija, reljefas ar žemės paviršius keičiamas statant šio straipsnio 5 dalyje numatytus statinius, taikant esamų statinių apsaugos nuo potvynių, erozijos prevencijos ar jos padarinių šalinimo priemones taip pat atliekant paviršinių vandens telkinių tvarkymo darbus pagal Vyriausybės įgalios institucijos patvirtintus Paviršinių vandens telkinių tvarkymo reikalavimus;~~

4) ~~statyti autotransporto priemones arčiau kaip 25 metrai nuo vandens telkinio kranto.~~

5. Pakrantės apsaugos juostoje leidžiama statyti tik ~~hidrotechninius~~ **hidrotechnikos** statinius, vandens paėmimo ir išleidimo į vandens telkinius įrenginius ir statinius, vandenvietes, informacinius ženklus (įskaitant šio straipsnio 10 dalyje nurodytus informacinius ženklus apie žemės nuosavybės formą), standus, lieptus, pėsčiųjų takus (įrengiant mineralinio grunto dangą), vandens telkinio pakrantės apsaugos juostą kertančius kelius ir inžinerinius tinklus, tiltus, uostuose prieplaukas ir prieplaukose – jų statinius, rekreacinėse zonose savivaldybės ar jos dalies bendrajame plane nustatytoje rekreacinėje teritorijoje – elingus, paplūdimių įrangą, kitus rekreacinius įrenginius nesudėtingus paplūdimių statinius, kurių sąrašą nustato Vyriausybės įgaliojama institucija, ir įrenginius jachtų ir valčių elingus, draustiniuose, valstybiniuose parkuose ir biosferos monitoringo teritorijose – su draustinio šių saugomų teritorijų planavimo dokumentuose numatytus ir kitus su steigimo tikslais susijusius statinius. Pakrantės apsaugos juostoje leidžiama rekonstruoti čia teisėtai pastatytą pastatą, nedidinant pastato tūrio ir pastatų užstatyto ploto.

6. Sodybose ir kitos paskirties (rekreacinio naudojimo būdo) žemės sklypuose už pakrantės apsaugos juostos ribų paviršinių vandens telkinių apsaugos zonose gali būti statoma tik po vieną ne didesnio kaip 25 kvadratinų metrų bendrojo ploto ir ne aukštesnę kaip 4,5 metro (aukštis skaičiuojamas nuo statinių užstatomo ploto žemės paviršiaus vidutinės altitudės iki pastato stogo kraigo) asmeninio naudojimo pirtį be rūšio.

7. ~~Veiklą kitose šio Įstatymo 18 straipsnyje išvardytose ekologinės apsaugos zonose reglamentuoja teisės aktai, pagal kuriuos jos buvo nustatytos.~~

7. Draudžiama važiuoti motorinėmis transporto priemonėmis ir jas statyti arčiau kaip 25 metrai nuo vandens telkinio kranto, išskyrus atvejus, kai mažesniu nei nurodyta atstumu šiomis priemonėmis važiuojama ar jos statomos čia esančiuose keliuose, gatvėse, aikštėse, stovėjimo aikštelėse, gyvenamųjų namų kiemuose, taip pat vykdant valstybės sienos apsaugą, aplinkos, miškų, saugomų teritorijų apsaugą ir valstybinę kontrolę, laivybos valstybinę kontrolę, aplinkos monitoringo ir tyrimo darbus, specialiųjų tarnybų užduotis, leistinus žemės ar miškų ūkio, melioracijos, vidaus vandens kelių priežiūros ir statinių statybos darbus, teisės aktuose nustatytose vietose – verslinę žūklę, taip pat atvejus, kai reikia į vandenį nuleisti plaukiojimo priemonės arba užvažiuoti motorinėmis transporto priemonėmis ant vandens telkinių ledo, jeigu teisės aktai vandens telkinyje leidžia tokią veiklą.

8. Vandens telkinių, kuriems pagal Vyriausybės įgalios institucijos patvirtintą Paviršinių vandens telkinių apsaugos zonų ir pakrančių apsaugos juostų nustatymo tvarką yra nustatytos paviršinių vandens telkinių apsaugos zonos, pakrantėje nuo vandens linijos (esant vidutiniam vandens lygiui) iki 5 metrų negali būti tveriamos tvoros, kitais statiniais, įrenginiais ar įveisiamais želdiniais, medžių ir krūmų liekanomis kliudoma pakrante praeiti asmenims (toliau šiame straipsnyje – užtvėrimai). Jeigu žemė pirmuosius 5 metrus nuo vandens telkinio yra užpelkėjusi arba stačiame šlaite (skardyje), nurodytas užtvėrimų draudimas taikomas didesniu atstumu nuo vandens taip, kad bent 1 metro pločio žemės juosta būtų tinkama praeiti

asmenims vandens telkinio pakrante. Pirmame ir antrame sakinyje nurodytoje pakrantės dalyje gali būti statomos tik tvoros, kurios būtinos aptverti šio straipsnio 5 dalyje nurodytus statinius ar įrenginius dėl jų eksploatavimo saugumo (kai tai numatyta normatyviniuose dokumentuose), paveldo objektus, parkus ir kitus atskiruosius želdynus, botanikos, zoologijos sodus, dendrologines kolekcijas, visuomenės viešam naudojimui pritaikytas rekreacines teritorijas, gamtotvarkos priemonių įgyvendinimo teritorijas (kai tai numatyta saugomos teritorijos gamtotvarkos plane). Pirmame ir antrame sakinyje nurodytoje pakrantės dalyje taip pat gali būti įrengiama ganyklos tvora žemės plote, kuris naudojamas gyvuliams ganyti (deklaruotas kaip ganykla pagal žemės ūkio ministro nustatytą žemės ūkio naudmenų ir kitų plotų deklaravimo tvarką), o ganyklos tvoroje pakrantėje privaloma įrengti vartus ar sudaryti kitas technines galimybes asmenims saugiai pereiti per ganyklą.

9. Jeigu dėl įvykusios kranto erozijos (vandens telkinio kranto linijos pasislinkimo) šio straipsnio 8 dalyje nurodyto pločio pakrantės dalyje nebeužtikrinamas reikalavimas dėl užtvėrimų nebuvimo, žemės savininkas ar valdytojas gali imtis priemonių atkurti erozijos pažeistą pakrantę. Jeigu pakrantės atkūrimo priemonės nevykdomos, užtvėrimai iš šio straipsnio 8 dalyje nurodyto pločio pakrantės dalies turi būti pašalinti per vienerius metus nuo kranto erozijos fakto paaiškėjimo. Kranto erozijos fakto paaiškėjimo momentu laikomas valstybinio aplinkos apsaugos inspektoriaus ar valstybinio saugomų teritorijų pareigūno surašytas aktas, kuriuo, įvertinus kranto būklę ir erozijos tendencijas, konstatuojama, kad reikalavimas dėl užtvėrimų pakrantėje nebuvimo neįvykdomas dėl įvykusios kranto erozijos.

10. Asmenų teisė naudoti vandens telkinio pakrantės apsaugos juostą apsistojimui yra neatskiriama nuo pareigos užtikrinti, kad apsistojimo vietoje aplinka nebūtų teršiama atliekomis ir kad čia esančios atliekos būtų surinktos ir išgabentos. Apsistojimu pakrantėje laikomas asmenų buvimas vienoje vietoje ilgesnį laiką negu reikia praeiti pakrantės apsaugos juosta ir su tuo susijęs bet kokių daiktų padėjimas ant žemės, įskaitant maudymąsi vandens telkinyje nuo pakrantės. Jeigu pasirinktoje apsistoti vandens telkinio pakrantės apsaugos juostos dalyje yra nurodyta informacija (pastatytas Vyriausybės įgaliotos institucijos rekomenduojamos formos informacinis ženklas) apie tai, kad žemės sklypas yra privati nuosavybė ir kad apsistojimą būtina suderinti su žemės savininku, savarankiškai (be žemės savininko dalyvavimo) pakrantėje apsistojantys asmenys savo apsistojimą privalo suderinti su žemės sklypo savininku ar jo nurodytu atstovu, o nesikreipę į žemės savininką ar jo nurodytą atstavą arba negavę sutikimo neturi teisės apsistoti pakrantėje. Žemės savininkas ar jo atstovas turi teisę neleisti apsistoti pakrantėje. Asmenys, užsiimantys mėgėjų žvejyba pagal Lietuvos Respublikos mėgėjų žvejybos įstatymo nustatytą tvarką, turi teisę nekliudomi patekti į žuvininkystės vandens telkinių pakrantės apsaugos juostą ir joje būti.

11. Šio straipsnio nuostatos draustiniuose, paveldo objektų teritorijose ir valstybiniuose parkuose taikomos tiek, kiek jos neprieštarauja 9, 11 ir 13 straipsnių nuostatoms.“

11 straipsnis. 23 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 23 straipsnio 5 dalį ir ją išdėstyti taip:

„5. Savivaldybių draustinius Vyriausybės nustatyta tvarka steigia, jų ribas nustato ir keičia savivaldybių tarybos, tvirtindamos savivaldybių draustinių ribų planus, o savivaldybės saugomais objektais savivaldybių gamtos paveldo objektus savivaldybių tarybos skelbia, tvirtindamos šių objektų schemas. Savivaldybės taryba sprendimą dėl savivaldybės draustinio įsteigimo arba sprendimą dėl gamtos paveldo objekto paskelbimo savivaldybės saugomu gali panaikinti šiais atvejais:

1) jeigu Valstybinė saugomų teritorijų tarnyba prie Aplinkos ministerijos nustato, kad vertybės, dėl kurių įsteigtas draustinis, arba gamtos paveldo objektas sunyko neatstatomai ir dėl to netikslinga taikyti apsaugą teritorijai pagal šį Įstatymą;

2) jeigu parengtu saugomos teritorijos specialiojo teritorijų planavimo dokumentu numatoma savivaldybės draustiniui suteikti valstybinio draustinio statusą ar įtraukti jį į kompleksinę saugomą teritoriją, arba savivaldybės gamtos paveldo objektą siūloma paskelbti saugomu gamtos paveldo objektu.“

12 straipsnis. 25 straipsnio pakeitimas

1. Pakeisti 25 straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip:

„1. Saugomų teritorijų apsaugai ir racionaliam tvarkymui organizuoti yra steigiamas tvarkomas Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų valstybės kadastras (duomenų sistema), kurio valdytojas yra Aplinkos ministerija ir kuriame registruojamos saugomos teritorijos, išskyrus kultūros paveldo objektus registruojami rezervatai, draustiniai, gamtos paveldo objektai, valstybiniai parkai, biosferos stebėsenos (monitoringo) teritorijos, atkuriamieji ir genetiniai sklypai, valstybinių parkų ir biosferos stebėsenos (monitoringo) teritorijų funkcinio prioriteto zonos, valstybinių rezervatų, valstybinių draustinių, gamtos paveldo objektų, valstybinių parkų, biosferos rezervatų buferinės apsaugos zonos, taip pat „Natura 2000“ tinklo teritorijos. Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų valstybės kadastre kaupiami ir saugomi, sisteminami, apdorojami duomenys apie nurodytas teritorijas ir jose saugomas gamtos ir nekilnojamąsias kultūros vertybes kiti duomenys, reikalingi saugomų šių teritorijų apsaugai ir tvarkymui organizuoti.“

2. Pripažinti netekusia galios 25 straipsnio 3 dalį.

3. Savivaldybių tarybų įsteigtos saugomos teritorijos (draustiniai, paveldo objektai) pagal atskirus sąrašus registruojamos Saugomų teritorijų valstybės kadastre.

13 straipsnis. 27 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 27 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„27 straipsnis. Saugomų teritorijų apsaugos ir tvarkymo organizavimas

1. Valstybės saugomų teritorijų politikos kryptis nustato Seimas, tvirtindamas Nacionalinę aplinkos apsaugos strategiją ir pagal Teritorijų planavimo įstatymo nuostatas nustatydamas valstybės teritorijos erdvinio vystymo kryptis ir teritorijų naudojimo funkcinis prioritetus.

2. Vyriausybė formuoja, vadovaudamasi Seimo nustatytais valstybės teritorijos erdvinio vystymo kryptimis ir teritorijų naudojimo funkciniais prioritetais, tvirtina saugomų teritorijų sistemos ar jos dalių schemas strategiją, šio Įstatymo 23 straipsnyje nurodytais atvejais steigia saugomas teritorijas, tvirtina jų teritorijų planavimo dokumentus, nustato saugomų teritorijų apsaugos ir tvarkymo reikalavimus ir suteikia atitinkamus įgaliojimus valstybės institucijoms, atsakingoms už gamtos ir kultūros paveldo teritorinių kompleksų ir objektų (vertybių) apsaugą.

3. Vyriausybės įgalios valstybės institucijos, atlikdamos saugomų teritorijų valstybinio valdymo funkcijas:

1) organizuoja saugomų teritorijų strategijos bei saugomų teritorijų apsaugos ir tvarkymo programų rengimą;

2) šio Įstatymo 23 straipsnio nustatytais atvejais pagal Vyriausybės suteiktus įgaliojimus steigia saugomas teritorijas, nustato ir keičia jų ribas arba rengia teikia Vyriausybei teisės aktų dėl saugomų teritorijų klausimais projektus įsteigimo, jų ribų nustatymo ar pakeitimo projektus;

3) organizuoja su saugomomis teritorijomis susijusį tarptautinį bendradarbiavimą;

4) atlieka kitas savo nuostatuose įstatymais ir Vyriausybės nutarimais numatytas funkcijas.

4. Valstybės įsteigtų saugomų teritorijų, išskyrus kultūrinius rezervatus, kultūrinius draustinius, istorinius nacionalinius parkus bei kultūros paveldo objektus, apsaugą ir tvarkymą

organizuoja biudžetinė įstaiga – Valstybinė saugomų teritorijų tarnyba prie Aplinkos ministerijos. Ją steigia Aplinkos ministerija.

5. Įgyvendindama saugomų teritorijų politiką Valstybinė saugomų teritorijų tarnyba prie Aplinkos ministerijos **pagal kompetenciją** atlieka šias funkcijas:

~~1) rengia saugomų teritorijų tvarkymo tikslines programas, koordinuoja ir kontroliuoja jų įgyvendinimą;~~

~~2) rengia iš biudžeto finansuojamų saugomų teritorijų programų projektus ir teikia juos Finansų ministerijai;~~

~~3) atlieka ekonominį vertinimą, numato reikalingos nutraukti veiklos (jeigu tai būtina) kompensavimo, žemės išpirkimo, pažeistų teritorijų atkūrimo išlaidas bei lėšų, reikalingų saugomai teritorijai steigti bei išlaikyti, finansavimo šaltinius arba organizuoja išvardytus darbus;~~

~~4) organizuoja sąlygų teritorijų planavimo dokumentams rengti išdavimą bei saugomų teritorijų planavimo dokumentų rengimą ir jų sprendinių įgyvendinimą;~~

~~5) steigia valstybinių rezervatų, valstybinių parkų bei biosferos rezervatų direkcijas (biudžetines įstaigas), kontroliuoja jų veiklą užtikrinant nustatyto apsaugos ir naudojimo režimo laikymąsi bei aplinkosaugos tikslinių programų įgyvendinimą;~~

~~6) metodiškai vadovauja kitų Vyriausybės įgaliotų institucijų arba savivaldybių tarybų įsteigtoms saugomų teritorijų direkcijoms;~~

~~7) informuoja žemės savininkus, valdytojus ir naudotojus apie steigiamas saugomas teritorijas, skelbiamus saugomais gamtos paveldo objektus;~~

~~8) koordinuoja stebėsenos (monitoringo) programų saugomose teritorijose rengimą ir vykdymą, tvarko saugomų teritorijų ir gamtos paveldo objektų apskaitą, registruoja saugomas teritorijas, išskyrus kultūros paveldo objektus, tvarkydama Saugomų teritorijų valstybės kadastrą, kaupia ir sistemina kitus duomenis apie saugomas teritorijas;~~

~~9) nustatyta tvarka dalyvauja statinių ir įrenginių saugomose teritorijose bei žemės skyrimo projektu, taip pat teritorijų planavimo dokumentų nagrinėjimo bei derinimo procese;~~

~~10) koordinuoja saugomų teritorijų specialistų rengimą bei jų kvalifikacijos kėlimą;~~

~~11) informuoja visuomenę saugomų teritorijų būklės ir tvarkymo klausimais;~~

1) organizuoja saugomų teritorijų planavimo dokumentų, reikalingų gamtiniams rezervatams, gamtiniams ir kompleksiniams draustiniams, valstybiniams parkams (išskyrus istorinius nacionalinius parkus), biosferos stebėsenos (monitoringo) teritorijoms, atkuriamiesiems ir genetiniams sklypams steigti ir tvarkyti, buferinės apsaugos zonoms, taip pat „Natura 2000“ tinklo teritorijoms nustatyti, gamtos paveldo objektams skelbti, saugoti ir tvarkyti rengimą, saugomų teritorijų planavimo dokumentų ir projektų sprendinių įgyvendinimą, dalyvauja atitinkamo lygmens teritorijų planavimo dokumentų nagrinėjimo bei derinimo procese;

2) dalyvauja nagrinėjant pasiūlymus šios dalies 1 punkte nurodytoms teritorijoms steigti (nustatyti), gamtos paveldo objektams skelbti, jų riboms ir apsaugos režimui nustatyti ar pakeisti;

3) prieš steigiant ar nustatant šios dalies 1 punkte nurodytas teritorijas, nustato gamtos vertybių reikšmingumą, atlieka ekonominį vertinimą, numato reikalingos nutraukti veiklos (jeigu tai būtina) kompensavimo, žemės išpirkimo, pažeistų teritorijų atkūrimo išlaidas bei lėšų, reikalingų nurodytoms teritorijoms nustatyti, joms saugoti ir tvarkyti, finansavimo šaltinius arba atlieka išvardytus darbus, rengiant saugomų teritorijų specialiojo teritorijų planavimo dokumentus;

4) informuoja žemės ir kito nekilnojamojo turto savininkus, valdytojus ir naudotojus apie steigiamas ar nustatomas šios dalies 1 punkte nurodytas teritorijas, skelbiamus gamtos paveldo objektus, apie priimtus sprendimus dėl nurodytų teritorijų įsteigimo ar nustatymo ir dėl gamtos paveldo objektų paskelbimo saugomais;

5) organizuoja šiame Įstatyme numatytų apsaugos sutarčių su žemės savininkais ir valdytojais sudarymą;

6) tvarko ir vykdo teritorijų, nurodytų šios dalies 1 punkte, apskaitą, registruoja jas Saugomų teritorijų valstybės kadastre, kaupia ir sistemina kitus duomenis apie saugomas teritorijas;

7) teikia Nekilnojamojo turto registro ir Nekilnojamojo turto kadastro tvarkytojui duomenis žemės sklypo kadastro duomenų pakeitimui, įrašant specialiąją žemės ir miško naudojimo sąlygą, atitinkančią teisės aktuose ar teritorijų planavimo dokumentuose nustatytus veiklos apribojimus ar kitus reikalavimus, susijusius su teritorijomis, nurodytomis šios dalies 1 punkte, jeigu specialioji žemės naudojimo sąlyga nebuvo įrašyta atkuriant nuosavybės teises į žemę, suteikiant ją naudoti, perleidžiant nuosavybėn neatlygintinai ar parduodant;

8) nagrinėja planų, programų ir ūkinės veiklos įgyvendinimo poveikio šios dalies 1 punkte nurodytoms teritorijoms vertinimo dokumentus;

9) koordinuoja pagal Lietuvos Respublikos aplinkos monitoringo įstatymą vykdomos Valstybinės aplinkos monitoringo programos stebėsenos priemonės, gyvendinamas šios dalies 1 punkte nurodytose teritorijose kraštovaizdžio ir gamtos vertybių būklei stebėti, organizuoja taikomuosius mokslinius tyrimus, būklės vertinimą, koordinuoja šioje srityje saugomų teritorijų direkčių veiklą, reguliariai skelbia ataskaitas visuomenei apie šių saugomų teritorijų būklę;

10) organizuoja ir koordinuoja veiklą, susijusią su lankytojų centrų, lauko informacinės sistemos ir infrastruktūros lankytojams įrengimu, paveldo objektų tvarkymu ir pritaikymu lankymui;

11) rengia paraiškas paramai iš įvairių fondų gauti, įgyvendina ir administruoja projektus, finansuojamus įvairių fondų paramos lėšomis;

12) organizuodama šios dalies 1 punkte nurodytų teritorijų apsaugą ir tvarkymą, kontroliuoja valstybinių parkų, valstybinių gamtinių ir biosferos rezervatų direkčių veiklą užtikrinant nustatyto apsaugos ir naudojimo režimo laikymąsi bei tikslinių programų įgyvendinimą, saugomų teritorijų direkcijoms (išskyrus pagal šio straipsnio 6 dalies nuostatas Kultūros ministerijos įsteigtoms arba pagal 7 dalies nuostatas savivaldybių tarybų įsteigtoms saugomų teritorijų direkcijoms) priskiria saugoti ir tvarkyti rezervatines apyrbes, valstybinius draustinius, gamtos paveldo objektus, biosferos poligonus, atkuriamuosius ir genetinius sklypus, taip pat „Natura 2000“ tinklo teritorijas, metodiškai vadovauja kitų valstybės institucijų arba savivaldybių tarybų įsteigtoms saugomų teritorijų direkcijoms;

13) koordinuoja saugomų teritorijų direkčių vykdomą valstybinę saugomų teritorijų kontrolę;

14) koordinuoja valstybinių gamtinių rezervatų valstybinių miškų tvarkymą;

15) tvirtina saugomų teritorijų direkčių teikiamų mokamų paslaugų įkainius;

16) dalyvauja nagrinėjant teisės aktų, susijusių su šios dalies 1 punkte nurodytomis teritorijomis, projektus, dalyvauja rengiant įgyvendinamųjų teisės aktų projektus, organizuoja teisės aktų reikalavimų įgyvendinimą;

17) užtikrina informacijos sklaidą, teikia informaciją apie saugomų teritorijų būklę, apsaugą ir tvarkymą;

18) organizuoja įvairių visuomenės grupių švietimą, mokymus bei saugomų teritorijų direkčių valstybės tarnautojų ir darbuotojų mokymus bei jų kvalifikacijos kėlimą;

19) nagrinėja juridinių ir fizinių asmenų prašymus, pasiūlymus, pareiškimus ir skundus, konsultuoja kitas institucijas saugomų teritorijų planavimo, apsaugos ir tvarkymo klausimais, bendradarbiauja su valstybės ir savivaldos institucijomis bei įstaigomis, bendruomenėmis, nevyriausybėmis organizacijomis;

20) atlieka kitas įstatymų, kitų teisės aktų ir savo nuostatuose numatytas funkcijas.

6. **Valstybinių kultūrinių rezervatų ir istorinių nacionalinių parkų, direkcijas steigia, šių rezervatų ir parkų bei valstybinių kultūrinių draustinių ir kultūros paveldo objektų apsaugą bei tvarkymą organizuoja Kultūros ministerija per įsteigtas biudžetines įstaigas – valstybinių kultūrinių rezervatų ir istorinių nacionalinių parkų direkcijas. Vykdyti valstybinių kultūrinių rezervatų direkcijų funkcijas gali biudžetinės įstaigos – nacionaliniai muziejai, jeigu jie veikia šių rezervatų teritorijose, ir jų nuostatuose yra numatytos tokios funkcijos.**

7. Regioninių parkų direkcijas taip pat gali steigti savivaldybių tarybos. Apsaugos ir tvarkymo veiklą savivaldybių draustiniuose ir savivaldybių paveldo objektuose organizuoja savivaldybės.

8. **Apsaugos ir tvarkymo veiklą valstybiniuose rezervatuose, valstybiniuose parkuose ir biosferos rezervatuose organizuoja valstybinių rezervatų, valstybinių parkų ir biosferos rezervatų įgyvendina saugomų teritorijų direkcijos – biudžetinės įstaigos. Jos atsako už kraštovaizdžio kompleksų ir objektų (vertybių) apsaugą organizuoja nuolatinę jų priežiūrą ir tvarkymą, skatina pažintinį turizmą, racionalų gamtos išteklių naudojimą, pagal kompetenciją kontroliuoja, kad fizinių ir juridinių asmenų veikla teritorijoje atitiktų nustatytą saugomos teritorijos apsaugos ir naudojimo tvarką, turi kitas direkcijos nuostatų nustatytas teises ir pareigas Saugomų teritorijų direkcijos pagal kompetenciją atlieka šias funkcijas:**

1) vykdo kraštovaizdžio ir gamtos vertybių stebėseną (monitoringą) ir taikomuosius mokslinius tyrimus, susijusius su kraštovaizdžio ir biologinės įvairovės bei kultūros paveldo objektų išsaugojimu, rekreacine ir kita veikla, kaupia informaciją kraštovaizdžio kompleksų, gamtos ir kultūros paveldo objektų apsaugos, teritorijos rekreacinio naudojimo ir kitose srityse;

2) vykdo kraštovaizdžio, gamtos ir nekilnojamųjų kultūros vertybių apsaugą ir tvarkymą;

3) rengia saugomų teritorijų strateginio planavimo dokumentus;

4) skatina pažintinį turizmą, racionalų gamtos išteklių naudojimą, teritorijos ar jos atitinkamų dalių pritaikymą lankymui, rekreacinį naudojimą, tvarkymą ir nuolatinę priežiūrą, organizuoja saugomos teritorijos lankytojų aptarnavimą;

5) įgyvendina tvarkymo planuose numatytas priemones;

6) organizuoja ir/ar vykdo saugomų buveinių ir rūšių apsaugos priemones, įgyvendina specialias apsaugos ir tvarkymo priemones direkcijai priskirtose rezervatinėse apyrbėse, valstybiniuose draustiniuose, paveldo objektuose, biosferos poligonuose, atkuriamuosiuose ir genetiniuose sklypuose, taip pat „Natura 2000“ tinklo teritorijose, teikia duomenis Saugomų rūšių informacinei sistemai apie saugomas rūšis, jų augavietes ir radavietes;

7) vykdo prevencinę veiklą saugomos teritorijos apsaugos ir naudojimo tvarkos pažeidimams išvengti, kontrolę taip, kad fizinių ir juridinių asmenų veikla teritorijoje atitiktų nustatytą saugomos teritorijos apsaugos ir naudojimo tvarką;

8) rengia, įgyvendina, administruoja, dalyvauja įgyvendinant ir administruojant projektus, finansuojamus įvairių fondų lėšomis;

9) dalyvauja teritorijų planavimo dokumentų ir statinių projektų rengimo bei derinimo procese ir planuojamos ūkinės veiklos poveikio saugomoms teritorijoms ir „Natura 2000“ teritorijoms reikšmingumo nustatyme;

10) informuoja visuomenę apie saugomos teritorijos kraštovaizdžio būklę, rengiamas tikslines programas bei taikomas apsaugos ir tvarkymo priemones, numatomus apsaugos ir naudojimo režimo pakeitimus;

11) organizuoja paslaugų, susijusių su direkcijos veiklos tikslų ir funkcijų įgyvendinimu, teikimą;

12) teikia informaciją ir konsultuoja savo kompetencijos klausimais saugomos teritorijos žemės valdytojus, naudotojus, kitus fizinius ir juridinius asmenis;

13) organizuoja švietėjiškus, kultūrinius renginius, propaguoja ir remia krašto materialios ir dvasinės kultūros paveldą, jo apsaugą;

14) kartu su švietimo įstaigomis rengia ir vykdo jaunimo ir suaugusiųjų švietimo programas aplinkos ir paveldo apsaugos, kultūros srityse;

15) bendradarbiauja su valstybės ir savivaldos institucijomis, taip pat vietos bendruomenėmis, visuomeninėmis organizacijomis;

16) pagal kompetenciją palaiko ryšius su atitinkamomis užsienio valstybių institucijomis bei tarptautinėmis organizacijomis;

17) vykdo kitas įstatymų ir kitų teisės aktų jai pavestas funkcijas.

9. ~~Veiklą valstybiniuose parkuose gali organizuoti bei vykdyti valstybinių parkų direkcijos ir jungtinės tarybos, koordinuojančios santykius tarp valstybinių parkų direkcijų ir savivaldybių institucijų. Apsaugos ir tvarkymo veiklai valstybiniame parke ar biosferos rezervate koordinuoti sudaroma jungtinė taryba iš saugomos teritorijos direkcijos, atitinkamų savivaldybių administracijų, regionuose veikiančių aplinkos apsaugos, kultūros paveldo institucijų teritorinių padalinių, miškų urėdijų, valstybiniame parke ar biosferos rezervate veikiančių vietos bendruomenių ir nevyriausybinių organizacijų atstovų. Jungtinėje taryboje gali būti kitų valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų atstovai. Jungtinių tarybų nariai yra valstybinių parkų direktoriai bei jų pavaduotojai, skiriami Vyriausybės įgaliotos institucijos nustatyta tvarka, taip pat savivaldybių merai ir (ar) merų pavaduotojai jų sutikimu arba kiti savivaldybės tarybos skiriami savivaldybės atstovai. Jungtinės tarybos sudarymo tvarką ir veiklos aprašą nustato Vyriausybės įgaliotos institucijos. Valstybinio parko ar biosferos rezervato jungtinė taryba svarsto ir teikia pasiūlymus svarbiausiais valstybinio parko apsaugos ir tvarkymo organizavimo klausimais.~~

10. ~~Prie Valstybinių rezervatų, valstybinių parkų ir biosferos rezervatų direkcijų gali būti sudaromos tarybos moksliniams tyrimams, stebėjimams, svarbiausiems teritorijų planiniams ir (ar) architektūriniams sprendiniams nagrinėti ir muziejiniam darbui koordinuoti. Prie valstybinių parkų ir biosferos rezervatų direkcijų gali būti sudaromos mokslinės ar kitos patariamiosios konsultacinės tarybos, pagal kompetenciją atstovaujamos kraštovaizdžio, biologinės įvairovės ir kultūros paveldo apsaugos, architektūros, rekreacijos organizavimo bei socialinės ir ekonominės srities ekspertų specialistų.~~

11. ~~Valstybinių draustinių ir paveldo objektų, priežiūrą vykdo Vyriausybės įgaliotos institucijos. Savivaldybių įsteigtų saugomų teritorijų apsaugą ir tvarkymą organizuoja savivaldybių merai. Pagal kompetenciją specialias apsaugos ir tvarkymo priemonės „Natura 2000“ tinklo teritorijose įgyvendina miškų urėdijos, savivaldybių ir kitos institucijos.~~

12. ~~Atkuriamųjų ir genetinių sklypų bei Ekologinės apsaugos zonų priežiūrą vykdo institucijos, atsakingos už šių zonų nustatymą. Jų veiksmus vykdant atkuriamųjų ir genetinių sklypų bei ekologinės apsaugos zonų priežiūrą koordinuoja Vyriausybės įgaliota institucija.“~~

14 straipsnis. 29 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 29 straipsnio 4 dalį ir ją išdėstyti taip:

„4. Valstybinių parkų ir kitų pritaikytų lankymui saugomų teritorijų lankymas gali būti apmokestinamas platinant lankytojo bilietus, kurių kaina nustatoma atsižvelgiant į lankymui skirtos infrastruktūros išlaikymo sąnaudas ir lankytojams teikiamų paslaugų savikainą, o išimtiniais atvejais – atsižvelgiant į būtinybę reguliuoti lankytojų srautą. Saugomas teritorijas ar jų dalis, kurių lankymas apmokestinamas platinant lankytojo bilietus, ir lankytojų bilietų kainą ir platinimo tvarką nustato Vyriausybės įgaliotos institucijos. Už valstybinių parkų ir kitų saugomų teritorijų lankymą įstatymų nustatyta tvarka surinktos lėšos naudojamos šioms teritorijoms saugoti, tvarkyti, infrastruktūrai lankytojams įrengti, prižiūrėti ir atnaujinti saugomų kompleksų bei objektų (vertybių) apsaugai ir lankymui propaguoti, pažintiniam turizmui organizuoti.“

15 straipsnis. 30 straipsnio pakeitimas

1. Pakeisti 30 straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip:

„1. Žemės naudojimo ir žemės savininkų, valdytojų bei naudotojų, **gamtos išteklių naudotojų ir lankytojų** veiklos, ~~susijusios su teritorijų planavimo dokumentuose nustatytais apribojimais~~ **reglamentuojamos pagal šio Įstatymo 5 straipsnyje nurodytus dokumentus**, kontrolę saugomose teritorijose pagal kompetenciją vykdo valstybiniai aplinkos apsaugos inspektoriai, valstybiniai saugomų teritorijų pareigūnai, valstybiniai miškų pareigūnai, valstybiniai žemės tarnybų pareigūnai, teritorijų planavimo **valstybinės priežiūros institucijų** ir statybos **valstybinės priežiūros** pareigūnai ir ~~nekilnojamųjų~~ **nekilnojamojo** kultūros paveldo vertybių apsaugos pareigūnai.“

2. Pakeisti 30 straipsnio 2 dalį ir ją išdėstyti taip:

„2. Saugomų teritorijų valstybinę kontrolę reglamentuoja ir valstybinių saugomų teritorijų pareigūnų uždavinius bei funkcijas nustato Valstybinės saugomų teritorijų apsaugos kontrolės nuostatai. Juos tvirtina Vyriausybė arba jos įgaliota institucija **Šiuos nuostatus ir saugomų teritorijų direkčių pareigybių, kuriose dirbantiems valstybės tarnautojams suteikiamos valstybinių saugomų teritorijų pareigūnų galios, sąrašą tvirtina Vyriausybės įgaliotos institucijos.**“

3. Pakeisti 30 straipsnio 3 dalies 2 punktą ir jį išdėstyti taip:

„2) įstatymų nustatyta tvarka surašyti administracinių ~~teisės pažeidimų~~ **nusižengimų** protokolus, **aktus ir kitokius nustatytos formos dokumentus, įstatymų nustatyta tvarka nagrinėti administracinių nusižengimų bylas** ir skirti administracines nuobaudas už šio Įstatymo ir kitų teisės aktų reikalavimų pažeidimus, numatytus Administracinių ~~teisės pažeidimų~~ **nusižengimų** kodekse, apskaičiuoti aplinkai padarytą žalą pagal teisės aktais nustatytas metodikas, nustatyti žalos atlyginimo terminą ir siūlyti pažeidėjui ją atlyginti gera valia, o per nustatytą terminą jam neatlyginus žalos pareikšti ieškinį teisme dėl padarytos aplinkai žalos atlyginimo;“

4. Pakeisti 30 straipsnio 7 dalį ir ją išdėstyti taip:

„7. Valstybiniuose parkuose, valstybiniuose draustiniuose, biosferos rezervatuose, biosferos poligonuose, valstybinių gamtinių rezervatų buferinės apsaugos zonose ir „Natura 2000“ tinklo teritorijose Vyriausybės įgaliota institucija gali drausti arba riboti motorinių transporto priemonių ir vandens transporto **plaukiojimo** priemonių naudojimą ir judėjimą, **nustatyti leidimų įvažiuoti į saugomas teritorijas motorinėmis transporto priemonėmis arba plaukimo plaukiojimo priemonėmis, įskaitant už mokestį, išdavimo tvarką, medžioklę, žvejybą, grybų ir augalų, taip pat jų dalių rinkimą, saugomų objektų naudojimą ir lankymą. Vyriausybės įgaliota institucija, nustatydama mokamų leidimų įvažiuoti į saugomas teritorijas motorinėmis transporto priemonėmis arba plaukti plaukimo plaukiojimo priemonėmis kainą, atsižvelgia į lankymui skirtos infrastruktūros išlaikymo sąnaudas ir lankytojams teikiamų paslaugų savikainą, o išimtiniais atvejais – į būtinybę reguliuoti lankytojų srautą.**“

16 straipsnis. 31 straipsnio pakeitimas

1. Papildyti 31 straipsnio 8 dalį 5 punktu:

„5) **padalijant miškų ūkio paskirties žemės sklypą atskiriama jo dalis, kurioje yra žemės ūkio naudmenos ir kurioje saugomos teritorijos specialiojo teritorijų planavimo dokumento sprendiniai numato naują statybą.**“

2. Papildyti 31 straipsnio 9 dalį 4 punktu:

„4) **padalijant žemės sklypą atskiriama jo dalis, kurioje draustinio tvarkymo plano sprendiniai numato naują statybą;**“

3. Papildyti 31 straipsnio 9 dalį 5 punktu:

„5) **padalijant žemės sklypą atskiriama jo dalis, reikalinga buvusiai sodybai atstatyti.**“

4. Pakeisti 31 straipsnio 10 dalies 3 punktą ir jį išdėstyti taip:

„3) žemės sklypas yra skirtingo funkcinio prioriteto arba kraštovaizdžio tvarkymo zonose ir vienoje iš jų valstybinio parko planavimo scheme (ribų ir tvarkymo plane) numatyta statybų galimybė;“

5. Papildyti 31 straipsnio 10 dalį 6 punktu:

„6) padalijant žemės sklypą atskiriama jo dalis, reikalinga buvusiai sodybai atstatyti.“

17 straipsnis. 32 straipsnio pakeitimas

1. Pakeisti 32 straipsnio 2 dalį ir ją išdėstyti taip:

„2. Žemės savininkai, valdytojai ir naudotojai, kurių žemės valdose numatoma steigti saugomą teritoriją, keisti esamų saugomų teritorijų statusą **ar jų ribas**, nustatyti apribojimus arba pakeisti esamus, apie tai turi teisę gauti informaciją **informuojami raštu jų deklaruotos gyvenamosios vietos ar buveinės adresu, nurodant galimybes susipažinti su rengiamais saugomų teritorijų specialiojo teritorijų planavimo dokumentais. Jeigu tokie asmenys nėra deklaravę gyvenamosios vietos Lietuvos Respublikoje, jie informuojami per savivaldybės interneto tinklalapį. Jie yra informuojami Informacija žemės savininkams, valdytojams ir naudotojams pateikiama** Teritorijų planavimo įstatymo nustatyta tvarka rengiant saugomų teritorijų ribų planus arba kitus teritorijų planavimo dokumentus, kuriais nustatomi reglamentai saugomų teritorijų specialiojo teritorijų planavimo dokumentus.“

2. Pakeisti 32 straipsnio 3 dalį ir ją išdėstyti taip:

„3. Žemės ir kito nekilnojamojo turto savininkai ir valdytojai turi teisę ~~pretenzijas dėl pasiūlymų~~ **pasiūlymus dėl rengiamų teritorijų planavimo dokumentų, kuriais numatoma** steigti saugomas teritorijas, keisti esamų saugomų teritorijų **ribas ar** statusą, nustatyti ar keisti veiklos apribojimus ~~Vyriausybės įgaliotos institucijos, Teritorijų planavimo įstatymo~~ nustatyta tvarka pareikšti institucijai teikiančiai **pateikti planavimo organizatoriui** pasiūlymus dėl saugomos teritorijos steigimo, objektų skelbimo saugomais, esamos saugomos teritorijos statuso arba nustatytų apsaugos ir naudojimo reikalavimų pakeitimo.“

3. 32 straipsnio 4 dalį pripažinti netekusia galios.

4. ~~Žemės savininkams bei valdytojams, kurių žemės valdose steigiama nauja saugoma teritorija, keičiamas esamos saugomos teritorijos statusas arba nustatyti veiklos apribojimai realiai sumažina gaunamą naudą arba uždraudžia anksčiau vykdytą veiklą, išmokamos kompensacijos. Jų apskaičiavimo ir išmokėjimo tvarką nustato Vyriausybė.~~

4. 32 straipsnio 14 dalį pripažinti netekusia galios.

14. ~~Kai saugomą teritoriją steigia, esamos saugomos teritorijos statusą keičia, veiklos apribojimus nustato arba keičia valstybės institucija, kompensacija mokama iš valstybės biudžeto lėšų, o kai saugomą teritoriją steigia, esamos saugomos teritorijos statusą keičia, veiklos apribojimus nustato arba keičia savivaldybės taryba, kompensacija mokama iš savivaldybės biudžeto.~~

18 straipsnis. Įstatymo papildymas 32¹ straipsniu

Papildyti įstatymą 32¹ straipsniu:

„32¹ straipsnis. Kompensacijos už saugomose teritorijose nustatytus veiklos apribojimus

1. Už saugomose teritorijose nustatytus veiklos apribojimus išmokamos vienkartinės arba kasmetinės kompensacijos.

2. Vienkartinės kompensacijos išmokamos:

1) privataus miško savininkams, kurių miško valdose po nuosavybės teisių įgijimo įsteigiama nauja saugoma teritorija, pakeičiamos esamų saugomų teritorijų ribos arba nustatomi nauji veiklos apribojimai, dėl kurių uždraudžiamas brandžių medynų kirtimas arba reikalaujama dalį kirstinų medžių palikti neiškirstus, kompensuojamos pajamos, kurios galėjo būti gautos pardavus medieną rinkoje, atimant iš jų vidutinės medienos ruošos sąnaudas. Kompensacija apskaičiuojama taikant vidutinės medienos rinkos kainas ir vidutinės medienos ruošos sąnaudas tais metais, kai privataus miško savininkas pateikia prašymą apskaičiuoti ir

išmokėti kompensaciją, kuri jis gali pateikti ne anksčiau kaip tais metais, kai miškas pasiekia pagrindinių kirtimų amžių, taikytą iki veiklos apribojimų nustatymo. Jeigu nuosavybės teisės į miško žemę buvo įgytos vėliau nei saugoma teritorija buvo įsteigta ar veiklos apribojimai buvo nustatyti, tokiu atveju kompensacija išmokama tik tuo atveju, jeigu privataus miško savininkui miško plotas pagal Lietuvos Respublikos piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymą buvo grąžintas natūra;

2) privačios žemės savininkams ir valstybinės žemės nuomininkams, kurie iki saugomos teritorijos įsteigimo, esamos saugomos teritorijos ribų pakeitimo ar veiklos esamoje saugomoje teritorijoje reglamentavimo pakeitimo buvo pradėję rengti ar turėjo parengę teritorijų planavimo dokumentus ar ūkinės veiklos projektus, kurie nebegalės būti patvirtinti, arba anksčiau patvirtinti dokumentai ar ūkinės veiklos projektai negalės būti toliau įgyvendinami, arba turės būti keičiami dėl nustatytų naujų veiklos saugomoje teritorijoje apribojimų. Šiuo atveju kompensuojamos teritorijų planavimo dokumentų rengimo, jų keitimo išlaidos, taip pat likviduojamų objektų atkuriamoji turto vertė, atimant tolesniam naudojimui tinkamo turto vertę (vertes apskaičiuojant Lietuvos Respublikos turto ir verslo vertinimo pagrindų įstatymo nustatyta tvarka).

3. Kasmetinės kompensacijos išmokamos:

1) privataus miško savininkams, kurių miško valdose po nuosavybės teisių įgijimo įsteigiama nauja saugoma teritorija, pakeičiamos esamų saugomų teritorijų ribos arba nustatomi nauji veiklos apribojimai, dėl kurių atidedamas vėlesniam laikui brandžių medynų kirtimas arba reikalaujama dalį kirstinų medžių palikti neiškirstus kirtimų atidėjimo laikotarpiui, kompensuojami pajamų netekimo nuostoliai, kurie apskaičiuojami kaip vidutinės metinės palūkanos, mokamos einamaisiais metais Lietuvos komerciniuose bankuose už ilgalaikius (nuo 2 metų) terminuotus indėlius, naujai priimtus iš ne finansų bendrovių ir namų ūkių (jeigu nurodytos rūšies indėlių palūkanų norma einamaisiais metais Lietuvos komerciniuose bankuose yra neigiama, kompensacija nemokama). Palūkanos apskaičiuojamos nuo negautų pajamų, kurios galėjo būti gautos iškirtus kirstinus medžius ir pardavus medieną rinkoje, atimant iš jų vidutinės medienos ruošos sąnaudas. Negautos pajamos apskaičiuojamos taikant vidutinės medienos rinkos kainas ir vidutinės medienos ruošos sąnaudas tais metais, kai privataus miško savininkas pateikia prašymą apskaičiuoti ir išmokėti kompensaciją, kuri jis gali pateikti ne anksčiau kaip tais metais, kai miškas pasiekia pagrindinių kirtimų amžių, taikytą iki veiklos apribojimų nustatymo. Jeigu nuosavybės teisės į miško žemę buvo įgytos vėliau nei saugoma teritorija buvo įsteigta, pakeistos esamos saugomos teritorijos ribos ar veiklos apribojimai buvo nustatyti, tokiu atveju kasmetinės kompensacijos išmokamos tik, jeigu privataus miško savininkui miško plotas pagal Piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymą buvo grąžintas natūra;

2) žemės ūkio veiklos subjektams, kurių valdose po nuosavybės ar žemės naudojimo teisių įgijimo įsteigiama nauja saugoma teritorija, pakeičiamos esamos saugomos teritorijos ribos arba nustatomi nauji žemės ūkio veiklos apribojimai, dėl kurių jie iš sklypų, patenkančių į tokias saugomas teritorijas, gauna mažesnes pajamas. Šiuo atveju kompensuojama kasmet prarandamų pajamų dalis. Kasmetinė kompensacija už žemės plotą, kuriame buvo nustatyti žemės ūkio veiklos apribojimai, išmokama 10 metų. Jeigu nuosavybės teisės į žemę buvo įgytos vėliau nei saugoma teritorija buvo įsteigta, pakeistos esamos saugomos teritorijos ribos ar veiklos apribojimai buvo nustatyti, tokiu atveju kasmetinės kompensacijos išmokamos tik tuo atveju, jeigu žemės savininkui žemės plotas pagal Piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymą buvo grąžintas natūra.

4. Kompensacijos nemokamos:

1) žemės įsigijimo saugomoje teritorijoje po jos įsteigimo atveju ar nuosavybės teisių į kitoje vietovėje turtą nekilnojamąjį turtą atkūrimo ir perdavimo neatlygintinai nuosavybėn lygiaverčio turėtajam žemės sklypo saugomoje teritorijoje atveju, išskyrus kompensacijas už

tuos naujus apribojimus, kurie buvo nustatyti po žemės įsigijimo arba nuosavybės teisių atkūrimo;

2) už veiklos apribojimus, nustatytus bendrosios ekologinės apsaugos zonose, išskyrus atvejus, kai įsteigus konservacinės apsaugos prioriteto, atkuriamosios apsaugos prioriteto arba kompleksinę saugomą teritoriją, žemės sklypuose, patenkančiuose į bendrosios ekologinės apsaugos zoną, nustatomi papildomi veiklos apribojimai (viršijantys reikalavimus, keliamus tokiomis pačiomis sąlygomis bendrosios ekologinės apsaugos zonose kitose vietovėse), kasmetinė kompensacija mokama už šiuos papildomus veiklos apribojimus.

5. Kompensacijų lėšų šaltiniai:

1) kompensacija mokama iš valstybės biudžeto lėšų, kai saugomą teritoriją įsteigė, esamos saugomos teritorijos statusą pakeitė, veiklos apribojimus nustatė arba pakeitė valstybės institucija;

2) kompensacija mokama iš savivaldybės biudžeto lėšų, kai saugomą teritoriją steigia, esamos saugomos teritorijos statusą keičia, veiklos apribojimus nustato arba keičia savivaldybės taryba;

3) kompensacijos teisės aktų nustatyta tvarka gali būti mokamos iš Europos Sąjungos fondų arba kitų finansavimo šaltinių lėšų, kai kompensuojama už „Natura 2000“ tinklo teritorijose nustatytus veiklos apribojimus.

6. Kompensacijos gali būti išmokamos iš skirtingų finansavimo šaltinių lėšų, tačiau tuo pačiu metu kompensacijos konkrečiame žemės sklype už tuos pačius veiklos apribojimus ir jų sukeltus praradimus, negali būti paskirtos iš kelių finansavimo šaltinių lėšų.

7. Kompensacijų už saugomose teritorijose nustatytus veiklos apribojimus apskaičiavimo ir išmokėjimo tvarką nustato Vyriausybė.

8. Šiame straipsnyje nustatytas reglamentavimas taip pat taikomas kompensuojant už apribojimus, kurie šio Įstatymo nustatytais atvejais nustatomi su žemės savininku ar valdytoju sudarant apsaugos sutartis dėl veiklos apribojimų, konkrečių žemės, miško bei vandens telkinio naudojimo sąlygų.“

19 straipsnis. Įstatymo priedo pakeitimas

1. Pakeisti Įstatymo priedo 1 punktą ir jį išdėstyti taip:

„1. 1979 m. balandžio 2 d. Tarybos direktyva 79/409/EEB dėl laukinių paukščių apsaugos (OL 2004 m. *specialusis leidimas*, 15 skyrius, 1 tomas, p. 98) su paskutiniais pakeitimais, padarytais 1997 m. liepos 29 d. Komisijos direktyva 97/49/EB (OL 2004 m. *specialusis leidimas*, 15 skyrius, 3 tomas, p. 344) 2009 m. lapkričio 30 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2009/147/EB dėl laukinių paukščių apsaugos (kodifikuota redakcija) (OL 2010 L 20, p. 7) su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2013 m. gegužės 13 d. Tarybos direktyva 2013/17/ES (OL 2013 L, p. 193).“

2. Papildyti Įstatymo priedą 3 punktu:

„3. 2004 m. balandžio 21 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2004/35/EB dėl atsakomybės už aplinkos apsaugą siekiant išvengti žalos aplinkai ir ją ištaisyti (atlyginti) (OL 2004 m. *specialusis leidimas*, 15 skyrius, 8 tomas, p. 357) su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2009 m. balandžio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2009/31/EB (OL 2009 L 140, p. 114).“

20 straipsnis. Įstatymo įsigaliojimas ir įgyvendinimas

1. Šis Įstatymas, išskyrus šio straipsnio 5 dalį, 2 straipsnio 1 dalį ir 19 straipsnį, įsigalioja 2016 m. gegužės 1 d.

2. Šio straipsnio 5 dalis, Įstatymo 2 straipsnio 1 dalis ir 19 straipsnis įsigalioja 2015 m. vasario 1 d.

3. Saugomų teritorijų individualūs apsaugos reglamentai, patvirtinti Vyriausybės įgaliotų institucijų iki šio Įstatymo įsigaliojimo, galioja tol, kol jie pripažįstami netekusiais galios juos patvirtinusios institucijos sprendimu. Šiuos reglamentus patvirtinusi institucija pripažįsta juos netekusiais galios, kai etnografinio regiono architektūros ir sodybų planavimo sprendiniai nustatomi valstybinių parkų planavimo schemose (ribų ir tvarkymo planuose).

4. Asmenų teisės, įgytos pagal iki šio Įstatymo įsigaliojimo išduotus statybos ar kitus ūkinės veiklos leidimus arba patvirtintus teritorijų planavimo dokumentus, susijusios su šiuo Įstatymu uždraudžiama veikla saugomose teritorijose, realizuojamos pagal minėtų leidimų išdavimo ar teritorijų planavimo dokumentų patvirtinimo dieną galiojusį teisinį reglamentavimą.

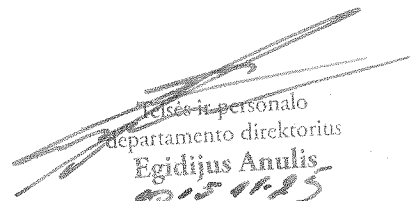
5. Lietuvos Respublikos Vyriausybė ir jos įgaliosos institucijos iki 2016 m. gegužės 1 d. priima šio Įstatymo įgyvendinamuosius teisės aktus.

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

Respublikos Prezidentas

Aplinkos ministras
Kęstutis Trečiokas

2015-11-26

Teisės ir personalo
departamento direktorius
Egidijus Anulis
2015-11-25

60

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
SAUGOMŲ GYVŪNŲ, AUGALŲ IR GRYBŲ RŪŠIŲ ĮSTATYMO NR. VIII-499
2 STRAIPSNIO PAKEITIMO
ĮSTATYMAS**

2015 m.

d. Nr.

Vilnius

1 straipsnis. 2 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 2 straipsnio 14 dalį ir ją išdėstyti taip:

„14. Rūšies apsaugos būklė – rūši veikiančių poveikių visuma, galinti turėti ilgalaikį poveikį rūšies paplitimui, jos populiacijų gausumui, atsižvelgiant į vertinimą, europinėje teritorijoje valstybių narių, kurioms taikoma sutartis dėl Europos Sąjungos veikimo, arba Lietuvos Respublikos teritorijoje arba šios rūšies natūraliame areale.“

2 straipsnis. Įstatymo įsigaliojimas

Šis Įstatymas įsigalioja 2015 m. lapkričio 1 d.

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

Respublikos Prezidentas

Aplinkos ministras
Kęstutis Trečiokas

2015-11-26

Tiesės ir personalo
departamento direktorius
Egidijus Anulius
2015 11 13

LIETUVOS RESPUBLIKOS
SAUGOMŲ GYVŪNŲ, AUGALŲ IR GRYBŲ RŪŠIŲ ĮSTATYMO NR. VIII-499
2 STRAIPSNIO PAKEITIMO
ĮSTATYMAS

2015 m.

d. Nr.

Vilnius

1 straipsnis. 2 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 2 straipsnio 14 dalį ir ją išdėstyti taip:

„14. Rūšies apsaugos būklė – ~~apsaugos kokybė rodanti~~ rūšį veikiančių poveikių visuma, galinti turėti ilgalaikį poveikį rūšies paplitimui, jos populiacijų gausumui, **atsižvelgiant į vertinimą**, europinėje teritorijoje valstybių narių, kurioms taikoma Europos bendrijos steigimo sutartis dėl Europos Sąjungos veikimo, arba Lietuvos Respublikos teritorijoje arba šios rūšies natūraliame areale.“

2 straipsnis. Įstatymo įsigaliojimas

Šis Įstatymas įsigalioja 2015 m. lapkričio 1 d.

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

Respublikos Prezidentas

Aplinkos ministras
Kęstutis Trečiokas

2015-11-26

Įsigos ir personalo
departamento direktorius
Egidijus Anulis

2015 11 25

621

DIREKTYVOS 2004/35/EB IR LIETUVOS RESPUBLIKOS SAUGOMŲ TERITORIJŲ ĮSTATYMO NR. I-301 1, 2, 5, 7, 9, 11, 13, 16, 18, 20, 23, 25, 27, 29, 30, 31 IR 32 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO, ĮSTATYMO PAPILDYMO 32¹ STRAIPSNIU IR ĮSTATYMO PRIEDO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO ATITIKTIES LENTELĖ

<p>2004 m. balandžio 21 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2004/35/EB dėl atsakomybės už aplinkos apsaugą siekiant išvengti žalos aplinkai ir ją ištaisyti (atlyginti)</p>	<p>Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų įstatymo Nr. I-301 1, 2, 5, 7, 9, 11, 13, 16, 18, 20, 23, 25, 27, 29, 30, 31 ir 32 straipsnių pakeitimo, įstatymo papildymo 32¹ straipsniu ir įstatymo priedo pakeitimo įstatymo projektas (toliau vadinama – Įstatymo projektas)</p>	<p>Direktyvos perkėlimo ir įgyvendinimo lygis</p>
<p>2 straipsnis. Sąvokų apibrėžimai Šioje direktyvoje taikomi tokie apibrėžimai: ... 4. „apsaugos būklė“ tai: a) jei tai yra natūrali buveinė, visa įtaka natūraliai buveinei ir jos tipinėms rūšims, kuri gali paveikti jos ilgalaikį natūralų paplitimą, struktūrą ir funkcijas, bei jos būdingų rūšių ilgalaikį išlikimą valstybės narės Europos teritorijoje, kuriai taikoma Sutartis, arba valstybės narės teritorijoje arba šios buveinės natūraliame areale, priklausomai nuo atvejo;</p> <p>Natūralios buveinės apsaugos būklė laikoma „palankia“, jei:</p> <ul style="list-style-type: none"> - jos natūralus arealas ir plotai, kuriuos ji apima šiame areale, yra pastovūs ar didėja, - egzistuoja ir panašu, kad artimoje ateityje ir toliau egzistuos jos ilgalaikiam išlikimui būtina konkreti struktūra ir funkcijos, - jos būdingų rūšių apsaugos būklė yra palanki pagal b) punkto apibrėžimą; 	<p>Įstatymo projekto 2 straipsnis. 2 straipsnis. 2 straipsnio pakeitimas 1. Pakeisti 2 straipsnio 6 dalį ir ją išdėstyti taip: „6. Natūralios buveinės apsaugos būklė – natūralią buveinę ir jos būdingas rūšis veikiančių poveikių visuma, galinti turėti ilgalaikę įtaką buveinės natūraliam paplitimui, struktūrai, funkcijoms ir jos būdingų rūšių išlikimui, atsižvelgiant į vertinimą, europinėje teritorijoje valstybių narių, kurioms taikoma sutartis dėl Europos Sąjungos veikimo, arba Lietuvos Respublikos teritorijoje arba šios buveinės natūraliame areale.“</p>	<p>Dalinis</p> <p>Visiškai bus perkeltas priėmus Įstatymo projektą, planuojamą priimti Seimo 2015 m. rudens sesijoje</p>

b) jei tai yra rūšys, visa įtaka toms rūšims, kuri gali paveikti jos populiacijų ilgalaikį natūralų paplitimą ir gausumą valstybės narės Europos teritorijoje, kuriai taikoma Sutartis, arba valstybės narės teritorijoje arba šios rūšies natūraliame areale, priklausomai nuo atvejo;

Rūšių apsaugos būklė laikoma „palankia“, jei:

- tos rūšies populiacijos dinamikos duomenys rodo, kad ilgu laikotarpiu ji išsilaiko kaip gyvybinga jos natūralių buveinių dalis,
- rūšių natūralus arealas nei mažėja, nei turi tendenciją sumažėti artimoje ateityje, ir
- buveinė yra ir greičiausiai išliks pakankamai didelė, kad išlaikytų savo populiacijas ilgą laikotarpį;

Aplinkos ministras
Kęstutis Trečiokas

2015-11-26

Teisės ir personalo
departamento direktorius
Egidijus Anulis

2015-11-25

DIREKTYVOS 2004/35/EB IR LIETUVOS RESPUBLIKOS SAUGOMŲ GYVŪNŲ, AUGALŲ IR GRYBŲ RŪŠIŲ ĮSTATYMO NR. VIII-499 2 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO ATITIKTIES LENTELĖ

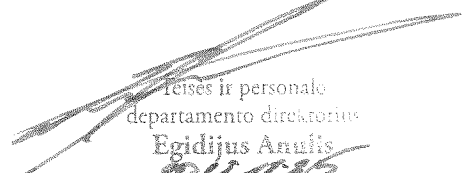
2004 m. balandžio 21 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2004/35/EB dėl atsakomybės už aplinkos apsaugą siekiant išvengti žalos aplinkai ir ją ištaisyti (atlyginti)	Lietuvos Respublikos saugomų gyvūnų, augalų ir grybų rūšių įstatymo Nr. VIII-499 2 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas (toliau vadinama – Įstatymo projektas)	Direktyvos perkėlimo ir įgyvendinimo lygis
<p>2 straipsnis. Sąvokų apibrėžimai Šioje direktyvoje taikomi tokie apibrėžimai:</p> <p>...</p> <p>4. „apsaugos būklė“ tai:</p> <p>a) jei tai yra natūrali buveinė, visa įtaka natūraliai buveinei ir jos tipinėms rūšims, kuri gali paveikti jos ilgalaikį natūralų paplitimą, struktūrą ir funkcijas, bei jos būdingų rūšių ilgalaikį išlikimą valstybės narės Europos teritorijoje, kuriai taikoma Sutartis, arba valstybės narės teritorijoje arba šios buveinės natūraliame areale, priklausomai nuo atvejo;</p> <p>Natūralios buveinės apsaugos būklė laikoma „palankia“, jei:</p> <ul style="list-style-type: none"> - jos natūralus arealas ir plotai, kuriuos ji apima šiame areale, yra pastovūs ar didėja, - egzistuoja ir panašu, kad artimoje ateityje ir toliau egzistuos jos ilgalaikiam išlikimui būtina konkreti struktūra ir funkcijos, - jos būdingų rūšių apsaugos būklė yra palanki pagal b) punkto apibrėžimą; <p>b) jei tai yra rūšys, visa įtaka toms rūšims, kuri gali paveikti jos populiacijų ilgalaikį natūralų paplitimą ir</p>	<p>Įstatymo projekto 1 straipsnis.</p> <p>1 straipsnis. 2 straipsnio pakeitimas Pakeisti 2 straipsnio 14 dalį ir ją išdėstyti taip: „14. Rūšies apsaugos būklė – rūši veikiančių poveikių visuma, galinti turėti ilgalaikį poveikį rūšies paplitimui, jos populiacijų gausumui, atsižvelgiant į vertinimą, europinėje teritorijoje valstybių narių, kurioms taikoma sutartis dėl Europos Sąjungos veikimo, arba Lietuvos Respublikos teritorijoje arba šios rūšies natūraliame areale.“</p>	<p>Dalinis</p> <p>Visiškai bus perkeltas priėmus Įstatymo projektą, planuojamą priimti Seimo 2015 m. rudens sesijoje</p>

gausumą valstybės narės Europos teritorijoj, kuriai taikoma Sutartis, arba valstybės narės teritorijoje arba šios rūšies natūraliame areale, priklausomai nuo atvejo;

Rūšių apsaugos būklė laikoma „palankia“, jei:

- tos rūšies populiacijos dinamikos duomenys rodo, kad ilgu laikotarpiu ji išsilaiko kaip gyvybinga jos natūralių buveinių dalis,
- rūšių natūralus arealas nei mažėja, nei turi tendenciją sumažėti artimoje ateityje, ir
- buveinė yra ir greičiausiai išliks pakankamai didelė, kad išlaikytų savo populiacijas ilgą laikotarpį;

 Aplinkos ministras
 Kęstutis Trečiokas
 2015-11-25

 Teisės ir personalo
 departamento direktorius
 Egidijus Anulis
 2015-11-25

PRIORITETINĖS TEISĖKŪROS INICIATYVOS POVEIKIO VERTINIMO PAŽYMA

Prioritetinės teisėkūros iniciatyvos pavadinimas	Pakeisti veiklos saugomose teritorijose sąlygas
Vertinimą atlikusi institucija	Aplinkos ministerija
Problema	<p>Iš dalies neįgyvendinama įstatymu numatyta žemės savininkų ir valdytojų teisė gauti kompensacijas už saugomose teritorijose nustatytus veiklos apribojimus. Dalinis įstatymo įgyvendinimas konstatuojamas dėl to, kad didesniajai daliai žemės sklypų, esančių saugomose teritorijose, savininkų (apie 2,9 tūkst. asmenų) kompensacijos išmokamos, o mažesniosios dalies (apie 800 asmenų) teisės galimai pažeidžiamos. Įstatymo įgyvendinimo sunkumai tęsiasi nuo 2010 m.</p> <p><u>Kompensacijų negauna:</u> tie žemės ūkio veiklos subjektai, kurie turi žemės ūkio valdas saugomose teritorijose, nepriskirtose Europos ekologiniam tinklui „Natura 2000“ (toliau – „Natura 2000“ tinklas). 2007-2009 m. paraiškų rinkimo metu tokių pareiškėjų buvo apie 800. Nuo 2010 m. kompensacijos neišmokamos dėl valstybės biudžeto lėšų trūkumo, t.y. Aplinkos ministerija negauna reikalingų lėšų ir pagal Vyriausybės nustatytą tvarką negali jų paskirti kompensacines išmokas administruojančiai Žemės ūkio ministerijai. Nesant finansavimo, Žemės ūkio ministerija neskelbia paraiškų kompensacinėms išmokoms gauti surinkimo. Kol kas skundų teismams dėl neišmokamų kompensacijų nėra gauta.</p> <p>Pagal Vyriausybės nustatytą tvarką (Vyriausybės 2006 m. lapkričio 10 d. nutarimas Nr. 1100) kompensacijos prašymą gali pateikti žemės ūkio veiklos subjektai, jeigu jų valdomoje žemėje taikomas bent vienas iš šių žemės ūkio veiklos apribojimų:</p> <ul style="list-style-type: none"> - draudžiama pievas ar ganyklas paversti ariama žeme arba persėti jas kultūrinėmis žolėmis; - draudžiama įrengti sausinimo ar drėkinimo sistemas; - draudžiama naudoti trąšas, augalų apsaugos priemones ar kalkinti žemės ūkio naudmenas; - apribotas vieno hektaro žemės plote ganomų gyvulių skaičius, nustatyti ganymo ar šienavimo terminai. <p><u>Kompensacijų negaunančių asmenų praradimų dydis:</u> Žemės ūkio ministerijos parengtos Kaimo plėtros 2014–2020 m. programos (toliau – 2014-2020 m. KPP) duomenimis, per metus iš 1 ha dėl nustatytų apribojimų prarandamos žemės ūkio veiklos pajamos vidutiniškai sudaro 69 Eur.</p> <p><u>Papildomų lėšų poreikis:</u> Nacionalinėse saugomose teritorijose esančių žemės ūkio valdų, už kuriose nustatytus veiklos apribojimus mokėtinos kompensacijos, bet nėra išmokamos dėl lėšų trūkumo, plotas – 4,1 tūkst. ha. Skaičiuojant po 69 Eur/ha, metinis trūkstama valstybės biudžeto lėšų suma – apie 283 tūkst. Eur.</p> <p><u>Problemos pasekmės:</u> žemės ūkio veiklos subjektai, naudojantys žemę saugomose teritorijose, kuriose yra apribojimų žemės ūkio veiklai, turi teisėtą (įstatymo nuostatų nulemtą) lūkesčių gauti kompensacijas, gauna mažesnes pajamas iš saugomoje teritorijoje esančios žemės naudojimo, o trūkstant lėšų veiklai plėtoti, linkę apleisti mažiau palankius ūkininkauti žemės ūkio plotus arba apželdinti mišku. Tai neigiamai atsiliepia saugomų teritorijų kraštovaizdiui, pievų ir ganyklų biologinės įvairovės objektų apsaugos būklei.</p>

Tikslas	Suderinti ūkinės veiklos saugomose teritorijose reguliavimo ir įstatymu žemės savininkams bei valdytojams numatomų kompensacijų už apribojimus išmokėjimo atvejų apimtis su valstybės galimybėmis išmokėti šias kompensacijas, nepažeidžiant aplinkosaugos tikslų.
----------------	--

Status quo ir alternatyvos		
Status quo	1 alternatyva	2 alternatyva
<p>Rezervatų, valstybinių parkų, draustinių, biosferos rezervatų ir poligonų, atkuriamųjų ir genetinių sklypų plotas - 1028 tūkst. ha (15,74 proc. šalies teritorijos). „Natura 2000“ tinklo teritorijų plotas - 832 tūkst. ha (13 proc. šalies teritorijos).</p> <p>69 proc. nacionalinių saugomų teritorijų yra priskirta „Natura 2000“ tinklui (708 tūkst. ha atmetus jūrines saugomas teritorijas).</p> <p><u>Kompensacijų už saugomose teritorijose nustatytus veiklos apribojimus skyrimo praktika:</u> įstatymas numato, kad žemės savininkams bei valdytojams, kurių žemės valdose steigiama nauja saugoma teritorija, keičiamas esamos saugomos teritorijos statusas arba nustatyti veiklos apribojimai <i>realiai</i> sumažina gaunamą naudą arba uždraudžia anksčiau vykdytą veiklą, išmokamos kompensacijos, o kompensacijų skyrimo tvarką nustato Vyriausybė.</p> <p>Skiriant kompensacijas nevertinama, ar veiklos saugomoje teritorijoje apribojimai nustatyti prieš ar po nuosavybės teisių atkūrimo.</p> <p>Nepriklausomai nuo to, ar kompensacijos yra išmokamos ar ne, privaloma laikytis veiklos saugomose teritorijose apribojimų.</p> <p>Šiuo metu taikomi du Vyriausybės patvirtinti kompensacinių išmokų mechanizmai už nacionalinėse saugomose teritorijose nustatytus veiklos apribojimus (vienas privačių miškų savininkams už miško kirtimo</p>	<p>Sumažinama atveju, kada skiriamos kompensacijos – įstatymu nustatoma sąlyga, kad prieš skiriant kompensacines išmokas kiekvienu konkrečiu atveju įvertinama, ar veiklos saugomoje teritorijoje apribojimai nustatyti prieš nuosavybės teisių į žemę įgijimą ar po šių teisių įgijimo. Visuose keturiuose kompensacinių išmokų mechanizmuose (žr. aprašymą prie <i>status quo</i>) įvedama veiklos apribojimų nustatymo laiko patikrinimo sąlyga. Kompensacines išmokas skirti tik tuo atveju, jeigu veiklos apribojimai buvo nustatyti po nuosavybės teisių įgijimo.</p> <p>Kasmetinių kompensacijų žemės ūkio veiklos subjektams atveju nustatyti, kad kompensacijos mokėjimas yra terminuotas – po 10 metų jos mokėjimas nutraukiamas, laikant, kad tokį laikotarpį ūkiai bus galutinai prisitaikę prie pasikeitusių ūkininkavimo sąlygų.</p> <p>Sugriežtinus įstatymu nustatytas kompensacijų skyrimo sąlygas, galimų pareiškėjų ratas sumažėja, t.y. tie asmenys, kurie žemę įsigijo su galiojančiais veiklos apribojimais, negalėtų pateikti kompensacijų prašymų. Vertinant, kad iki nuosavybės teisių į žemę atkūrimo proceso pradžios Lietuvoje buvo apie 300 tūkst. ha saugomų teritorijų (~29 proc. dabartinio saugomų teritorijų ploto), galima daryti prielaidą, kad saugomų teritorijų plotas, už kurį turi būti išmokamos kompensacijos, t.y. kompensacijų skyrimo apimtys, po</p>	<p>Sumažinama apsaugos reikalavimų – įstatymu nustatomas sąlyginis žemės ūkio veiklos saugomose teritorijose apribojimų taikymas nacionalinėse saugomose teritorijose ar jų dalyse, kurios nepriskirtos „Natura 2000“ tinklui, t.y. žemės ūkio veiklos subjektas neprivalo laikytis nustatytų apribojimų, jeigu jam pateikus atitinkamą prašymą, kompensacija už apribojimus neišmokama.</p> <p>Tai galėtų poveikio turėti 320 tūkst. ha ploto nacionalinių saugomų teritorijų ar jų dalių, kurios nepriskirtos „Natura 2000“ tinklui.</p> <p>Remiantis geriausia prieinama informacija (pagal iki 2010 m. įgyvendinto kompensacijų žemės ūkio veiklos subjektams už nacionalinėse saugomose teritorijose nustatytus veiklos apribojimus skyrimo duomenis) nacionalinėse saugomose teritorijose, kurios nepriskirtos „Natura 2000“ tinklui, yra ne mažiau kaip 800 žemės ūkio veiklos subjektų, o jų su apribojimais valdomas (deklaruotas) žemės ūkio naudmenų plotas – ne mažesnis kaip 4,1 tūkst. ha. (skirtumas tarp bendro nacionalinių saugomų teritorijų, nepriskirtų „Natura 2000“ tinklui, ploto (320 tūkst. ha) ir deklaruotų žemės ūkio naudmenų, už kurias iki 2010 m. buvo prašoma kompensacijų, ploto (4,1 tūkst. ha) aiškinamas tuo, kad didžiąją dalį šių teritorijų sudaro miškai, pelkės, vandens telkiniai, t.y. kitos nei žemės ūkio naudmenos, taip pat, kad ne visi žemės ūkio veiklos subjektai</p>

<p>apribojimus, kitas – žemės ūkio veiklos subjektams už žemės ūkio veiklos apribojimus) ir du kompensacinių išmokų mechanizmai už tas saugomas teritorijas, kurios priskirtos „Natura 2000“ tinklui (vienas privačių miškų savininkams, kitas žemės ūkio veiklos subjektams). Kompensacijų žemės ūkio veiklos subjektams už žemės ūkio veiklos apribojimus skyrimo mechanizmas dėl lėšų trūkumo nuo 2010 m. netaikomas.</p> <p><u>Kompensacijų gavėjų statistika:</u></p> <p>1) privataus miško savininkų, turinčių valdas „Natura 2000“ tinklo teritorijose ir 2014 m. pateikusių paraiškas išmokėti kompensacines išmokas iš Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai ir bendrojo (nacionalinio) finansavimo lėšų, skirtų Kaimo plėtros 2007-2013 m. programos (toliau - 2007-2013 m. KPP) priemonėms – 760 pareiškėjų;</p> <p>2) privataus miško savininkų, turinčių valdas nacionalinėse saugomose teritorijose, kuriems 2014 m. išmokėtos kompensacijos naudojant Aplinkos ministerijai skirtus valstybės biudžeto asignavimus - 20 pareiškėjų;</p> <p>3) žemės ūkio veiklos subjektų, turinčių valdas „Natura 2000“ tinklo teritorijose ir 2014 m. pateikusių paraiškas gauti kompensacines išmokas iš Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai ir bendrojo (nacionalinio) finansavimo lėšų, skirtų KPP priemonėms – 2,1 tūkst. pareiškėjų.</p>	<p>Įstatymo priėmimo sumažėtų ne mažiau kaip ~29 proc. Toks kompensacijų už saugomose teritorijose apribotą veiklą skyrimo sąlygų patikslinimas leistų išvengti įstatymo nuostatų nulemtų lūkesčių atsiradimo, o kompensavimo apimtys labiau atitiktų valstybės galimybes išmokėti šias kompensacijas.</p>	<p>pateikdavo prašymus išmokėti kompensaciją). Įstatymu apibrėžtina, kurie iš veiklos apribojimų dėl nurodytos priežasties žemės ūkio veiklos subjektams neprivalomi, kad jų laikinas netaikymas nesudarytų sąlygų staiga ir negrįžtamai sunaikinti saugomos teritorijos vertybes. Laikinais gali būti netaikomi šie apribojimai:</p> <ul style="list-style-type: none"> - draudimas naudoti trąšas ir augalų apsaugos priemonės, kalkinti; - ganymo intensyvumo apribojimas, ankstyviausio leistino ganymo ar šienavimo terminai. <p>Tokios sąlygos dėl veiklos apribojimų saugomose teritorijose laikino netaikymo leistų išspręsti potencialias konfliktines situacijas, kai dėl lėšų trūkumo neišmokamos įstatymu numatytos kompensacijos už veiklos saugomose teritorijose apribojimus.</p>
--	--	--

Poveikis

	<i>Status quo</i>	1 alternatyva	2 alternatyva
Atitinkamai sričiai (saugomų teritorijų)	Įstatymu nustatytos kompensacijų skyrimo sąlygos nekeičiamos: kompensacijos skiriamos, neatsižvelgiant į tai, ar žemės valdymo teisės įgytos prieš veiklos apribojimų saugomoje teritorijoje	Įstatymu nustatant, kad kompensacijos skiriamos tik tais atvejais, jeigu žemė buvo įgyta prieš apribojimų nustatymą, ir taikant prielaidą, kad apie 29 proc. dabartinių saugomų teritorijų ploto	Sąlyginis žemės ūkio veiklos saugomose teritorijose apribojimų taikymas gali turėti poveikio daugiau kaip 800 pareiškėjų ir daugiau kaip 4,1 tūkst. ha jų valdomų žemės

<p>apsaugai)</p>	<p>nustatymą ar po jų nustatymo.</p> <p>Išlieka nuolatinė rizika, kad įstatymu nustatyta valstybės prievolė išmokėti žemės savininkams ir valdytojams kompensacijas už saugomose teritorijose nustatytus veiklos apribojimus gali būti vykdoma ne pilna apimtimi dėl valstybės biudžeto lėšų trūkumo. Kompensacijas už veiklos saugomose teritorijose apribojimus gauna apie 2880 asmenų.</p> <p>Dar apie 800 asmenų teisė gauti kompensacijas už saugomose teritorijose, nepriskirtose „Natura 2000“ tinklui, nustatytus veiklos apribojimus gali būti pažeidžiama dėl to, kad paraiškos kompensacijų išmokėjimui nerenkamos dėl lėšų trūkumo nuo 2010 m. Tokios situacijos galimos netiesioginės pasekmės: išlieka rizika, kad dalis iš 4,1 tūkst. ha žemės ūkio naudmenų, kurios yra saugomose teritorijose ir kuriose privaloma laikytis apribojimų žemės ūkio veiklai, gali būti apleistos.</p> <p>Nacionalinių, saugomų teritorijų, kurios nepriskirtos „Natura 2000“ tinklui, plotas yra apie 320 tūkst. ha, tačiau tik nedidelė dalis jose yra žemės ūkio naudmenos ir tik ~4,1 tūkst. ha žemės ūkio naudmenų valdytojų 2007-2009 m. yra teikę paraiškas kompensacijų išmokėjimui.</p> <p>Yra rizika, kad dalis šių plotų dėl neskiriamų kompensacijų gali būti apleidžiami. Taigi plotas, kuriame gali būti pastebimas lokalus neigiamas poveikis atviriems kraštovaizdžiams, pievų ir ganyklų biologinei įvairovei, yra apie 4,1 tūkst. ha. Pasireiškus žemės apleidimui, šiame plote gali prireikti imtis papildomų gamtotvarkos priemonių saugomų vertybių būklės palaikymui.</p>	<p>(300 tūkst. ha) jau buvo paskelbtos saugomomis teritorijomis iki nuosavybės teisių atkūrimo, tikėtina, kad apie 29 proc. dabartinių kompensacijų gavėjų kompensacijų mokėjimas turėtų būti sustabdytas.</p> <p>Maždaug po 10 metų kompensacijų gavėjų skaičius, gaunančių kompensacijas už žemės ūkio veiklos apribojimus, gali dar labiau sumažėti, nes bus pasibaigęs ūkių prisitaikymo prie pasikeitusių ūkininkavimo sąlygų laikotarpis ir kompensacijų išmokėjimas bus nutrauktas.</p> <p>Poveikis ir rizikos, identifikuotos saugomoms teritorijoms <i>status quo</i> poveikio aprašyme, pasireiškia iš šios alternatyvos atveju, tačiau pasireiškia labiau pasklidusiu būdu visų tipų saugomų teritorijų tinkle, įskaitant „Natura 2000“ (tiksliau įvertinti teritorinę sklaidą nėra galimybių, nes kiekvienu atveju būtina atlikti individualų žemės įgijimo datos palyginimą su veiklos apribojimų saugomoje teritorijoje nustatymo data).</p> <p>Taikant aukščiau nurodytą prielaidą, apskaičiuotas pareiškėjų, kuriuos paveiktų pakeitimai, skaičius yra apie 1067 (3680*29 proc.=1067); iš šio skaičiaus ~860 asmenų yra šiuo metu gaunantys kompensacijas.</p> <p>Vertinant pagal saugomų teritorijų plotą, kurį paliestų šios alternatyvos įgyvendinimas, jis apims apie 300 tūkst. ha, kuriame yra nedidelė dalis žemės ūkio naudmenų, kita dalis – miškai, pelkės ir vandens telkiniai.</p> <p>Žemės ūkio naudmenų atveju, gali kilti jų apleidimo ir kraštovaizdžio būklės pablogėjimo rizika, jeigu, nutraukus kompensacijų</p>	<p>ūkio naudmenų nacionalinėse saugomose teritorijose, nepriskirtose „Natura 2000“ tinklui (prognozuojama pagal iki 2010 m. taikyto kompensacijų mechanizmo duomenis).</p> <p>Kadangi įstatymu būtų apibrėžiamos mažesnės žalą saugomoms vertybėms darančios žemės ūkio veiklos, kurių vykdyti nedraudžiama tais atvejais, kai kompensacinės išmokos neišmokamos, tai saugomų vertybių būklės pablogėjimas nurodytame 4,1 tūkst. ha žemės ūkio naudmenų plote gali pasireikšti, jeigu kompensacijų neišmokėjimo situacija tęstųsi ne vienerius metus.</p> <p>Dėl žemės ūkio veiklos inertiškumo (ūkininkavimo pobūdžiui pakeisti reikalingos investicijos ūkiuose), mažai tikėtina, kad greitai įvyktų radikalūs saugomų teritorijų būklės pokyčiai (pvz., dėl gausaus trąšų panaudojimo pasikeistų vandens telkinių eutrofikacijos laipsnis ar pievos ir ganyklose dėl kalkinimo ar intensyvios ganiavos pasikeistų žolynų sudėtis iš natūralios į kultūrinę). Šios alternatyvos įgyvendinimo atveju saugomų teritorijų apsaugos valstybinės kontrolės vykdymas taptų gerokai komplikuočiau dėl aplinkosauginių reikalavimų vykdymo sąsajos su kompensacijos skyrimu/neskyrimu.</p>
-------------------------	---	--	--

		išmokėjimą žemės ūkio veiklos subjektams, veikla taptų nerentabili. Taikant analogiją, įvertinta, kad žemės ūkio naudmenų apleidimo rizika gali pasireikšti ~1,3 proc. viso ploto, arba 3,9 tūkst. ha.	
Poveikis valstybės finansams	<p>Kasmet kompensacijoms išmokėti faktiškai išleidžiama apie 814 tūkst. Eur:</p> <p>1) iš valstybės biudžeto kasmet išmokama 11,5–14,5 tūkst. Eur kompensacijų už miškuose nustatytus veiklos apribojimus privataus miško, esančio nacionalinėse saugomose teritorijose, savininkams;</p> <p>2) už „Natura 2000“ teritorijose nustatytus veiklos apribojimus kompensacijos miško savininkams ir žemės ūkio veiklos subjektams skiriamos pagal KPP priemones (finansuojama Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai ir bendrojo (nacionalinio) finansavimo lėšomis). Dviem priemonėms („Natura 2000“ išmokos žemės ūkyje ir „Natura 2000“ miškuose) 2007–2013 m. laikotarpiui buvo paskirta 5,7 mln. Eur paramos lėšų arba vidutiniškai 800 tūkst. Eur kasmet. 2014–2020 m. laikotarpiu „Natura 2000“ išmokų priemonei numatyta 6,5 mln. Eur arba 930 tūkst. Eur kasmet).</p>	<p>Įstatymu nustatant, kad kompensacijos skiriamos tik tais atvejais, jeigu žemė buvo įgyta prieš apribojimų nustatymą, ir taikant prielaidą, kad apie 29 proc. dabartinių saugomų teritorijų ploto jau buvo paskelbtos saugomomis teritorijomis iki nuosavybės teisių atkūrimo, tikėtina, kad bendras metinis lėšų kompensacinėms išmokoms poreikis gali sumažėti apie 29 proc. nuo 1097 tūkst. Eur iki 779 tūkst. Eur (skirtumas ~318 tūkst. Eur). Kadangi sutaupymai proporcingai pasiskirstytų per visus kompensacinių išmokų mechanizmus, tai didžioji dalis šių sutaupymų pasireikštų KPP priemonėse. Kadangi KPP priemonėse sutaupyty lėšų nebūtų galima paskirti Aplinkos ministerijai, todėl išlieka poreikis iš biudžeto Aplinkos ministerijai papildomai paskirti apie 200 tūkst. Eur finansuoti kompensacines išmokas pagal Vyriausybės 2006-11-10 nutarimą Nr. 1100.</p> <p>Prognozuojant lėšų poreikio pasikeitimą ilgesnėje perspektyvoje, pažymėtina, kad praėjus 10 metų nuo šios alternatyvos įgyvendinimo pradžios kompensacijų už žemės ūkio veiklos apribojimus gavėjų skaičius gali sumažėti labai žymiai, nes bus pasibaigęs ūkių prisitaikymo prie pasikeitusių ūkininkavimo sąlygų laikotarpis. Kompensacijų išmokėjimas žemės ūkio veiklos subjektams būtų vykdomas tik tais atvejais, jeigu būtų priimti vėlesni sprendimai</p>	<p>Išlieka poreikis skirti papildomus 283 tūkst. Eur iš valstybės biudžeto, tačiau nesant galimybės juos paskirti, taikoma sąlyga, kad pareiškėjai gali nesilaikyti dalies žemės ūkio veiklos saugomoje teritorijoje apribojimų.</p>

		dėl naujų saugomų teritorijų įsteigimo ar naujų veiklos apribojimų nustatymo esamose saugomose teritorijose (parengti tokią prognozę nėra galimybių).	
Poveikis administracinei naštai	<p>Vertinama administracinė našta ūkio subjektams (pateikiamas <i>status quo</i> vertinimas paremtas Saugomų teritorijų įstatymą įgyvendinančių teisės aktų nuostatų analize, todėl konkretesnę <i>status quo</i> ir alternatyvų nagrinėjimą reikėtų atlikti ruošiant Vyriausybės sprendimus dėl atskirų teisinių mechanizmų, nustatančių paraiškų nagrinėjimo ir kompensacijų išmokėjimo tvarką): Kompensacijoms gauti žemės ūkio veiklos subjektai (~ 2,9 tūkst. asmenų), kasmet deklaruodami žemės ūkio naudmenas tiesioginėms išmokoms gauti, turi vieningoje paraiškoje nurodyti, kad prašo ir kompensacijos už „Natura 2000“ teritorijoms priskirtas žemės ūkio naudmenas, kuriuose yra veiklos apribojimų (KPP nuostata ir Kompensacijų žemės savininkams ir valdytojams, kurių žemės valdose steigiama nauja saugoma teritorija, keičiamas esamos saugomos teritorijos statusas arba nustatyti veiklos apribojimai realiai sumažina gaunamą naudą arba uždraudžia anksčiau vykdytą veiklą, apskaičiavimo ir išmokėjimo tvarkos aprašo, patvirtinto Vyriausybės 2006-11-10 nutarimu Nr. 1100, reikalavimas).</p> <p>Paraiškos gali būti pateikiamos ir elektroniniu būdu. Vidutinės laiko sąnaudos – 2 val. (priklauso nuo žemės plotų dydžio ir sklypų konfiguracijos ir nuo pokyčių lyginant su praėjusiais metų situacija). Už miško plotus, esančius nacionalinėse saugomose teritorijose, nepriskirtose „Natura 2000“ tinklui, kompensacijoms gauti privataus miško savininkai</p>	<p>Vertinama administracinė našta ūkio subjektams (pateikiamas alternatyvos vertinimas, paremtas preliminarioriais idėjomis, kaip administraciniu požiūriu gali būti įgyvendinamos naujos Saugomų teritorijų įstatymo nuostatos dėl kompensacijų, tačiau konkretesnę alternatyvų sprendimų palyginimą reikėtų atlikti ruošiant Vyriausybės nutarimų projektus dėl teisinių mechanizmų, nustatančių paraiškų nagrinėjimo ir kompensacijų išmokėjimo tvarką, patvirtinimo):</p> <p>Įvertinta, kad, lyginant su <i>status quo</i> administracine našta, lieka tokie patys informaciniai įpareigojimai ūkio subjektams, tačiau skiriant bet kokias kompensacijas už saugomose teritorijose nustatytus veiklos apribojimus pareiškėjai turės pateikti papildomus dokumentus, liudijančius žemės valdymo teisės įgijimo laiką (pvz., Nekilnojamojo turto registro centrinio duomenų banko išrašą), kad būtų galima įvertinti, ar žemės valdymo teisė įgyta anksčiau nei nustatyti veiklos apribojimai saugomoje teritorijoje. Tai vienkartinis informacinis įpareigojimas. Tokių asmenų gali būti apie 3,7 tūkst., o vieno dokumento, liudijančio žemės valdymo teisės įgijimo laiką, gavimo ir pateikimo sąnaudos ~ 2 Eur (per 7 d. išduodamos Registrų centro pažymos kaina).</p> <p>1 alternatyvos įvertinta administracinė našta</p>	<p>Vertinama administracinė našta ūkio subjektams (pateikiamas alternatyvos vertinimas, paremtas preliminarioriais idėjomis, kaip administraciniu požiūriu gali būti įgyvendinamos naujos Saugomų teritorijų įstatymo nuostatos dėl kompensacijų, tačiau konkretesnę alternatyvų palyginimą reikėtų atlikti ruošiant Vyriausybės sprendimus dėl teisinių mechanizmų, nustatančių paraiškų nagrinėjimo ir kompensacijų išmokėjimo tvarką, patvirtinimo):</p> <p>Administracinė našta ūkio subjektams, lyginant su <i>status quo</i>, nesikeičia – 28498 Eur.</p> <p>Valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų administracinės naštos pokyčio neidentifikuota.</p>

	<p>turi tik vieną kartą parengti miško valdos miškotvarkos projektą ir jo duomenų pagrindu vieną kartą Valstybinei miškų tarnybai pateikti paraišką kompensacijai gauti (Vyriausybės 2004-12-03 nutarimo Nr. 1578 reikalavimas). Sprendimą dėl kompensacijos Valstybinė miškų tarnyba patvirtina tik vieną kartą ir kasmet paraiškos kompensacijai gauti neteikiamos. Iki 2014 m. dėl kompensacijų už privačiuose miškuose nustatytus veiklos apribojimus yra kreipęsi 20 asmenų (vidutiniškai po 2 naujus pareiškėjus kasmet). Vidutinė miško valdos miškotvarkos projekto parengimo paslaugos kaina – 240 Eur. Laiko sąnaudos kompensacijos prašymui parengti ~2 val.</p> <p><i>Status quo</i> įvertinta administracinė našta ūkio subjektams –28498 Eur (skaičiavimai pažymos priede).</p> <p>Valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų administracinės našta neidentifikuota.</p>	<p>ūkio subjektams – 35858 Eur, pokytis +7360 Eur (skaičiavimai pažymos priede).</p> <p>Palankesniu variantu laikytina subalternatyva, kad dokumentus, liudijančius žemės valdymo teisės įgijimo laiką (pvz., Nekilnojamojo turto registro centrinio duomenų banko išrašą), valstybės institucijos, nagrinėjančios kompensacijų prašymus gauna pačios iš kitų valstybės institucijų ir registru, tai šios alternatyvos valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų administracinės naštos pokytis sudarytų ~3217 Eur (3,7 tūkst. pareiškėjų x 0,87 Eur už vieno išrašo gavimą elektroniniu būdu = 3217 Eur).</p>	
Poveikis ekonomikai	<p>Iš 832 tūkst. ha „Natura 2000“ tinklo teritorijų žemės ūkio veiklos apribojimai nustatyti 613,6 tūkst. ha plote (74 proc.). Nacionalinių saugomų teritorijų, kurios nėra priskirtos „Natura 2000“ tinklui ir kuriose yra nustatytų žemės ūkio veiklos apribojimų, plotas – 320 tūkst. ha.</p> <p>I nurodytus plotus įskaitytos ne tik žemės ūkio naudmenos, bet ir miško, vandens telkinių, pelkių ir kitokių ne žemės ūkio naudmenų plotai.</p> <p>Sprendžiant pagal paraiškų kompensacijoms už nustatytus veiklos „Natura 2000“ teritorijose apribojimus surinkimo duomenis, nustatytų veiklos apribojimų poveikį reikšmingu laiku ir dėl to kompensacijų kreipiasi apie 2,1 tūkst. žemės ūkio veiklos subjektų už 49,2 tūkst. ha žemės ūkio naudmenų plotą. Dar apie 800 žemės ūkio veiklos</p>	<p>Taikant prielaidą, kad apie 29 proc. dabartinių saugomų teritorijų ploto jau buvo paskelbtos saugomomis teritorijomis iki nuosavybės teisių atkūrimo, tikėtina, kad apie 29 proc. žemės ūkio naudmenų ploto, už kurį prašoma kompensacijų neturėtų galimybės jas toliau gauti įgyvendinant šią alternatyvą.</p> <p>Tai turėtų poveikio apie ~850 dabartinių žemės ūkio veiklos subjektų – kompensacijų gavėjų, o kompensacijų mokėjimas turėtų būti sustabdytas už ~14 tūkst. ha žemės ūkio naudmenų plotą.</p> <p>Tokie plotai būtų pasklidę visoje šalies teritorijoje, t.y. vertinama, kad geografinės koncentracijos nebūtų užfiksuota. Poveikio šalies ekonomikai masto įvertinimas – mažas arba labai lokalus, nes palyginant plotą, kuriame</p>	<p>Poveikis ekonomikai panašus kaip <i>status quo</i> atveju: nedidelės reikšmės ekonominių sąlygų teigiamas pokytis gali pasireikšti tik ~0,14 proc. viso šalyje žemės ūkio produkcijos gamybai naudojamų žemės ūkio naudmenų ploto dėl teisės aktais suteikto lankstumo: jeigu žemės ūkio veiklos subjektams neišmokamos kompensacijos, jiems leidžiama nesilaikyti kai kurių žemės ūkio veiklos apribojimų, tačiau vertinama, kad tokio atleidimo nuo tam tikrų apribojimų laikymosi poveikis ūkių rodikliams bus nedidelis dėl ūkininkavimo praktikos inercijos. Ūkiams reikia laiko prisitaikyti prie pakitusių sąlygų, todėl vertinama, kad naudos iš apribojimų netaikymo ūkiai galėtų turtėti tik tada, jeigu tokia situacija tęstųsi ilgiau nei</p>

	<p>subjektų teiktų kompensacijų paraiškas dėl ~4,1 tūkst. ha žemės ūkio naudmenų nacionalinėse saugomose teritorijose (sprendžiama pagal 2007-2009 metų paraiškų rinkimo patirtį). Bendras tokių teritorijų plotas – 53,3 tūkst. ha, o jo dalis su neišspręstu kompensacijų klausimu – 7 proc. Kadangi kai kuriems žemės ūkio veiklos subjektams nekompensuojamos dėl nustatytų apribojimų prarandamos pajamos (2014 m. apskaičiavimais – iš 1 ha po 69 Eur kasmet), todėl yra rizika, kad tokios žemės ūkio naudmenos gali būti apleidžiamos ir lokaliai gali sumažėti žemės ūkio gamyba. Vidutinis plotas, už kurį vienas žemės ūkio subjektas negauna įstatymu nustatytų kompensacijų, yra 5 ha. Tokie probleminiai plotai pasklidę visoje šalies teritorijoje, t.y. geografinės koncentracijos nėra. Poveikio šalies ekonomikai masto įvertinimas – mažas, nes palyginant plotą, kuriame yra neišspręstas kompensacijų klausimas, su visu šalies žemės ūkio naudmenų plotu pastarasis tesudaro ~0,14 proc. viso šalyje žemės ūkio produkcijos gamybai naudojamų žemės ūkio naudmenų ploto.</p>	<p>būtų nebeskiriamos kompensacijos, su visu šalies žemės ūkio naudmenų plotu pastarasis sudarytų tik ~0,6 proc. viso šalyje žemės ūkio produkcijos gamybai naudojamų žemės ūkio naudmenų ploto.</p>	<p>vienerius metus. Poveikio šalies ekonomikai masto įvertinimas yra mažas dar ir dėl to, kad poveikį patiriantis žemės ūkio naudmenų plotas yra tik maža dalis visų šalies žemės ūkio naudmenų (~0,14 proc.), taip pat nėra poveikio geografinės koncentracijos.</p>
--	--	--	---

Kiti poveikio vertinimo aspektai	<i>Status quo</i>	1 alternatyva	2 alternatyva
Socialinei aplinkai	<p>Jeigu papildomo finansavimo iš valstybės biudžeto skyrimas negalimas, esama situacija nepalankiai veikia apie 800 žemės ūkio veiklos subjektų dėl to, kad jie gauna mažesnes pajamas iš žemės ūkio naudmenų, esančių nacionalinėse saugomose teritorijose, kuriose yra apribojimų žemės ūkio veiklai, ir kad pajamų sumažėjimas nekompensuojamas.</p>	<p>Dėl alternatyvos įgyvendinimo apie 850 žemės ūkio veiklos subjektų netektų teisės gauti kompensacines išmokas, t.y. lyginant su <i>status quo</i> asmenų, kurie gauna mažesnes pajamas iš žemės ūkio naudmenų, esančių nacionalinėse saugomose teritorijose arba „Natura 2000“ teritorijose ir kuriems pajamų sumažėjimas nekompensuojamas, padaugėtų ~50 asmenų.</p>	<p>Dėl alternatyvos įgyvendinimo 800 žemės ūkio veiklos subjektų potencialiai patirtų mažesnius pajamų praradimus, tais atvejais, kai kompensacijų išmokėjimas būtų dėl kokių nors priežasčių sustabdomas. Poveikio socialinei aplinkai masto įvertinimas – mažas dėl nedidelio poveikį patiriančių ūkių skaičiaus (~0,2 proc. nuo visų 364 tūkst.</p>

	<p>Vidutinis tokių subjektų saugomoje teritorijoje valdomas žemės plotas sudaro 5 ha (sprendžiama pagal 2007-2009 metų paraiškų rinkimo duomenis). Ūkių negaunamos ir nekompensuojamos vidutinės pajamos sudaro per metus 345 Eur (5 ha x 69 Eur = 345 Eur). Lyginant su vidutinio ūkio (12 ha) metinėmis pajamomis, tai sudaro apie 12 proc. ūkio pajamų, tačiau poveikis nesietinas su jokia specifine socialine grupe. Pažymėtina, kad pagal žemės ūkio naudmenų plotą Lietuvoje 87 proc. visos žemės naudoja ūkininkų ir šeimos ūkiai. Iš viso Lietuvoje yra apie 364 tūkst. ūkių, iš jų aprašomą poveikį dėl kompensacijų negavimo patiriančių ūkių dalis – 0,2 proc.</p>		<p>Lietuvoje registruotų ūkių) ir dėl poveikio geografinės koncentracijos nebuvimo.</p>
--	--	--	---

Alternatyvų palyginimas	<p><u>Status quo</u> Yra nepriimtina dėl to, kad neįgyvendinama įstatymu nustatyta valstybės prievolė išmokėti kompensacijas ~800 žemės ūkio veiklos subjektų atžvilgiu; situacijos sprendimui reikia kasmet skirti papildomus 283 tūkst. Eur.</p> <p><u>1 alternatyva</u> Valstybės biudžeto ir europinių fondų lėšų (lyginant su <i>status quo</i>) kasmetinis poreikis sumažėja apie 318 tūkst. Eur, tačiau šiek tiek padidėja valstybės ir savivaldybių administracinė našta (~3,2 tūkst. Eur). Sutaupytų lėšų perskirstymas tarp programų negalimas, todėl Aplinkos ministerijai reikia kasmet papildomai paskirti ~200 tūkst. Eur. Dėl alternatyvos įgyvendinimo (įstatymu nustatomo kompensacijų skyrimo atvejų apribojimo) susidaro ~860 asmenų, kuriems kompensacijų išmokėjimas būtų nutrauktas. Nedidelė potenciali grėsmė kyla, kad gali būti apleistos ~3,9 tūkst. ha ploto žemės ūkio naudmenos ir gali pablogėti kraštovaizdžio būklė kai kuriuose saugomose teritorijose. Po 10 metų lėšų poreikis kompensacijoms išmokėti išnyktų arba žymiai sumažėtų.</p> <p><u>2 alternatyva</u> Išlieka poreikis kasmet iš valstybės biudžeto skirti 283 tūkst. Eur. Alternatyva suteiktų lankstumo teisiniuose santykiuose dėl kompensacijų išmokėjimo, nes kompensacijos neskyrimo atveju leistų žemės ūkio veiklos subjektams vykdyti daugiau veiklos, kuri buvo ribojama. Realus teigiamas poveikis ūkiams gali būti labai menkas, nes ūkiai nespėtų prisitaikyti prie besikeičiančių ūkininkavimo sąlygų ir realiai pasinaudoti laisvesnio ūkininkavimo galimybėmis.</p>
--------------------------------	--

Siūloma alternatyva ir jos įgyvendinimo	<p>Siūloma pasirinkti 1 alternatyvą.</p> <p>Alternatyvos įgyvendinimo būdas – pakeisti Saugomų teritorijų įstatymą ir numatyti, kad kompensacijos už saugomose teritorijose nustatytus veiklos apribojimus skiriamos tik įsitikinus, kad veiklos apribojimai yra nustatyti po to, kai buvo įgytos žemės valdymo teisės.</p>
--	---

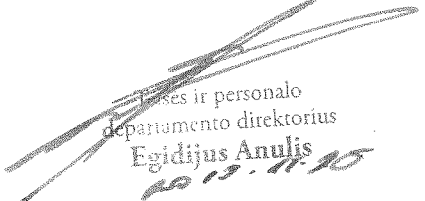
būdai	
-------	--

Kita svarbi informacija	-
-------------------------	---

Informacija apie asmenį ir instituciją, atsakingą už poveikio vertinimą

Vardas ir pavardė	Algirdas Klimavičius
Pareigos	Saugomų teritorijų strategijos skyriaus vedėjas
Institucija (padalinys)	Aplinkos ministerijos Saugomų teritorijų ir kraštovaizdžio departamentas
Telefono numeris ir elektroninio pašto adresas	Tel. 8 706 63565, a.klimavicius@am.lt

 Aplinkos ministras
 Kęstutis Trečiokas
 2018-11-26

 Įrašes ir personalo
 departamento direktorius
 Egidijus Anulis
 2018-11-26 76

Poveikio vertinimui naudoti informacijos šaltiniai

1. Lietuvos statistikos departamento Oficialiosios statistikos portalas: teminės lentelės – Vidutinis ūkio dydis, Žemės ūkio ekonominės sąskaitos (<http://osp.stat.gov.lt/temines-lenteles57>)
2. Nacionalinės mokėjimo agentūros statistinė informacija apie Kaimo plėtros 2007-2013 m. programos įgyvendinimą (<https://www.nma.lt/index.php/parama/lietuvos-kaimo-pletros-2007-2013-m-programa/statistika/4618>)
3. Žemės ūkio ministerijos informacija apie Kaimo plėtros 2014-2020 m. programą (<http://www.zum.lt/index.php?-1830873026>)
4. Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2014-06-19 įsakymas Nr. D1-544 „Dėl kompensacijų, mokėtinų už 2014 m. privataus miško savininkams ir valdytojams, dydžių ir mokėjimo terminų patvirtinimo“ (neskelbiamas)
5. Valstybinės saugomų teritorijų tarnybos prie Aplinkos ministerijos tvarkomo Saugomų teritorijų valstybės kadastro duomenys (<https://stk.am.lt/portal/>)
6. Valstybinės saugomų teritorijų tarnybos prie Aplinkos ministerijos duomenys apie „Natura 2000“ tinklo teritorijų plotus (<http://www.vstt.lt/VI/index.php#r/74>)
7. Nacionalinės žemės tarnybos duomenys apie nuosavybės teisių atkūrimo dinamiką kaimo teritorijoje nuo 2003-10-01 iki 2015-01-01 <http://www.nzt.lt/go.php/lit/Pilieciu-nuosavybes-teisiu-i-zeme-atkurimas-kaimo-teritorijoje>.

ADMINISTRACINĖS NAŠTOS ŪKIO SUBJEKTAMS APSKAIČIAVIMO ATASKAITA

Veiklos saugomose teritorijose sąlygų pakeitimas: Kompensacijų už veiklos saugomose teritorijose nustatytus veiklos apribojimus skyrimas				Laikas (valandomis)		Vidinis tarifas	Pridėtinės išlaidos	Išorinis tarifas	Vykdymo veiksmo atlikimo dažnis	Ūkio subjektų skaičius	Kiekio kintamasis	Administracinė našta ūkio subjektams
eil. Nr.	vykdymo veiksmas	tikslinė grupė	kilmė	T_v	T_i	C_v	P	C_i	F	L	$Q (F \times L)$	$AN_{vv} = (C_v \times P \times T_v + C_i \times T_i) \times Q$
Status quo:												
1.1.	Informacinis įpareigojimas A: žemės ūkio veiklos subjektai, siekiantys kompensacijų už veiklos saugomose teritorijose apribojimus, turi kasmet deklaruoti žemės ūkio naudmenas Teisės aktas: Kompensacijų žemės savininkams ir valdytojams, kurių žemės valdose steigiama nauja saugoma teritorija, keičiamas esamos saugomos teritorijos statusas arba nustatyti veiklos apribojimai realiai sumažina gaunamą naudą arba uždraudžia anksčiau vykdytą veiklą, apskaičiavimo ir išmokėjimo tvarkos aprašas, patvirtintas Vyriausybės 2006 m. lapkričio 10 d. nutarimu Nr. 1100.											
A1	žemės ūkio naudmenų plotų įbraižymas deklaravimo sistemoje ir deklaracijos (kompensacijos prašymo) pateikimas	ūkininkai ir kiti žemės ūkio veiklos subjektai	ES teisės aktai, nacionaliniai teisės aktai	2		5,79	25 proc.		1	2900	2900	20989
1.2.	Informacinis įpareigojimas B: privataus miško savininkai, siekiantys kompensacijų už veiklos apribojimus nacionalinėse saugomose teritorijose, turi parengti miško valdos miškotvarkos projektą ir pateikti kartu su kompensacijos prašymu Teisės aktas: Kompensacijų privataus miško savininkams ir valdytojams, kurių valdose steigiama nauja saugoma teritorija, keičiamas esamos saugomos teritorijos statusas arba nustatyti veiklos apribojimai realiai sumažina gaunamą naudą arba uždraudžia anksčiau vykdytą veiklą, apskaičiavimo ir išmokėjimo tvarkos aprašas, patvirtintas Vyriausybės 2004 m. gruodžio 3 d. nutarimu Nr. 1578											
B1	miško valdos miškotvarkos projekto parengimo paslaugos pirkimas	privataus miško savininkai	nacionalinis teisės aktas							2		480
B2	kompensacijos prašymo pildymas ir pateikimas	privataus miško savininkai	nacionalinis teisės aktas	2		3,69	25 proc.		1	2		18
												$AN_{ii} = \Sigma AN_{vv} = 498$
1.3.	Informacinis įpareigojimas C: privataus miško savininkai, siekiantys kompensacijų už veiklos apribojimus „Natura 2000“ teritorijose, turi kasmet deklaruoti miško plotą Teisės aktai: Kaimo plėtros programa, Priemonės „Natura 2000“ išmokos įgyvendinimo taisyklės.											
C1	miško plotų įbraižymas deklaravimo sistemoje ir deklaracijos (kompensacijos prašymo) pateikimas	privataus miško savininkai	ES teisės aktai, nacionaliniai teisės aktai	2		3,69	25 proc.		1	760	760	7011
												Status quo $AN_{ta}^G = \Sigma AN_{ii} = 28498$ Eur

Veiklos saugomose teritorijose sąlygų pakeitimas: Kompensacijų už veiklos saugomose teritorijose nustatytus veiklos apribojimus skyrimas				Laikas (valandomis)		Vidinis tarifas	Pridėtinės išlaidos	Išorinis tarifas	Vykdymo veiksmo atlikimo dažnis	Ūkio subjektų skaičius	Kiekio kintamasis	Administracinė našta ūkio subjektams
eil. Nr.	vykdymo veiksmas	tikslinė grupė	kilmė	T _v	T _i	C _v	P	C _i	F	L	Q (F x L)	$AN_{vv} = (C_v \times P \times T_v + C_i \times T_i) \times Q$
1 alternatyva:												
2.1.	Informacinis įpareigojimas A: žemės ūkio veiklos subjektai, siekiantys kompensacijų už veiklos saugomose teritorijose apribojimus, turi kasmet deklaruoti žemės ūkio naudmenas											
A1	žemės ūkio naudmenų plotų įbraižymas deklaravimo sistemoje ir deklaracijos (kompensacijos prašymo) pateikimas	ūkininkai ir kiti žemės ūkio veiklos subjektai	ES teisės aktai, nacionaliniai teisės aktai	2		5,79	25 proc.		1	2900	2900	20989
2.2.	Informacinis įpareigojimas B: privataus miško savininkai, siekiantys kompensacijų už veiklos apribojimus nacionalinėse saugomose teritorijose, turi parengti miško valdos miškotvarkos projektą ir pateikti kartu su kompensacijos prašymu											
B1	miško valdos miškotvarkos projekto parengimo paslaugos pirkimas	privataus miško savininkai	nacionalinis teisės aktas							2		480
B2	kompensacijos prašymo pildymas ir pateikimas	privataus miško savininkai	nacionalinis teisės aktas	2		3,69	25 proc.		1	2		18
$AN_{ij} = \Sigma AN_{vv} = 498$												
2.3.	Informacinis įpareigojimas C: privataus miško savininkai, siekiantys kompensacijų už veiklos apribojimus „Natura 2000“ teritorijose, turi kasmet deklaruoti miško plotą											
C1	miško plotų įbraižymas deklaravimo sistemoje ir deklaracijos (kompensacijos prašymo) pateikimas	privataus miško savininkai	ES teisės aktai, nacionaliniai teisės aktai	2		3,69	25 proc.		1	760	760	7011
2.4.	Informacinis įpareigojimas D: visi pareiškėjai turi pateikti dokumentus, liudijančius žemės valdymo teisės įgijimo laiką											
D1	Nekilnojamojo turto registro centrinio duomenų banko išrašo gavimas ir pateikimas	ūkininkai ir kiti žemės ūkio veiklos subjektai, privataus miško savininkai	nacionalinis teisės aktas							3680		7360
1 alternatyvos $AN_{ta}^P = \Sigma AN_{ij} = 35858$ Eur												
2 alternatyva:												
3.1.	Informacinis įpareigojimas A: žemės ūkio veiklos subjektai, siekiantys kompensacijų už veiklos saugomose teritorijose apribojimus, turi kasmet deklaruoti žemės ūkio naudmenas											

Veiklos saugomose teritorijose sąlygų pakeitimas: Kompensacijų už veiklos saugomose teritorijose nustatytus veiklos apribojimus skyrimas				Laikas (valandomis)		Vidinis tarifas	Pridėtinės išlaidos	Išorinis tarifas	Vykdymo veiksmo atlikimo dažnis	Ūkio subjektų skaičius	Kiekio kintamasis	Administracinė našta ūkio subjektams
eil. Nr.	vykdymo veiksmas	tikslinė grupė	kilmė	T _v	T _i	C _v	P	C _i	F	L	Q (F x L)	$AN_{vv} = (C_v \times P \times T_v + C_i \times T_i) \times Q$
A1	žemės ūkio naudmenų plotų įbraižymas deklaravimo sistemoje ir deklaracijos (kompensacijos prašymo) pateikimas	ūkininkai ir kiti žemės ūkio veiklos subjektai	ES teisės aktai, nacionaliniai teisės aktai	2		5,79	25 proc.		1	2900	2900	20989
3.2.	Informacinis įpareigojimas B: privataus miško savininkai, siekiantys kompensacijų už veiklos apribojimus nacionalinėse saugomose teritorijose, turi parengti miško valdos miškotvarkos projektą ir pateikti kartu su kompensacijos prašymu											
B1	miško valdos miškotvarkos projekto parengimo paslaugos pirkimas	privataus miško savininkai	nacionalinis teisės aktas							2		480
B2	kompensacijos prašymo pildymas ir pateikimas	privataus miško savininkai	nacionalinis teisės aktas	2		3,69	25 proc.		1	2		18
$AN_{ij} = \Sigma AN_{vv} = 498$												
3.3.	Informacinis įpareigojimas C: privataus miško savininkai, siekiantys kompensacijų už veiklos apribojimus „Natura 2000“ teritorijose, turi kasmet deklaruoti miško plotą											
C1	miško plotų įbraižymas deklaravimo sistemoje ir deklaracijos (kompensacijos prašymo) pateikimas	privataus miško savininkai	ES teisės aktai, nacionaliniai teisės aktai	2		3,69	25 proc.		1	760	760	7011
2 alternatyvos $AN_{ta}^P = \Sigma AN_{ij} = 28498$ Eur												
Administracinės naštos pokytis (Lietuvos Respublikos piniginių vienetais): 1 alternatyvos atveju: $AN^P = AN_{ta}^N - AN_{ta}^G = 35858 - 28498 = 7360$ Eur 2 alternatyvos atveju: $AN^P = AN_{ta}^N - AN_{ta}^G = 28498 - 28498 = 0$ Eur												

Ataskaitą užpildė

Aplinkos ministerijos Saugomų teritorijų strategijos skyriaus vedėjas

(pareigų pavadinimas)

(parašas)

Algirdas Klimavičius

(vardas ir pavardė)

20

TEISĖS AKTO PROJEKTO ANTIKORUPCINIO VERTINIMO PAŽYMA

Teisės akto projekto pavadinimas: **Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų įstatymo Nr. I-301 1, 2, 5, 7, 9, 11, 13, 16, 18, 20, 23, 25, 27, 29, 30, 31 ir 32 straipsnių pakeitimo, įstatymo papildymo 32¹ straipsniu ir įstatymo priedo pakeitimo įstatymo projektas.**

Teisės akto projekto tiesioginis rengėjas: Aplinkos ministerijos Saugomų teritorijų ir kraštovaizdžio departamento Saugomų teritorijų strategijos skyriaus vedėjas Algirdas Klimavičius.

Antikorupciniu požiūriu rizikingos teisės akto projekto nuostatos (*nurodyti kriterijaus numerį, kurį taikant nustatytai korupcijos rizikai šalinti ar valdyti teisės akto projekte nenumatyta priemonių*): nėra

Antikorupciniu požiūriu rizikingos teisės akto projekto nuostatos, nustatytos atliekant antikorupcinį vertinimą po tarpinstitucinio derinimo (*nurodyti kriterijaus numerį, kurį taikant nustatytai korupcijos rizikai šalinti ar valdyti teisės akto projekte nenumatyta priemonių*): nėra

Eil. Nr.	Kriterijus	Pagrindimas (nurodomos konkrečios teisės akto projekto ar kitų teisės aktų nuostatos, pagrindžiančios teigiamą atsakymą, arba pateikiamos antikorupcinį teisės akto projekto vertinimą atliekančio specialisto pastabos ir pasiūlymai dėl korupcijos rizikos mažinimo)	Teisės akto projekto pakeitimas, mažinantis korupcijos riziką, arba teisės akto projekto tiesioginio rengėjo argumentai, kodėl neatsižvelgta į pastabą	Išvada dėl teisės akto projekto pakeitimų arba argumentų, kodėl neatsižvelgta į pastabą
		<i>pildo teisės akto projekto vertintojas</i>	<i>pildo teisės akto projekto tiesioginis rengėjas</i>	<i>pildo teisės akto projekto vertintojas</i>
1.	Teisės akto projektas nesudaro išskirtinių ar nevienodų sąlygų subjektams, su kuriais susijęs teisės akto įgyvendinimas	Nutarimo projektas nesudaro išskirtinių ar nevienodų sąlygų		☐ tenkina ☐ netenkina
2.	Teisės akto projekte nėra spragų ar nuostatų, leidiančių dviprasmiškai aiškinti ir taikyti teisės aktą	Nutarimo projekte nėra spragų ar nuostatų, leidiančių dviprasmiškai aiškinti ir taikyti teisės aktą		☐ tenkina ☐ netenkina
3.	Teisės akto projekte nustatyta, kad sprendimą dėl teisių suteikimo, apribojimų nustatymo, sankcijų taikymo ir panašiai priimančias subjektas atskirtas nuo šių sprendimų teisėtumą ir įgyvendinimą kontroliuojančio (prižiūrinčio) subjekto	Neaktualu		☐ tenkina ☐ netenkina
4.	Teisės akto projekte nustatyti subjekto	Taip		☐ tenkina

Eil. Nr.	Kriterijus	Pagrindimas (nurodomos konkrečios teisės akto projekto ar kitų teisės aktų nuostatos, pagrindžiančios teigiamą atsakymą, arba pateikiamos antikorupcinį teisės akto projekto vertinimą atliekančio specialisto pastabos ir pasiūlymai dėl korupcijos rizikos mažinimo)	Teisės akto projekto pakeitimas, mažinantis korupcijos riziką, arba teisės akto projekto tiesioginio rengėjo argumentai, kodėl neatsižvelgta į pastabą	Išvada dėl teisės akto projekto pakeitimų arba argumentų, kodėl neatsižvelgta į pastabą
	įgaliojimai (teisės) atitinka subjekto atliekamas funkcijas (pareigas)			☐ netenkina
5.	Teisės akto projekte nustatytas baigtinis sprendimo priėmimo kriterijų (atvejų) sąrašas	Taip		☐ tenkina ☐ netenkina
6.	Teisės akto projekte nustatytas baigtinis sąrašas motyvuotų atvejų, kai priimančiam sprendimui taikomos išimtys	Taip		☐ tenkina ☐ netenkina
7.	Teisės akto projekte nustatyta sprendimų priėmimo, įforminimo tvarka ir priimtų sprendimų viešinimas	Neaktualu		☐ tenkina ☐ netenkina
8.	Teisės akto projekte nustatyta sprendimų dėl mažareikšmiškumo priėmimo tvarka	Neaktualu		☐ tenkina ☐ netenkina
9.	Jeigu pagal numatomą reguliavimą sprendimus priima kolegialus subjektas, teisės akto projekte nustatyta kolegialaus sprendimus priimančio subjekto: 9.1. konkretus narių skaičius, užtikrinantis kolegialaus sprendimus priimančio subjekto veiklos objektyvumą; 9.2. jeigu narius skiria keli subjektai, proporcinga kiekvieno subjekto skiriamų narių dalis, užtikrinanti tinkamą atstovavimą valstybės interesams ir kolegialaus sprendimus priimančio subjekto veiklos objektyvumą ir skaidrumą;	Neaktualu		☐ tenkina ☐ netenkina

22

Eil. Nr.	Kriterijus	Pagrindimas (nurodomos konkrečios teisės akto projekto ar kitų teisės aktų nuostatos, pagrindžiančios teigiamą atsakymą, arba pateikiamos antikorupcinį teisės akto projekto vertinimą atliekančio specialisto pastabos ir pasiūlymai dėl korupcijos rizikos mažinimo)	Teisės akto projekto pakeitimas, mažinantis korupcijos riziką, arba teisės akto projekto tiesioginio rengėjo argumentai, kodėl neatsižvelgta į pastabą	Išvada dėl teisės akto projekto pakeitimų arba argumentų, kodėl neatsižvelgta į pastabą
	9.3. narių skyrimo mechanizmas; 9.4. narių rotacija ir kadencijų skaičius ir trukmė; 9.5. veiklos pobūdis laiko atžvilgiu; 9.6. individuali narių atsakomybė			
10.	Teisės akto projekto nuostatoms įgyvendinti numatytos administracinės procedūros yra būtinos, nustatyta išsami jų taikymo tvarka	Neaktualu		☐ tenkina ☐ netenkina
11.	Teisės akto projekte nustatytas baigtinis sąrašas motyvuotų atvejų, kai administracinė procedūra netaikoma	Neaktualu		☐ tenkina ☐ netenkina
12.	Teisės akto projektas nustato jo nuostatoms įgyvendinti numatytų administracinių procedūrų ir sprendimo priėmimo konkrečius terminus	Neaktualu		☐ tenkina ☐ netenkina
13.	Teisės akto projektas nustato motyvuotas terminų sustabdymo ir pratęsimo galimybes	Neaktualu		☐ tenkina ☐ netenkina
14.	Teisės akto projektas nustato administracinių procedūrų viešinimo tvarką	Neaktualu		☐ tenkina ☐ netenkina
15.	Teisės akto projektas nustato kontrolės (priežiūros) procedūrą ir aiškius jos atlikimo kriterijus (atvejus, dažnį, fiksavimą, kontrolės rezultatų viešinimą ir panašiai)	Neaktualu		☐ tenkina ☐ netenkina
16.	Teisės akto projekte nustatytos kontrolės (priežiūros) skaidrumo ir	Neaktualu		☐ tenkina ☐ netenkina

Eil. Nr.	Kriterijus	Pagrindimas (nurodomos konkrečios teisės akto projekto ar kitų teisės aktų nuostatos, pagrindžiančios teigiamą atsakymą, arba pateikiamos antikorupcinį teisės akto projekto vertinimą atliekančio specialisto pastabos ir pasiūlymai dėl korupcijos rizikos mažinimo)	Teisės akto projekto pakeitimas, mažinantis korupcijos riziką, arba teisės akto projekto tiesioginio rengėjo argumentai, kodėl neatsižvelgta į pastabą	Išvada dėl teisės akto projekto pakeitimų arba argumentų, kodėl neatsižvelgta į pastabą
	objektyvumo užtikrinimo priemonės			
17.	Teisės akto projekte nustatyta subjektų, su kuriais susijęs teisės akto projekto nuostatų įgyvendinimas, atsakomybės rūšis (tarnybinė, administracinė, baudžiamoji ir panašiai)	Neaktualu		☐ tenkina ☐ netenkina
18.	Teisės aktų projekte numatytas baigtinis sąrašas kriterijų, pagal kuriuos skiriama nuobauda (sankcija) už teisės akto projekte nustatytų nurodymų nevykdymą, ir nustatyta aiški jos skyrimo procedūra	Neaktualu		☐ tenkina ☐ netenkina
19.	Kiti svarbūs kriterijai	Nėra		☐ tenkina ☐ netenkina

Teisės akto projekto tiesioginis rengėjas:

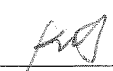
Aplinkos ministerijos Saugomų teritorijų ir kraštovaizdžio departamento Saugomų teritorijų strategijos skyriaus vedėjas Algirdas Klimavičius
(pareigos) (vardas ir pavardė)

 2015-11-19
(parašas) (data)

Teisės akto projekto vertintojas:

Aplinkos ministerijos Saugomų teritorijų ir kraštovaizdžio departamento Saugomų teritorijų strategijos skyriaus vyr. specialistė Rugilė Kičaitė

(pareigos) (vardas ir pavardė)

 2015-11-19
(parašas) (data)

Aplinkos ministeras
Kęstutis Trečiokas
2015-11-16

LIETUVOS RESPUBLIKOS TEISINGUMO MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, Gedimino pr. 30, LT-01104 Vilnius,
tel. (8 5) 266 2984, faks. (8 5) 262 5940, el. p. rastine@tm.lt,
atsisk. sąskaita LT267044060000269484 AB SEB bankas, banko kodas 70440.
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188604955

Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijai

2015-12-07 Nr. (16.) 2T-1613

Į 2015-11-26 Nr. (18-1)-D8-8770

Kopija

Lietuvos Respublikos Vyriausybei

DĖL IŠVADOS SAUGOMŲ TERITORIJŲ ĮSTATYMO 1, 2, 5, 7, 9, 11, 13, 16, 18, 20, 23, 25, 27, 29, 30, 31 IR 32 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO, ĮSTATYMO PAPILDYMO 32¹ STRAIPSNIU IR ĮSTATYMO PRIEDO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTUI IR SUSIJUSIAM ĮSTATYMO PROJEKTUI

Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija, atsižvelgdama į Lietuvos Respublikos Vyriausybės darbo reglamento, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1994 m. rugpjūčio 11 d. nutarimu Nr. 728 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės darbo reglamento patvirtinimo“, 78.1 papunkčio nuostatas, pagal kompetenciją išnagrinėjusi Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų įstatymo (toliau – Įstatymas) 1, 2, 5, 7, 9, 11, 13, 16, 18, 20, 23, 25, 27, 29, 30, 31 ir 32 straipsnių pakeitimo, Įstatymo papildymo 32¹ straipsniu ir Įstatymo priedo pakeitimo įstatymo projektą (toliau – Projektas Nr. 1) ir Lietuvos Respublikos saugomų gyvūnų, augalų ir grybų rūšių įstatymo 2 straipsnio pakeitimo įstatymo projektą (toliau – Projektas Nr. 2), teikia šias pastabas dėl *Projektu numatomo teisinio reguliavimo priemonių ir teisės technikos*:

1. Atsižvelgiant į dėstomas Įstatymo 9 str. 3 d. 3 p. nuostatas bei siekiant nustatyti sąsają tarp dėstomų Įstatymo 9 str. 3 d. 6 p. ir 9 str. 3 d. 5 p. nuostatų, siūlytina dėstomame Įstatymo 9 str. 3 d. 6 p. po žodžių „sodybos pastatus“ įrašyti žodžius „ir inžinerinius statinius“, o po žodžių „buvusių sodybų pastatus“ įrašyti žodžius „ir jų inžinerinius statinius“. Šiuo aspektu peržiūrėtinos ir dėstomos Įstatymo 13 str. 3 d. 5 p. nuostatos.

2. Dėstomuose Įstatymo 9 str. 3 d. 6 p. ir 13 str. 3 d. 5 p. prieš „5 punkte“, „4 punkte“ įrašytina „šios dalies“. Dėstomame Įstatymo 30 str. 1 d. atsisakytina perteklinio žodžio „nekilnojamųjų“ (žr. Projekto Nr. 1 lyginamąjį variantą).

3. Projekto Nr. 1 20 str. 2 d. vietoj „2015“ įrašytina „2016“ (taip pat peržiūrėtina ir Projekto Nr. 2 įsigaliojimo data). Projekto Nr. 1 20 str. 5 d. vietoj „iki 2016 m. gegužės 1 d.“ įrašytina „iki 2016 m. balandžio 30 d.“.

4. Projekte Nr. 2 sąvoka „Rūšies apsaugos būklė“ dėstyтина paryškintai.

Teisingumo ministras

Juozas Bernatoniš

Andrius Miliūnas, (8 5) 266 29 06, el. p. andrius.miliunas@tm.lt

Originalas nebus siunčiamas

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJOS

TEISĖS DEPARTAMENTAS

IŠVADA

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS SAUGOMŲ TERITORIJŲ ĮSTATYMO NR. I-301 1, 2, 5, 7, 9, 11, 13, 16, 18, 20, 23, 25, 27, 29, 30, 31, IR 32 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO, ĮSTATYMO PAPILDYMO 32¹ STRAIPSNIU IR ĮSTATYMO PRIEDO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO (TOLIAU – PROJEKTAS NR. 1), LIETUVOS RESPUBLIKOS SAUGOMŲ GYVŪNŲ, AUGALŲ IR GRYBŲ RŪŠIŲ ĮSTATYMO NR. VIII-499 2 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO (TOLIAU – PROJEKTAS NR. 2) (NR. 15-0050-01-I; TAIS NR. 14-13739(3)) (NR. 15-0051-01-I; TAIS NR. 14-13742(3))

2015-03-06 Nr. NV-807

Vilnius

Įvertinę projektų atitiktį įstatymams, Vyriausybės nutarimams bei teisės technikos reikalavimams, teikiame šias pastabas ir pasiūlymus:

I. Dėl Projekto Nr. 1:

1. Vertindami atliktą darbą ir suprasdami reguliuojamų visuomeninių santykių sudėtingumą, svarbą, vadovaudamiesi Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo nuostatomis, įtvirtintais teisėkūros principais (efektyvumo, aiškumo, sistemiškumo, proporcingumo, pagarbos asmens teisėms ir laisvėms) siūlome projektą peržiūrėti ir tikslinti iš esmės, pavyzdžiui:

1.1. Tikslintinas 1 str. – įstatymas turėtų reglamentuoti, reguliuoti tam tikrus jau egzistuojančius visuomeninius santykius, o ne juos nustatyti.

1.2. Projekto 2 str. formuluotė tikslintina, nes:

1.2.1. 1 d. įrašyta „veikiančių poveikių visuma, galinti turėti ilgalaikę įtaką“ rodo ne apsaugos kokybę, o apsaugos būklę, kaip beje ir formuluojama Direktyvoje 2004/35/EB, formuluotė „veikiančių poveikių visuma, galinti turėti ilgalaikę įtaką“ taisytina tiek kalbiniu tiek loginiu aspektu; kaip bus suprantama „europinė teritorija“ - geografinė prasme ar Europos Sąjungos valstybių narių teritorijos prasme ir kt., atsižvelgiant į tai, kad Lietuvos Respublika taip pat yra Europos Sąjungos valstybė narė, formuluotė „arba Lietuvos Respublikos teritorijoje“ (prieš tai nurodžius „europinėje teritorijoje valstybių narių, kurioms taikoma Europos bendrijos steigimo sutartis, jeigu turima omenyje Europos Sąjungos teritorija) ydinga, termino „Europos bendrijos steigimo sutartis“ vartojimą siūlome derinti su Europos teisės departamentu prie Teisingumo ministerijos.

1.2.2. 2. d. formuluotė tikslintina teisinio reguliavimo logiškumo aspektu – draustiniai apibrėžiami kaip „<...> teritorijos, įsteigtos išsaugoti <...> gamtos ir (ar) kultūros vietoves, jose esančias <...> vertybes“, tuo tarpu pagal Lietuvos Respublikos nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymo 2 str. 21 d. „nekilnojamoji kultūros vertybė – kultūros paveldo objekto ar

vietovės reikšmingumą lemiančių vertingųjų savybių <...> visuma <...>“; nekilnojamųjų kultūros vertybių termino naudojimas peržiūrėtinas visame tekste, Saugomų teritorijų įstatyme, prireikus teikti Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymo pakeitimus; tuo pačiu atkreipiame dėmesį, kad toliau Projekte Nr. 1 tekste vartojami šioje ir kitose dalyse išbraukiami terminai „kultūros paveldo teritoriniai kompleksai ir objektai (vertybės), pavyzdžiui – 11 d., kuria keičiamas 2 str. 44 d.; neaišku koks (kieno) genetinis fondas turimas omenyje.

1.2.3. 3 d. siūlome svarstyti ar vietoje „antropogeninių objektų ir veiklos“ neturėtų būti „antropogeninių veiksmų“.

1.2.4. 4 d. abejotina ar pažintinis turizmas skirtas mokslui apskritai.

1.2.5. 5 d. derintina su Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymu, kur rašoma iš vienos pusės apie autentiškumą, kaip kultūros paveldo objekto ar vietovės išlikusias savybes, o iš kitos pusės – apie autentiškumo išsaugojimą, o ne palaikymą; Lietuvos Respublikos žemės įstatyme nebėra termino „pagrindinė tikslinė žemės naudojimo paskirtis“.

1.2.6. Nagrinėjant 7 d., abejonių kyla dėl Vyriausybės pozicijos genetinių sklypų, genetinių ir sėklinių medynų klausimu nuoseklumo – Seime užregistruotas, Vyriausybės teiktas Lietuvos Respublikos miškų įstatymo pakeitimo projektas (reg. Nr. XIIP-2611), kuriame be to, kad kartu su genetiniu medynu naudojamas terminas sėkliniai medynai, jų apsaugos režimas švelninamas – iš II grupės specialiųjų miškų pereina į III grupę – apsauginius miškus, apskritai kyla klausimas ar genetinių sklypų apsaugos reguliavimas kiek tai susiję su miškais yra (turi būti) keičiamo įstatymo reguliavimo dalyku, be kita ko turint omenyje ir Projekto Nr. 1 8 str.

1.2.7. 10 d. tikslintina – pagal Saugomų teritorijų įstatymo 4 str. yra nurodomos saugomų teritorijų kategorijos, o ne tipai, kaip rašoma keičiamoje dalyje, be to, jeigu nuostatais nustatomi bendri apsaugos ir tvarkymo ypatumai, tai kas bus (turėtų būti) nuostatuose rašoma formuluojant apsaugos ir tvarkymo organizavimo principus ir jeigu bus atskirų saugomų teritorijų nuostatai – ar juose turėtų būti bendrieji apsaugos ir tvarkymo ypatumai, ar konkrečios saugomos teritorijos apsaugos ir tvarkymo ypatumai.

1.2.8. 11 d. apibūdinant valstybinius saugomų teritorijų pareigūnus, tikėtina yra žinomos saugomų teritorijų valdymo ir kontrolės įstaigos, todėl siūlytume jas įvardinti.

1.2.9. 12 d. keičiant Saugomų teritorijų įstatymo nuostatas, susijusias su buvusia sodyba, siūlome pasirinkti tinkamas reguliavimo priemones ypač turint omenyje problemas, kilusias praktikoje kai asmenys išdėliodavo akmenis siekiant parodyti (pavaizduoti), jog žemės sklype yra buvusių statinių liekanos juolab, kad tam tikruose regionuose tam tikrais laikotarpiais namai, priklausiniai buvo statomi be pamatų; aiškių taisyklių nustatymas reikalingas ir dėl pagarbos žmogui, ir dėl aplinkos apsaugos, ir dėl interesų pusiausvyros užtikrinimo.

1.2.10. Dėl 14 d. – nėra aišku apie kokius „paveldo objektus“ rašoma, nėra apibrėžtos saugomų teritorijų priskyrimo procedūros, nors apie „šio Įstatymo nustatytą tvarką“ rašoma, taip pat – kodėl

apibrėžiama tik viena rūšis saugomų teritorijų apsaugos ir tvarkymo priemonės įgyvendinančių biudžetinių įstaigų ir apskritai ar toks apibrėžimas reikalingas, jei keičiamo 27 str. 8 d. vėl pasisakoma kas yra apsaugos ir tvarkymo veiklos organizatorius, kokios funkcijos ir pan.

1.2.11. Nagrinėjant 15 d. susidaro įspūdis, kad sodyboje, įvertinant dviejų butų gyvenamojo namo statybos blogąją praktiką kuomet sklype iš esmės statomi du gyvenamieji namai, sujungti lengvomis konstrukcijomis, puošybos elementais ir pan., ketinama skatinti kelių (ar daugiau, turint omenyje, kad ir pagalbiniai statiniai iš esmės gali būti gyvenamieji) gyvenamųjų namų statybą viename sklype, vienoje sodyboje. Ir jeigu pasirenkamas toks teisinis reguliavimas, kyla klausimas ar bus užtikrinta ypač vertingų vietovių apsauga.

1.2.12. Turint omenyje, kad pagal Saugomų teritorijų įstatymo 2 str. 21 d. „kraštovaizdis - žemės paviršiaus gamtinių (paviršinių uolienu, pažemio oro, paviršinių ir gruntinių vandenų, dirvožemio, gyvųjų organizmų) ir (ar) antropogeninių komponentų (archeologinių liekanų, statinių, inžinerinių įrenginių, žemės naudmenų bei informacinio lauko), susijusių medžiaginių, energetinių ir informacinių ryšių, teritorinis junginys“, tai vizualinės taršos apibrėžimas taisytinas tiek dėl jo subjektyvumo (vieniems yra vizualinė tarša, kitiems – priešingai, - kraštovaizdžio kokybės gerinimas (pavyzdžiui, šalia esamo aukšto inžinerinio įrenginio siekiama statyti statinį, kuris kažkuria prasme švelnindamas antropogeninio komponento poveikį gamtiniam komponentui, gerina kraštovaizdžio kokybę), vienas iš praeityje vykusių diskusijų pavyzdžių – „Saulės laikrodžio“ Nidoje statyba ir atstatymas – vieniems tai buvo vizualinė tarša, kitiems – priešingai, tretiems – paminklas beirstančiai kopai), tiek dėl neapibrėžtumo, galimybės plačiai interpretuoti, juolab, kad pasigendama kraštovaizdžio parametrų (regimuoju aspektu) apibudinimo, fiksavimo, kaip saugomų, teisės aktuose.

1.2.13. 17 d. tikslintina – prie kiekvieno įstatymo įrašant žodį „įstatymas“, nurodytų įstatymų sąrašas turi būti baigtinis.

1.2.14. 20 str. turėtų būti formuluojami pasiūlymai Vyriausybei ir jos įgaliotoms institucijoms, kitoms, Įstatyme nurodytoms, institucijoms iki Įstatymo įsigaliojimo pakeisti, priimti įgyvendinimui reikalingus teisės aktus.

1.2.15. Lyginamasis variantas tikslintinas pagal Teisės aktų projektų rengimo rekomendacijas, patvirtintas Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2013 m. gruodžio 23 d. įsakymu Nr. 1R-298 (neturi būti paryškintai rašomos sąvokos, kurios nekeičiamos).

2. Tikslinant Projektą Nr. 1, siūlome aiškiai nusistačius tikslus, pasirinkti tinkamas reguliavimo priemones, įvertinant per daugiau nei 20 metų besiformavusią gerąją ir blogąją Saugomų teritorijų įstatymo nuostatų taikymo praktiką, taikymo procese kylančias problemas, pasikeitusius visuomeninius santykius, konstitucinę doktriną, nustatyti aiškias taisykles, kad, be kita ko, būtų garantuota natūralios gamtinės aplinkos, atskirų gamtos objektų ir ypač vertingų vietovių apsauga, gamtos išteklių racionalus naudojimas, atkūrimas ir gausinimas ir šiame kontekste būtų

tinkamai įvykdyta konstitucinė valstybės priedermė. Siūlome esminius Saugomų teritorijų įstatymo pakeitimus pateikti (pristatyti) ir schematiškai, pavaizduojant buvusį ir esamą teisinį reguliavimą, buvusių trūkumus, būsimus privalumus, teisinius argumentus ir pan., be kita ko, atkreipiant dėmesį į:

2.1. Veiklos saugomose teritorijose reglamentavimo dokumentų kiekio, rūšių nustatymą, siūlomais pakeitimais atsisakoma saugomos teritorijos individualių apsaugos reglamentų, regioninių architektūrinių reglamentų lyg ir pasirenkant (iš Projekto Nr. 1 nuostatų dėl netikslių formuluočių nėra aišku kokie saugomų teritorijų nuostatai bus privalomai tvirtinami) tipinius ar atskirų saugomų teritorijų nuostatus. Taikant Saugomų teritorijų įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nuostatas susiduriama su, pavyzdžiui, specialiųjų reikalavimų teritorijų planavimo dokumentų rengimui, statybų projektams turinio neapibrėžtumu, neaiškumu (pavyzdžiui, ginčai ar skirtingi interpretavimai dažnai lydi reikalavimą – „pastatai statomi laikantis etnografinio regiono architektūros ir sodybų planavimo tradicijų“ (keičiamo 9 str. 3 d. 8 p.) ar pan. – kelintų metų (laikotarpio) architektūros tradicijos, kokios jos); pasirinkus bendrus saugomų teritorijų nuostatus, kaip reikalavimus nustatančius, manome, reikalavimai taps dar labiau neapibrėžti ar per daug griežti, neįvertinantys saugomos teritorijos kategorijos, kita vertus ar tokie bendro pobūdžio nuostatai reikalingi jeigu Saugomų teritorijų įstatymas nustato bendrus specialiuosius reikalavimus, kuriuos, be kita ko siūlytume diferencijuoti atsižvelgiant į saugomos teritorijos kategoriją, pavyzdžiui, pagal Projekto Nr. 1 nuostatas tie patys reikalavimai taikomi kartografiniame draustinyje (kur saugomos ypatingas geografinės koordinatės turinčios vietovės) ir kraštovaizdžio draustinyje (kur saugomos vertingo gamtinio ir (ar) kultūrinio kraštovaizdžio vietovės) esantiems statiniams, jų statybai. Identiškų pastatų atkūrimas – ar, pavyzdžiui, maži gyvenamojo namo langai negali būti didesni nei buvo, kokios medžiagos naudojamos atkuriant – juk įvairiais istoriniais laikotarpiais skirtingos buvo naudojamos, ar visais atvejais gamtiniuose ir kompleksiniuose draustiniuose draudžiama įrengti saulės šviesos energijos elektrines ir kt.

2.2. Kapinių praplėtimo galimybė (tokia galimybė nustatoma siūlomais pakeitimais) vandens apsaugos zonose sietina su privalomu vandens (kokybės) monitoringu, šiame kontekste siūlome apskritai išnagrinėti vandens aplink kapines stebėsenos reglamentavimo klausimus, prireikus pateikti atitinkamų įstatymų pakeitimo ar papildymo projektus.

2.3. Kilnojamų vagonėlių laikymo liberalizavimo pagrindimas, ypač turint omenyje kelių metų pastangas juos pašalinti iš saugomų teritorijų kartu sprendžiant kilnojamų vagonėlių, kilnojamų objektų apibrėžimo klausimus.

2.4. Sprendžiant tvorų vandens telkinių pakrantėse klausimą siūlome pasirinkti tinkamas priemones, užtikrinančias tiek ekologinę kraštovaizdžio pusiausvyrą, tiek teisę pasiekti vandens telkinį, pakartotinai siūlome įvertinti blogąją ir gerąją praktiką šioje srityje ir aiškiai apsibrėžti – ką

saugome, kokiomis priemonėmis tai darome, ar tinkamai užtikriname visų teisę naudotis gamtos ištekliais kartu su pareiga juos tausoti ir saugoti.

2.5. Sklypų skaidymo saugomose teritorijose reguliavimas sietinas su užsibrėžtais aplinkosauginiais tikslais ir jų pasiekimo priemonėmis, o ne, pavyzdžiui, su tuo, kad sklypas priklauso tam pačiam savininkui (bendrasavininkiams).

2.6. Sprendžiant apmokestinimo klausimus turi būti pasirinktas efektyvus ir aiškus mechanizmas – kada ir kaip apmokestinama, kas sąlygoja sprendimo priėmimą dėl įvairių ribojimų, tame tarpe mokesčio nustatymo ir pan.

2.7. Gamtos procesų, kraštovaizdžio stebėseną, jos rezultatų apibendrinimas, tendencijų išskyrimas ir prognozavimas – siūlome šiuos klausimus (teises ir pareigas) reglamentuoti Saugomų teritorijų įstatyme kiek tai susiję su saugomais gamtiniais objektais, vertybėmis ir pan., nes tik nustatius duomenų rinkimo pareigą, neapibrėžus kas su jais vyksta (turėtų vykti) toliau ir kaip duomenys pasiekia visuomenę, politinius sprendimus priimančias institucijas ypač turint omenyje, kad būtina laiku pastebėti neigiamus pokyčius, neigiamas tendencijas ir tinkamai į juos reaguoti ar atsižvelgti (klimato kaitos aspektu taip pat).

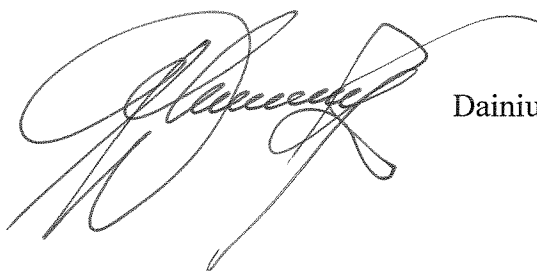
II. Dėl Projekto Nr. 2 – pastabos ir siūlymai išdėstyti šios išvados 1.2.1 p.

III. Kartu su projektais turi būti pateiktas Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo projektas.

IV. Siūlome pateikti Projekto Nr. 1 antikorupcinį vertinimą ypač turint omenyje statybų saugomose teritorijose reglamentavimą.

V. Aiškinamasis raštas turi būti dėl abiejų įstatymų projektų (Projekto Nr. 1 ir Nr. 2).

Teisės taikymo skyriaus vedėjas

Dainius Petravičius

Išrašas

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖ PASITARIMO PROTOKOLAS

2015 m. rugpjūčio 10 d. Nr. 42

1. Dėl Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų įstatymo Nr. I-301 1, 2, 5, 7, 9, 11, 13, 16, 18, 20, 23, 25, 27, 29, 30, 31 ir 32 straipsnių pakeitimo, įstatymo papildymo 32¹ straipsniu ir Įstatymo priedo pakeitimo įstatymo ir Lietuvos Respublikos saugomų gyvūnų, augalų ir grybų rūšių įstatymo Nr. VIII-499 2 straipsnio pakeitimo įstatymo projektų (Nr. 15-0050-02-I) (Nr. 15-0051-02-I) (15-2798(3))

Šį klausimą svarstyti Vyriausybės posėdyje, atsižvelgus į pasitarime pateiktas Finansų ministerijos ir Teisingumo ministerijos pastabas.

Ministras Pirmininkas

Algirdas Butkevičius

10

Siūlau įtraukti į Vyriausybės posėdžio (pasitarimo) darbotvarkės projektą

2015-08-05
2015-12-10

Dėl Saugomų teritorijų įstatymo Nr. I-301 1, 2, 5, 7, 9, 11, 13, 16, 18, 20, 23, 25, 27, 29, 30, 31 ir 32 straipsnių pakeitimo, įstatymo papildymo 32 (1) straipsniu ir įstatymo priedo pakeitimo įstatymo projekto (Nr. 15-0050-04-1), Saugomų gyvūnų, augalų ir grybų rūšių įstatymo Nr. VIII-499 2 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto (Nr. 15-0051-04-1 (15-2798)) (5)

Pranešėjas: Aplinkos ministras K. Trečiokas

Dalyvauja: Aplinkos ministerijos Saugomų teritorijų ir kraštovaizdžio departamento Saugomų teritorijų strategijos skyriaus vedėjas A. Klimavičius

Posėdžių rengimo skyriaus
patarėja
G. Dovydenienė
2015-07-30

Klausimo kuratorius: V.Pavardė, parašas

Posėdžių rengimo skyriaus
patarėjas
P. Gerasimovič

2015-08-23

<p>Apsvarstyta ministerijų atstovų pasitarime</p> <p>2015-03-31 (data)</p>	<p>Ministerijų atstovų pasitarimo protokolo išrašas</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Pasiūlyti Aplinkos ministerijai atsižvelgti į Finansų ministerijos, Žemės ūkio ministerijos, Vyriausybės kanceliarijos Teisės departamento ir Strateginio planavimo ir stebėsenos skyriaus pastabas. 2. Patikslintus projektus svarstyti Vyriausybės pasitarime. (2015)
<p>Informacija apie projekto svarstymą Vyriausybės pasitarime ar/ir Vyriausybės posėdyje</p> <p>Svarstyta 08.10 d. Vyriausybės pasitarime. Pritaikiyta: patarimų pagal FM ir TM pastabas ir paruoštas pakeitimai.</p>	<p>P</p>

2.B